

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Katedra sportovních her

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Analýza zakončování útoku na ME 2012 ve fotbale

Vedoucí práce

PhDr. Mario Buzek, CSc.

Zpracoval

Bc. Jan Týč

Praha 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré literární prameny, které byly při této práci použity. Zároveň souhlasím se zveřejněním této práce jak v tištěné, tak v elektronické podobě.

V Praze dne

.....
Jan Týč

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu práce PhDr. Mariu Buzkovi, CSc. za odborné vedení práce, za praktické rady a za možnost využít znalostí v této problematice. Také děkuji svým rodičům a celé rodině za podporu při tvorbě této práce i při celém studiu.

Evidenční list

Dávám souhlas k zapůjčení své diplomové práce ke studijním účelům. Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří musí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení: Fakulta/ katedra: Datum vypůjčení: Poznámka:

ABSTRAKT

Název práce: Analýza zakončování útoku na ME 2012 ve fotbale

Cíle práce: Cílem práce je u vybraných týmů identifikovat nejčastější a nejefektivnější způsoby zakončování útoků na ME 2012, porovnat výsledky s údaji z MS 2010, identifikovat charakteristické modely zakončování útoků a vytvořit soubor cvičení pro tréninkový proces.

Metodologie: Výzkum byl proveden formou nepřímého pozorování video záznamů fotbalových utkání z ME 2012.

Výsledky: Nejefektivnějším způsobem zakončení je střelba prvním či druhým dotykem z prostoru uvnitř pokutového území. Identifikovanými modely zakončení jsou kombinace před pokutovým územím, průnik k brankové čáře se zpětnou přihrávkou, vedení míče před pokutové území z křídelního prostoru, centrovaný míč za obrannou linii a kolmá průniková přihrávka za obranu.

Klíčová slova: fotbal – střelba – Česká reprezentace – Španělsko – Nizozemí – zakončování – útok - modely

ABSTRACT

Title of project: The analysis of finishing attacks in football at EURO 2012

Aim of project: The aim of this thesis is to identify the most often and effective way of finishing attacks on EURO 2012 in chosen national teams, compare the results with the ones from WC 2010, identify characteristic models of finishing attacks and create a set of exercises for the training process.

Methodology: Research was analyzed from indirect observation of video recordings of football matches from EURO 2012.

Results: The most effective way of finishing is shooting from first or second touch within the penalty area. The identified models of finishing are combinations in front of the penalty area, intersection to the goal line with a back pass, passing the ball from the wing area in front of the penalty area, centre ball behind the line of defence and a vertical intersection pass behind the defence.

Key words: football –shooting – Czech national team - Spain - Netherlands – finishing – attack - model

OBSAH

1 ÚVOD.....	11
2.1 Základní pojmy.....	12
2.1.1 Charakteristika kopané.....	12
2.1.2 Sportovní trénink.....	12
2.1.3 Složky sportovního tréninku.....	13
2.1.4 Sportovní výkon.....	13
2.1.5 Individuální herní výkon.....	14
2.1.6 Týmový herní výkon.....	15
2.2 Fáze hry.....	17
2.3 Obsah hry.....	18
2.4 Útočné herní systémy.....	19
2.4.1 Rozdělení útočných systémů.....	20
2.4.2 Postupný útok.....	21
2.4.3 Rychlý protiútok.....	23
2.4.4 Kombinovaný útok.....	24
2.5 Přejít mezi fázemi.....	24
2.6 Střelba.....	24
2.6.1 Střelba vnitřní stranou nohy.....	26
2.6.2 Střelba vnitřním nártem.....	26
2.6.3 Střelba přímým nártem.....	27
2.6.4 Střelba vnějším nártem.....	27
2.6.5 Další druhy střelby.....	27
2.7 Střelecké pozice.....	28
2.7.1 Střelba mimo pokutové území.....	28
2.7.2 Střelba uvnitř pokutového území.....	29
2.7.3 Situace jeden na jednoho.....	30
2.7.4 Zakončování po přihrávce do pokutového území.....	30
2.7.5 Průniky do pokutového území.....	30
2.8 Zásady taktiky hry za nejrůznějších podmínek.....	31
2.9 Desatero útočné hry.....	32
3 CÍLE PRÁCE.....	34
3.1 Cíl práce.....	34

3.2 Úkoly práce.....	34
3.3 Výzkumná otázka	34
3.3.1 Hypotézy	35
4 METODOLOGIE PRÁCE	36
4.1 Výzkumný soubor.....	38
4.2 Metoda získání dat.....	38
4.3 Vyhodnocení (zpracování, analýza) výsledků.....	38
4.4 Kritéria hodnocení	39
4.5 Střelba.....	39
4.6 Kategorie pozorování.....	40
4.6.1 Úspěšnost střelby	40
4.6.2 Systém útoku.....	40
4.6.3 Prostor střelby	40
4.6.4 Způsob střelby.....	41
4.6.5 Technika střelby.....	41
4.6.6 Hráčská funkce střelce	41
4.6.7 Prostor nahrávajícího hráče	42
4.6.8 Způsob přihrávky	42
4.6.9 Hráčská funkce nahrávače	42
4.7 Modely zakončování.....	42
4.8 Aplikace do praxe	43
4.9 Grafická legenda použitá v modelových situacích	43
5 VÝSLEDKY	44
5.1 Analýza španělské reprezentace	44
5.1.1 Ad. 4.6.1 Úspěšnost střelby	44
5.1.2 Ad. 4.6.2 Systém útoku.....	45
5.1.3 Ad. 4.6.3 Prostor střelby	46
5.1.4 Ad. 4.6.4 Způsob střelby.....	48
5.1.5 Ad. 4.6.5 Technika střelby.....	49
5.1.6 Ad. 4.6.6 Hráčská funkce střelce	49
5.1.7 Ad. 4.6.7 Prostor nahrávajícího hráče.....	51
5.1.8 Ad. 4.6.8 Způsob přihrávky	53
5.1.9 Ad. 4.6.9 Hráčská funkce nahrávače	54
5.2 Nejčastější způsob zakončení ve španělském týmu.....	57

5.3 Modelové situace zakončení ve hře španělské reprezentace	58
5.3.1 Model zakončení založený na kombinaci před pokutovým územím.....	58
5.3.2 Model zakončení založený na průniku k brankové čáře a centru do pokutového území.....	60
5.4 Analýza nizozemské reprezentace	62
5.4.1 Ad. 4.6.1 Úspěšnost střelby	62
5.4.2 Ad. 4.6.2 Systém útoku.....	64
5.4.3 Ad. 4.6.3 Prostor střelby	65
5.4.4 Ad. 4.6.4 Způsob střelby.....	66
5.4.5 Ad. 4.6.5 Technika střelby.....	67
5.4.6 Ad. 4.6.6 Hráčská funkce střelce	68
5.4.7 Ad. 4.6.7 Prostor nahrávajícího hráče.....	69
5.4.8 Ad. 4.6.8 Způsob přihrávky	71
5.4.9 Ad. 4.6.9 Hráčská funkce nahrávače	72
5.5 Nejčastější způsob zakončení v holandském týmu.....	73
5.6 Modelové situace zakončení ve hře holandské reprezentace.....	74
5.6.1 Model zakončení založený na vedení míče z křídelního prostoru před pokutové území zakončený střelbou nebo krátkou přihrávkou na střelu z první	75
5.6.2 Model zakončení založený na centrovaném míči do pokutového území	77
5.7 Analýza české reprezentace	79
5.7.1 Ad. 4.6.1 Úspěšnost střelby	79
5.7.2 Ad. 4.6.2 Systém útoku.....	80
5.7.3 Ad. 4.6.3 Prostor střelby	80
5.7.4 Ad. 4.6.4 Způsob střelby.....	81
5.7.5 Ad. 4.6.5 Technika střelby.....	82
5.7.6 Ad. 4.6.6 Hráčská funkce střelce	82
5.7.7 Ad. 4.6.7 Prostor nahrávajícího hráče.....	83
5.7.8 Ad. 4.6.8 Způsob přihrávky	84
5.7.9 Ad. 4.6.9 Hráčská funkce nahrávače	85
5.8 Nejčastější způsob zakončení v českém týmu	86
5.9 Modelové situace zakončení ve hře české reprezentace	86
5.9.1 Model zakončení založený na kolmé přihrávce za obranu na nabíhajícího hráče	86
6 DISKUSE.....	90

6.1	Problémy výzkumu	92
6.2	Aplikace do praxe – tréninková cvičení pro nácvik modelových situací	93
6.2.1	Model zakončení založený na kombinaci před pokutovým územím.....	93
6.2.2	Model zakončení založený na průniku k brankové čáře a centru do pokutového území.....	95
6.2.3	Model zakončení založený na vedení míče z křídelního prostoru před pokutové území zakončený střelbou nebo krátkou přihrávkou na střelu z první	98
6.2.4	Model zakončení založený na centrovaném míči do pokutového území	101
6.2.5	Model zakončení založený na kolmé přihrávce za obranu na nabíhajícího hráče	104
7	ZÁVĚR	108
	POUŽITÁ LITERATURA	109

1 ÚVOD

Fotbal je celosvětově nejrozšířenější a nejoblíbenější hra na celém světě. Jeho popularita je dána mimo jiné jednoduchými pravidly a možností hry v upravených podmínkách téměř po celém světě v jakoukoli roční dobu. Nejen v České republice mnoho fanoušků vášnivě diskutuje a řeší situace, výsledky, branky, rozhodnutí rozhodčího, výkony hráčů a celých týmů. Co člověk, to názor.

Jako student specializace trenérství – fotbal jsem se rozhodl ve své diplomové práci věnovat analýze utkání. Doufám, že tato analýza pomůže nejen mně, ale i dalším fanouškům, trenérům a specialistům hlouběji proniknout do problematiky utkání, herního projevu, výkonu a dalších součástí představení jménem fotbal.

Schopnost objektivně analyzovat výkon v utkání, nezávisle na vlastních emocích a konečném výsledku, je velmi důležitá součást trenérské činnosti. Vnímám tak tuto práci nejen jako prostředek pro pochopení útočné hry v předních světových reprezentacích v porovnání s našimi hráči, ale i jako prostředek k vlastnímu rozvoji. Doufám, že práce pomůže lépe ovládat schopnost analyzovat nejen mně, ale i dalším čtenářům.

Cílem analýzy však není pouze odhalit jednotlivé herní činnosti či jevy v utkání. Důležitým prvkem je následující poučení a podklady pro další práci, trenérskou činnost. Závěrem této práce tak najdeme východiska do trenérské praxe, která jsem z této práce vyvodil.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2.1 Základní pojmy

Svou práci, která je předně určená pro část populace zabývající se fotbalem, bych chtěl vypracovat tak, aby byla velmi dobře pochopitelná jak pro fotbalovou veřejnost, tak pro fotbalově nevzdělané fanoušky, kteří by měli zájem o toto téma.

Z tohoto důvodu jsem se rozhodl na začátek své práce uvést několik pojmů z prostředí fotbalu.

2.1.1 Charakteristika kopané

Podle Navara (1986) je kopaná sportovní, kolektivní branková hra. Činnost dvou celků, které spolu soupeří a každý z nich se snaží jednak co nejvíce branek vstřelit a na druhou stranu jich co nejméně obdržet.

Buzek (2007) dále specifikuje a charakterizuje fotbal jako sportovní hru brankového typu, která je realizována formou utkání dvou týmů. V tomto utkání všichni jednotliví hráči provádějí specifické, zejména pohybové činnosti. Tyto činnosti jsou jednotlivými hráči přizpůsobovány nestandardním a proměnlivým podmínkám utkání., Tyto činnosti mají nejen individuální, ale také skupinový, kolektivní, týmový charakter – princip kooperace, při snaze vstřelit branku, jakožto společného cíle, a zároveň žádnou neobdržet, jakožto bránění soupeři v dosažení jeho cíle – princip kompetice.

2.1.2 Sportovní trénink

Tento pojem dobře charakterizuje Dobrý (1988), který vnímá sportovní trénink jako reálný příčinný systém lidských činností, které se kombinují se subsystemy procesů událostí a cílů. Činnost trenéra a činnost hráče tak rozvíjí a kultivuje herní výkon. Jejich součinností vzniká tréninkový proces, který se stává systémovým prvkem sportovního tréninku. Ve sportovním tréninku se tedy formuje sportovní výkon. Za účelem zefektivnit sportovní trénink ve smyslu zvyšování úrovně herního výkonu vidí Dobrý potřebu ve zvýšení efektivnosti všech činností směřující k dosahování hlavního cíle.

Buzek (2007) vnímá učení v procesu sportovního tréninku jako přeměnu pohybové aktivity hráče v herní dovednosti, které jsou uzpůsobeny pro účelné reagování na

vzniklé podmínky v utkání. V tréninkovém procesu, spoluprací trenéra a hráče, je formován herní výkon a herní výkonnost – způsobilost hráče(ů) participovat v ději utkání.

2.1.3 Složky sportovního tréninku

Dovalil (2009) člení sportovní trénink na několik složek. Členění je podle povahy jednotlivých druhů příprav. Toto členění je pouze teoretické, neboť v praxi se jednotlivé složky vždy prolínají. Členění do složek je podle nich obvykle rozděleno na kondiční přípravu, technickou přípravu, taktickou přípravu a psychickou přípravu.

Charakteristika jednotlivých složek dle Jansy a Dovalila (2007):

- *kondiční příprava* – rozvoj pohybových schopností, rozvoj všestranného pohybového základu
- *technická příprava* – rozvoj koordinačních schopností, které jsou základem pro rozvoj účinného zvládnutí techniky, následné osvojování sportovních dovedností a jejich stabilizace, zdokonalování získaných sportovních dovedností v podmínkách soutěžních situací
- *taktická příprava* – rozvoj taktického myšlení a rozvoj tvůrčích schopností s účelem zvládat situace
- *psychologická příprava* – rozvoj výkonové motivace, formování charakteru a sociální role sportovce.

2.1.4 Sportovní výkon

Sportovní výkon podle Táborského (2007) je speciálním druhem jednání sportovce ve specifických podmínkách sportovní soutěže. Chování sportovce je podle něj vymezeno ve dvou množinách příčin.

- *Vnitřním stavem organismu* sportovce, označovaným jako předpoklady výkonu – determinanty.
- *Vnější stavem prostředí*, označovaným jako podmínky výkonu – stimuly.

Z pohledu hráče jsou nejčastěji rozlišovány předpoklady biomechanické, bioenergetické a psychické. Z pohledu družstva navíc ještě předpoklady sociálně-psychické. Dílčí předpoklady herního výkonu jdou situačně vztažné. Význam jednotli-

vých předpokladů je proto relativní a proměnlivý. Každý předpoklad je do jisté míry zastupitelný a kompenzovatelný jinými předpoklady.

Jednotlivé projevy předpokladů herního výkonu bývají označovány jako složky herních činností. Tyto složky tradičně rozlišujeme jako kondiční, technická, taktická a psychická.

Podmínky herního výkonu, kterými označujeme stavy vnějšího prostředí, jež ději utkání předcházejí a ve kterých děj probíhá, jsou rozdělovány podle několika různých kritérií.

Táborský (2007) rozlišuje:

- *podmínky fyzikálního prostředí*: klimatické, meteorologické, mechanické, světelné, tepelné...
- *podmínky biologického prostředí*: mikroorganismy, potrava, alkohol, léky, podpůrné prostředky...
- *podmínky sociálního prostředí*: jiní lidé a společenské skupiny, materiální a duchovní podmínky kultury, společenské tradice...

Buzek (2007) dále popisuje rozdíl mezi pojmy herní výkon a herní výkonnost:

- *Herní výkon* charakterizuje jako aktuální projev adaptačních změn specializovaných předpokladů hráčů v herních činnostech zaměřených na řešení herních úkolů v ději utkání. Výkon je souborem mnoha složek, což znamená, že jde o integrovaný projev tělesných a psychických funkčních vlastností hráče.
- *Herní výkonnost* chápe jako schopnost hráče opakovaně podávat herní výkon v delším časovém období na poměrně stabilní úrovni.

Poznáním obsahu herního výkonu, resp. specifikace požadavků, vnímá Buzek (2007) jako prostředek ke zvyšování herní výkonnosti.

2.1.5 Individuální herní výkon

Podle Buzka (2007) je individuální herní výkon projevem určitého stupně způsobilosti k účasti v utkání, který je dán souborem určitým předpokladů, determinován souborem určitým faktorů - faktorová struktura výkonu). Tyto faktory jsou určitým způsobem uspořádány v určitých vztazích. Ve svém souhrnu se projevují určitou úrovní výkonu.

Herní dovednost úroveň způsobilosti účastnit se utkání je podle Buzka (2007) postavena na souhrnu výkonových předpokladů, určujících složek (determinant) – pomocí kterých hráč reaguje na požadavky proměnlivého děje v utkání.

Úroveň individuální herního výkonu je možno diagnostikovat. Několik bodů, podle kterých při diagnostice postupovat v útočné fázi uvádí Psotta (2009):

- *aktivita, iniciativa* a odpovídající řešení útočných herních úkolů
- *zaujímání vhodného postavení* na hřišti vzhledem ke své hráčské funkci, k postavení spoluhráčů, k míči, k soupeři
- *pohyb vypomáhající svým spoluhráčům* s míčem a dovednost uvolnit se pro míč
- *dlouhé držení míče*, či krátké držení a zbavování se míče
- *dovednost spolupracovat* se spoluhráči při zakládání, vedení a zakončování útoku
- *dovednost přihrát na krátkou či větší vzdálenost*, řešení přihrávkou i složité herní situace
- *úspěšné vytváření střeleckých příležitostí a střelby*

2.1.6 Týmový herní výkon

Buzek (2007) charakterizuje tým jako sociální skupinu, která je vytvořena za účelem střetávání se s jinými skupinami, ve fotbale formou utkání.

Týmový herní výkon pak Buzek (2007) popisuje jako činnost, která je vyústěním společné činnosti členů týmu. Týmový herní výkon je dle Buzka (2007) založen na individuálních herních výkonech, které vyžadují úzkou a intenzivní spolupráci při snaze o uskutečnění svých cílů vůči soupeři i bránění soupeři v provedení jeho cílů, avšak týmový herní výkon nelze chápat jako složení individuálních herních výkonů. Jednotlivci totiž ovlivňují výkon týmu a zároveň výkon družstvo působí na výkony jednotlivců. Toto je nazýváno integračním přístupem.

Úroveň týmového herního výkonu je možno diagnostikovat. Několik bodů, podle kterých při diagnostice postupovat v útočné fázi uvádí Psotta (2009):

- *způsob založení útoku* po zisku míče, rychlost přechodové fáze s přechodem na útočné herní úkoly
- *rovnoměrnost využití hrací plochy*
- *využití rychlého protiútoku* do nezorganizované obrany soupeře

- *zvládnutí spolupráce při vedení postupného a kombinovaného útoku*
- *způsob přechodu do útočné zóny, vytváření střeleckých situací a řešení herních úkolů spojených s dosažením branky*
- *dodržování efektivního herního útvaru s dostupováním, s přečíslováním v těžišti...*
- *organizace útočných standardních situací*

Buzek (2007) dále uvádí 10 základních předpokladů úspěšného týmového výkonu při zvýraznění aspektů činnostních determinantů, dlouhodobě sledovaných u úspěšných, významných světových a evropských družstev:

1. *Správná volba koncepce hry* (strategie a taktika) – záleží na hráčském potenciálu. Provedení s ohledem na silné stránky herní výkonnosti a na utajení slabých stránek.
2. *Vyšší variabilita* v útočných a obranných strategiích a schopnost přecházet mezi styly hry v průběhu utkání.
3. *Vyšší proměnlivost v rozhodujících herních činnostech* a ve specifických strategiích – zvládnuté herní vzorce (vytváření efektivních střeleckých příležitostí, v produkci individuálních činností, ve schopnosti vytvářet deformační faktory soupeři.
4. *Schopnost přizpůsobit strategii* a taktiku hry způsobu hry soupeře.
5. *Důraz na aktivní obranné strategie* (např. schopnost častěji získat míč útočným presinkem na polovině soupeře).
6. *Vyšší počet útoků končících v útočné zóně* a vyváženost střeleckých příležitostí v jednotlivých herních systémech.
7. *Děletrvající kontrolu nad míčem*, umožňující volit charakter a tempo hry.
8. *Vyšší účinnost (přesnost) střelby* vzhledem k počtu střeleckých pokusů.
9. *Řešení sledu herních situací s vyšší frekvencí přímočarosti* (přímočaré vedení míče, návaznost kolmých přihrávek, průniková řešení při překonávání obranných linií soupeře apod.).
10. *Efektivní řešení standardních situací* (útočných i obranných) – překvapivost, neočekávanost, účinnost, variabilita, organizace.

Slepička (1973) uvádí determinanty efektivity týmu z psychologického hlediska:

1. *Homogenita* - Obecně můžeme konstatovat pouze to, že v některých případech homogenost v určitých vlastnostech napomáhá efektivnosti skupiny, ale heterogenost v jiných vlastnostech ji může rovněž pomáhat.

2. *Složení skupiny* - Výkonnou skupinu musí tvořit výkonní jednotlivci. Vlastnosti osobnosti jsou lepším predátorem než schopnosti členů k plnění úkolu: spolupráce, výkonnost jednotlivce, přehled jsou v pozitivním vztahu k výsledné efektivitě. Důležitým znakem je soudržnost (koheze) týmu.
3. *Hierarchie statusů* - Efektivnější jsou skupiny s ustálenou hierarchií. Nedochozí tak k boji o postavení ve skupině a každý člen se může soustředit na svou činnost.
4. *Komunikace* - zdroj důležitých sdělení. Rozeznáváme techniky verbální, neverbální, taktilní...
5. *Vůdcovství* - Vůdce hraje důležitou roli v určování, zda výsledná činnost skupiny bude efektivní či nikoliv. Má-li být skupina efektivní, musí mít efektivního vůdce.
6. *Motivace* - Je důležité, aby jednotlivci převzali skupinový cíl za svůj osobní a jejich potřeby se ztotožňovali s dosažením tohoto cíle.
7. *Vztahy ve skupině* - Existuje dvojí charakter vlivu přátelství na výkonnost skupiny. Jednak těsné přátelství může snižovat rozpaky z účasti na skupinovém životě, zlepšit komunikaci mezi členy, navazovat těsnější vztahy a tím zvyšovat výkonnost. Na druhé straně přátelské vztahy mohou odvést pozornost od plnění úkolů skupiny blokováním konkurence, což vede ke snižování efektivity skupiny.

2.2 Fáze hry

Již podle Navara (1986) je nutné, aby bylo rozlišováno, jestli tým je v držení míče a kdy nemá míč v držení. Z toho vychází potřeba mít v charakteristice obsahu hry tyto úseky rozlišené. Tyto rozlišené úseky označujeme jako fáze. Dvě základní fáze nazýváme „fáze obranná“ a „fáze útočná“.

Matoušek a kol. (1973) obě fáze dělí na fáze přechodné a vlastní, takže v praxi hovoří o čtyřech fázích hry:

- *Přechod z útoku do obrany*
- *Vlastní obrana*
- *Přechod z obrany do útoku*
- *Vlastní útok*

Bokša (1989) pak za útočnou fázi hry považuje nejen dobu, po kterou je tým v držení míče, ale i situace, kdy je hra přerušena destruktivní činností soupeře, nebo zakázaným způsobem hry. Útočnou fázi tak Bokša rozlišuje na:

- *Nepřerušenu*, kdy je útočná fáze vedena od zisku míče plynule až do zakončení.
- *Přerušenu*, kdy je útočná fáze nabourána destruktivní činností soupeře a pokračuje řešením standardní situace.

Harvey a Dungworth (2002) rozdělují útočnou fázi na tři další fáze. V první útočné fázi „založení útoku“ musí hráči dostat míč na útočnou polovinu hřiště, lépe pak do „útočné třetiny“. Ve druhé útočné fázi musí hráči najít prostor pro zakončujícího hráče v dobré střelecké pozici a přihrát mu míč. Poslední fází útoku je střelba na branku.

2.3 Obsah hry

Navara (1986) ve své publikaci rozlišuje z hlediska obsahu kopané herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, systémy hry družstva a standardní situace.

Dle Buzka (2007) jsou to všechny pohybové aktivity zaměřené na řešení specifických herních úkolů, jež chápeme jako herní činnosti jednotlivce (nabíhání s míčem, uvolňování se bez míče, přihrávka, střelba), herní kombinace (záměrná spolupráce dvou a více hráčů) a herní systémy.

Jednotlivé části jsou děleny na obranné a útočné. Vzhledem k charakteru práce uvádím pouze přehled útočných.

Přehled rozdělení obsahu hry dle Navara (1986):

Herní činnosti jednotlivce:

- výběr místa
- přihrávání
- zpracování míče
- vedení míče a obcházení soupeře
- střelba

Herní kombinace:

- kombinace založené na přihrávce
- kombinace založené na činnosti „přihrej a běž“
- kombinace založené na výměně místa

Systémy hry družstva:

- systém postupného útoku
- systém rychlého protiútoku
- systém kombinovaného útoku

Standardní situace

- zahájení hry ve středu hřiště
- brankový kop
- vhazování míče
- přímý volný kop
- nepřímý volný kop
- rohový kop
- pokutový kop
- míč rozhodčího

2.4 Útočné herní systémy

Vzhledem k charakteru této práce, která je zaměřená na zakončené útoky z hlediska útočícího týmu, bez pozorování obranné činnosti soupeře, zmíním se zde pouze o útočných herních systémech.

Podle Votíka (2005) nastává útočná fáze ve chvíli, kdy družstvo získá od soupeře míč, a končí, když družstvo míč ztratí. Základním předpokladem pro účinnou útočnou fázi hry je co nejlepší zvládnutí útočných herních činností jednotlivce po všech stránkách herního výkonu, technické i taktické. Z individuálních činností jednotlivce vychází spolupráce všech hráčů, která se projevuje v útočných herních kombinacích. Součinnost hráčů jedné nebo různých řad v útočné fázi je realizována střídáním různých typů útoků.

Principy charakterizující dobrý útočný herní systém podle Lucchesiho (2001):

- *Nepředvídatelnost* – týmová dovednost užití celé řady útočných technik. Stálé střídání a měnění jednotlivých technik za účelem držet soupeře pod stálým tlakem.
- *Efektivnost* – útočná hra musí být především efektivní. Skutečná efektivita je vyjádřena procentuálním vyjádřením vstřelených branek. Na střeleckém průměru se samozřejmě podílí všichni hráči, nicméně nejvíce vždy záleží na hráčích, kteří mají za úkol útočit a střílet branky. Jinými slovy, za účelem maximální efektivity útočné fáze musí být uplatňovaná útočná strategie založená na specifických vlastnostech předních střelců týmu.

- *Přizpůsobivost* – je důležité, aby družstvo dokázalo útočit a vytvářet si střelecké příležitosti v mnoha variantách. Útočná hra týmu se musí umět vypořádat s vlastnostmi hřiště, povětrnostními podmínkami, ale nejvíce s hrou praktikovanou soupeřem.

2.4.1 Rozdělení útočných systémů

V cizojazyčné literatuře jsou uváděny různé termíny a výrazy vyjadřující útočné herní systémy.

Například Bangsboo, Peitersen (2000) rozděluje útočné herní systémy na:

- *Systematicky konstruovaná hra (systematic buildup of play, possession soccer)* – viz níže postupný útok
- *Přímá hra (direct play)* – po zisku míče co nejrychleji zakončit, viz rychlý protiútok
- *Hra na protiútoky (counterattacking play)* – hra v obrané fázi obrany, s cílem navodit situaci pro využití přímé hry
- *Totální fotbal (total soccer)* - Termínu „totální fotbal“ bylo poprvé užito s odkazem na styl holandského národního mužstva, s kterým, hrál v roce 1974 na mistrovství světa. Totální fotbal je styl, kde jsou hráči velmi široce rozmístěni po hřišti, mění své pozice během hry s držení míče. Něco jako rotační systém mezi záložní a útoční řadou, jenž soupeřově obraně znesnadňuje obsazování hráčů, zvláště pak, pokud soupeř hraje osobní obranu.

Lucchesi rozlišuje útočné systémy:

- *Vypracovaný útok (elaborate attack)* – odpovídající postupnému útoku
- *Řízený protiútok (maneuvered counterattack)* – odpovídající kombinovanému útoku
- *Okamžitý útok (instant attack)* – odpovídající rychlému protiútoku

V Českojazyčné literatuře je rozdělení útočných herních systémů většinou předních autorů – Buzek (2007), Navara (1986), Psotta (2009), Taborský (2007), Votík (2005), uváděno pod názvy:

- *Postupný útok*
- *Rychlý protiútok*
- *Kombinovaný útok*

Za zmínku stojí systém nátlakové hry, kterou uvádí Kačáni a Horský (1988). Popisuje jej jako způsob útočení, při kterém využíváme jednoduché útočné prostředky, zvýšený důraz, dravost a agresivní, nepřetržitý tlak k dezorientaci soupeřovy obrany a využití jejich následných chyb. Směr útočení je přímočařejší než postupný útok a méně se také hraje do šířky.

Lucchesi (2001) dále kromě základního rozdělení člení vedení útoků na 4 fáze:

- *hra po získání míče (Plays after gaining possession of the ball)* - zkonsolidování hry a okamžité zhodnocení situace, pohyb a rozmístění hráčů do nových pozic, které umožní okamžitý přechod buďto do rychlého protiútku nebo pro výstavbu postupného útoku
- *výstavba hry (build-up of play)* - vedení útoku, celý tým se s míčem přesouvá k soupeřově brance
- *finální fáze (final touches)* - snaha týmu o uvolnění hráče pro střelbu
- *střelba (shooting)* - zakončení útočné fáze střelbou

Z hlediska hry do šířky hřiště Bauer (1996) rozlišuje útok po křídle a útok středem. Na útoku po křídle se podílí vždy jeden útočník a jeden až dva středoví hráči. Prostor k zakončení akce je vytvářen pomocí hry v křídelních prostorech a odlákání soupeřových obránců, zejména stopera od brány, čímž zajistíme volný prostor před bránou pro dalšího středového hráče nebo protějšího útočníka. Útok vedený středem je zvláště obtížný, neboť prostor před bránou je dobře krytý obránci. Proti tomuto obrannému opatření se používají tyto taktické tahy: útokem po křídle se stoper vyláká ze své pozice v prostoru před bránou, jeden z předních hráčů se vysune na hrot útoku a naváže na sebe stopera, a pokud nemá středový útočník v dosahu míč, pohybuje se směrem ke stoperovi a váže tak na sebe na malém prostoru nejen svůj přímý protějšek, ale i stopera.

2.4.2 Postupný útok

Postupný útok nejlépe popisuje Bangsboo, Peitersen (2000 a 2004) pod názvem „Systematic buildup of play“.

Tento styl je charakterizován pečlivým založením útoku skládajícím se z mnoha přihrávek mezi obranou a záložní řadou. Jiný výraz je „hra s držením míče (possession soccer)“, kde tým „vlastní“ míč a snaží se o jeho udržení. Smyslem je snaha o dostání co nejvíce hráčů směrem dopředu a poté ustálit hru v útočné třetině hřiště. Útočící tým drží trpělivě míč, současně se snaží vytvořit mezeru, kterou by mohl učinit průnik. V průběhu času hra kolem obrany bránícího mužstva připomíná útočnou fázi hry

v házené. Nicméně mezera v obraně může být také vytvořena riskantní hrou. Tento způsob hry obvykle může použít jakýkoliv tým s hráči na dobré technické úrovni.

Základní pravidla hry s držením míče (systematic buildup of play)

Hra s držením míče je ve fotbale způsob hry, ve které se hráči v týmu snaží doručit míč jeden druhému. Cílem hry s držením míče je pro tým co nejdéle udržet míč. Úspěšná hra s držením míče závisí jak na dovednosti hráčů přihrát, tak na pohybu pro vytvoření dobré možnosti pro přihrání míče pro hráče s míčem. Pro hru s držením míče jsou nezbytné obě složky, jak hra s míčem, tak hra bez míče. Zásadním prvkem v provedení hry s držením míče je zároveň komunikace mezi jednotlivými hráči.

Hra s míčem

Po přijmutí míče hráč nejprve musí pochopit situaci, vyhodnotit ji, rozhodnout se a nakonec jednat. Každému hráči tento proces trvá jinou dobu. Čím více zkušený hráč, tím rychleji tento proces provádí. Tento čas je mnohdy rozhodujícím prvkem. Tréninkem se dá pracovat na zlepšení dovedností. Zvednout hlavu a zhodnotit situaci před přijmutím míče a následně se rozhodnout, zda je lepší přihrát nebo postupovat s míčem.

Hra bez míče

Fotbal je hrou, ve které hra bez míče zaujímá podstatnou část zápasu a herního výkonu. Pohybování hráčů bez míče by mělo umožnit dobré možnosti pro přihrávku pro hráče s míčem. Zároveň by mělo ztěžovat obrannou hru soupeře. Každý hráč by v každé situaci měl být schopen si položit otázku: „Jak nejlépe mohu pomoci hráči s míčem?“ Jak se spoluhráči pohybují, mění se podle dané herní situace, nicméně hráč s míčem by měl vždy mít možnost přihrát na krátkou vzdálenost a zároveň pro dlouhou přihrávku.

Komunikace

Komunikace mezi hráčem s míčem a jeho spoluhráči hraje při vytváření hry s držením míče důležitou roli. Může být prováděna řadou způsobů, křikem a voláním, gestikulací jako ukazováním, očním kontaktem nebo pohybem. Čím více pokusů o komunikaci mezi spoluhráči nastane, tím lepší situace vznikne pro hráče s míčem. Tým se může naučit komunikovat pomocí tréninku i zápasů.

Kačáni a Horský (1988) rozlišují varianty postupného útoku podle zapojení jednotlivých hráčů.

- *systém postupného útoku s nabíhajícím krajním obráncem*

Do útočení se střídavě zapojují krajní obránci. Nejčastěji při změně těžiště hry a odlákání soupeřova obránce ze stejného prostoru.

- *systém postupného útoku s nabíhajícím středovým hráčem*
Je takový způsob útoku, při kterém se středový hráči střídavě zapojují do útočení. Směr a prostor nabíhání vytvářejí svým pohybem (klamavým) vysunutí útočníci (střední útočník, křídelní útočníci).
- *systém postupného útoku s nabíhajícím volným obráncem*
Způsob, do kterého se zapojuje volný obránce nebo přední stoper. Jejich střídavé zapojení do útoku je založené na promyšlené spolupráci.

2.4.3 Rychlý protiútok

Rychlý protiútok charakterizuje Bangsboo, Peitersen (2004):

Po získání míče se tým v útočném postavení snaží co nejrychleji a nejpříměji zaútočit, s cílem dostat co nejvíce hráčů soupeře do pozice mimo prostor mezi míčem a brankou, kde se nemůžou podílet na obranné činnosti.

Hra na protiútoky využívá to, že po ztrátě míče se tým musí z útočného postavení dostat do obranné formace a je tak nějakou dobu v nezvyklém obranném postavení. Protiútok může být důležitou taktickou zbraní, zvláště v případě, že soupeř dostane mnoho hráčů dopředu. Tato možnost se nabízí při rohových kopech a volných kopech, kdy brankář po zisku míče může rozehrát dlouhým, rychlým výkopem nebo výhozem.

Úspěšnost rychlého protiútku obzvláště záleží na dvou hráčských funkcích. *Spojující hráč* musí zvládnout jak obranné tak útočné činnosti – zisk míče a založení protiútku. Mnohem více vpředu pak útočící hráč musí být schopen provést průnik. *Spojující hráč* by měl okamžitě po zisku míče nalézt volný prostor, přijmout přihrávku a poslat dlouhý míč přes záložní řadu. *Útočící hráč* by se měl pomalu stahovat pro míč a následně vyrazit na druhou stranu do volného prostoru.

Rychlý protiútok navíc Bangsboo, Peitersen (2000) rozdělují na *direct play*, kdy po zisku míče tým vědomě posouvá míč rychle dopředu do útočné třetiny se snahou rychle zakončit, a na *counterattacking play*, v němž tým vědomě umožňuje hrát soupeři na své polovině, a vytváří si tak prostor pro přímou hru, protiútok, s využitím jen několika rychlých hráčů a kolmé přihrávky.

2.4.4 Kombinovaný útok

Votík (2005) tento systém charakterizuje jako spojení a využití typických struktur postupného útoku a rychlého protiútku. Existuje mnoho variant prolínání těchto systémů. Nejtypičtěji variantami jsou po zisku míče dlouhá přihrávka a následné zpomalení hry a přechod do postupného útoku, nebo naopak po postupném útoku dlouhé, kolmé nebo šikmé přihrávky za obranu jako při vedení rychlého protiútku a zakončení.

2.5 Přejed mezi fázemi

Jako velmi důležitou součást úspěšné hry vidí mnoho autorů v kvalitě přechodu z obranné do útočné fáze a obráceně. Za všechny uvádím, co zmiňuje Luxbacher (1999):

Přejed mezi obrannou a útočnou fází (transitiv play):

Když mužstvo ztratí míč ze svého držení, každý hráč týmu se musí stát obráncem. Způsob přechodu z útoku do obrany a z obrany do útoku je nejdůležitější v celkovém vývoji hráče kopané. Přejedem je pohyb, vývoj a vývin situace po zisku nebo ztrátě míče z jedné fáze do druhé a od jednoho stylu hry k dalšímu.

Nejdůležitější části úspěšného protiútku vidí v:

- rychlosti
- přesnosti dlouhých i krátkých kolmých přihrávek
- přechodu do útoku
- anticipaci

Dále tvrdí, že starší a zkušenější hráč má nejen lepší předvídavost, anticipaci, ale zároveň lepší a rychlejší přechodovou fází. Tyto dovednosti lze však získat nejen zkušenostmi, ale také pomocí cíleného tréninku.

2.6 Střelba

Jak uvádí Choutka (1970), střelba je vrcholem útočné akce, je to herní činnost jednotlivce, která rozhoduje o úspěchu či neúspěchu. Její účinnost záleží na mnoha faktorech. Technika je jen jedním z nich. Choutka (1970) dále uvádí faktory taktiky, správného načasování, výběru způsobu střelby, umístěním a podobně.

Buzek a Procházka (1999), zmiňují důležitost zvládat střelbu v různých herních situacích, zejména v neideální pozici střelce. Zrychlující se hra, z které plyne snaha o nečekané, překvapivé, tvořivé řešení situace, dostává střelce do pozic, která neodpovídá ideálně popsaným situacím v článcích o biomechanickém provedení střelby. Střelba je umění okamžiku a instinktivního rozhodnutí hráče. Je proto třeba vést hráče k nečekanému řešení, vynalézavosti, improvizaci, originalitě a osobní zodpovědnosti.

Způsoby střelby a zakončováním se mimo jiné zabývá také Lennox (2004), který klade důraz na to, že nácvik střelby a zakončování by měl být v tréninku všech hráčů zařazen tak často, jak jen to je možné. Co nejvíce cvičení, zaměřených na jiné oblasti techniky či taktiky by mělo být zakončeno střelbou na brankáře, který se účastní všech těchto cvičení. Například hráči středové řady mohou nacvičovat dlouhou přihrávku vzduchem a útočníci zakončují střelbou na branku.

Rozdělení druhů střelby podle Navara (1986):

podle části těla, kterou míč usměřňujeme na branku:

- nohou
- hlavou

podle vzdálenosti odkud strílíme:

- střelba z bezprostřední blízkosti (brankové území)
- střelba ze střední vzdálenosti (do 20m)
- střelba z velké vzdálenosti (nad 20m)

podle výšky letu vystřeleného míče:

- střela přízemní
- střela polovysoká
- střela vysoká

podle rotace míče:

- střelba přímá
- střelba obloukem

podle rychlosti letu vystřeleného míče:

- střelba prudká
- střelba měkká

podle činnosti, která střelbě předcházela:

- střelba z místa (pokutový kop, přímý volný kop)
- střelba po vedení míče

- střelba po obejití soupeře
- střelba po zpracování míče
- střelba prvním dotykem

Kollath (2006) klade důraz zejména na rozdělení podle použité techniky:

Jednotlivé druhy střelby rozděluje podle toho, kterou částí nohy je při střele proveden úder do míče. Podle dané herní situace a taktického záměru je možné použít vnitřní stranu nohy, vnitřní, vnější nebo přímý nárt. Mimo to je ve výjimečných případech míč odehráván chodidlem, špičkou nohy nebo patou.

Rozdělení střelby z hlediska techniky

- střelba vnitřní stranou nohy
- střelba vnitřním nártem
- střelba přímým nártem
- střelba vnějším nártem
- další druhy střelby

2.6.1 Střelba vnitřní stranou nohy

Kollath (2006) uvádí, že kop vnitřní stranou nohy je v rámci hry nejčastěji využíván pro přihrávky na krátkou vzdálenost. Jako hlavní výhodu tohoto kopu uvádí nikoli rychlost, ale hlavně přesnost jak přihrávky, tak střely. Na nerovném a hrbolatém hřišti má přihrávka „placírkou“ vzhledem k vysokému stupni přesnosti a jistoty logické využití. K nevýhodám tohoto technického provedení patří: tvrdost střelby, která je omezena a snadné a rychlé odhadnutí zamýšleného směru přihrávky či směru. Vytočení nohy, která kop provádí, narušuje rytmus běhu a pozorný protihráč záměr odhalí již v zárodku.

2.6.2 Střelba vnitřním nártem

Podle Kollatha (2006) kop vnitřním nártem (na rozdíl od střelby vnitřní stranou nohy, která slouží pro přesné přihrávky na krátkou vzdálenost, nebo přesnou střelbu), slouží pro přihrávky a střely na delší vzdálenost. Tato technika se používá při centrech ze strany, diagonálních přihrávkách, rohových kopech, při střelbě na branku ze hry nebo při zahrávání volných kopů. Umožňuje zahrát míč s falší a je proto v praxi většinou využívána při volných kopech, kdy hráč musí rotovanou střelou obstřelit postavenou zeď.

2.6.3 Střelba přímým nártem

Střelba přímým nártem Kollath (2006) považuje za způsob provedení, umožňující dosažení nejvyšší rychlosti letu míče. Proto je tímto způsobem řešena střelba na branku tehdy, když míč běží po zemi nebo když skáče. Další využití má kop přímým nártem při volných kopech nebo přihrávkách na velkou vzdálenost, osvobozujících odkopech, odkopu nebo vykopnutí míče brankářem. Méně často je tato technika používána ve spojení s nižší rychlostí kopu do míče, a to např. při prodlužování přihrávky nebo pro přehození protihráče.

2.6.4 Střelba vnějším nártem

Kollath (2006) uvádí, že střelba vnějším nártem má ve fotbalovém utkání široké využití. Lze podle něj využít nejen při přihrávání na krátkou a střední vzdálenost, ale také pro střelbu na branku. Stejně jako při střele vnitřním nártem je míči udávána rotace a je tak možno kroutit míč okolo stojících hráčů. Hlavní výhodou tohoto druhu kopu je možnost velmi překvapivého a rychlého provedení, neboť technika spočívá v krátkém a rychlém nápřahu a nepostřehnutelném provedení. Tento způsob hraní míče je podle Kollatha typické zejména u hráčů s vysokou mírou laterality, kteří neumí kvalitně koordinovat svoji slabší nohu a hrají tak pouze jednou nohou.

2.6.5 Další druhy střelby

Mezi další druhy střelby řadí Kollath (2006) takové způsoby provedení střelby na branku, ve kterých hráč není v předepsaném postavení pro správnou techniku střelby. Jedná se o různé formy zakončení prováděných prvním dotykem, neboli „z voleje“. Jedná se o střelu „z voleje“ v bočním postavení a o kop „z voleje“ přes hlavu, takzvané „nůžky“. Tyto způsoby provedení střelby jsou poměrně náročné a nejsou často používány. Při takové střelbě hráč většinou nemá míč pod kontrolou, dají se použít jednotlivé výše uvedené údery, avšak nejvíce se bezprostředně stílí přímým nártem.

Harvey a Dungworth (1999) kromě výše zmíněných technik uvádí „halfvolej“, neboli střelba těsně po odrazu míče od země, „volej ve výskoku“ a „padáček“. Padáček, lob je nepřiliš prudký kop, který se rychle vznesl vysoko do vzduchu a je ideální k přehození míče přes hlavu brankáře.

Hra hlavou

Podle toho, jak vysoko má míč letět a jaký je taktický záměr hráče, rozlišuje Kollath (2006) odehrání míče hlavou ze stoje, z běhu nebo z výskoku. Postavení hráče může být buď čelné, nebo bokem k letícímu míči. Ten je možné hlavou odehrát v různých směrech, dopředu, dozadu nebo stranou a s dráhou letu vzhůru, vodorovně nebo směrem k zemi. Odraz při hře hlavou probíhá jednonož, nebo snožmo.

2.7 Střelecké pozice

Jedním z faktorů, které budu v práci sledovat je taktéž místo, ze kterého bývá zakončováno. O této problematice se nejvíce zmiňuje Bangsboo a Peitersen (2004).

2.7.1 Střelba mimo pokutové území

Bangsboo a Peitersen (2004) uvádí, že bylo statisticky zjištěno, že většina gólů padá z pozice uvnitř pokutového území. Což ovšem neznamená, že by se nemělo střílet mimo pokutové území. Střely z prostoru mimo pokutového území mají svou cenu nejen proto, že mohou skončit gólem, ale také proto, že mohou pomoci otevřít soupeřovu obranu a vytvářet pozice pro střelbu z pozic uvnitř pokutového území.

Hráči vytváří volný prostor pro jiného člena týmu, který tak může zakončit z prostoru vně pokutového území.

V moderním fotbale na nejvyšší úrovni se zvyšuje podíl defenzivního stylu hry. Nejlepší cesta k otevření kompaktní obrany tak spočívá v zakončení z pozice mimo pokutové území. Pokud je v týmu jeden nebo dva střelci, kteří jsou připraveni na střelbu z dálky, zvyšuje se možnost průniku do pokutového území, neboť bránící tým se musí vysunovat, aby těmto hráčům ve střelbě zabránil.

Například v dánské kopané je relativně málo střel z pozic mimo pokutového území, což není dáno pouze nedostatkem techniky pro střelbu z dálky, ale také tím, že hráči schopní z dálky vystřelit nemají dostatek prostoru, aby střelbu mohli uskutečnit. Největším důkazem je to, že takzvaní specialisté na přímé volné kopy dávají mnoho gólů z přímých volných kopů, ale jen málo ze střel z dálky ve hře. Je tudíž velmi důležité, aby spoluhráči vytvářeli střelecké pozice pro silné střelce. Tato taktika byla široce využívána v Realu Madrid, vysouvající dopředu obránce Roberta Carlose.

2.7.2 Střelba uvnitř pokutového území

Podle Bangsbooa a Peitersena (2004) je střelba v pokutovém území, když hráč střílí v pozici, kdy se nachází uvnitř pokutového území.

Z tabulek číslo 1 a 2 je zřejmé, že drtivá většina vstřelených branek pochází ze střelby uvnitř pokutového území. Hráči tak musí zvládat zakončování z rozdílných situací a z rozdílných pozic v pokutovém území.

Střelecká pozice může být výsledkem útoku, který byl zahrán tak, aby byl vytvořen volný prostor pro zakončujícího hráče. Může také být výsledkem chyby obrany nebo po odraženém míči. Konečná situace mnohdy vzniká nečekaně a útočící hráči by proto měli jednat rozhodně a nápavitě, aby uspěli.

	1990 (52 zápasů)	1994 (52 zápasů.)	1998 (64 zápasů)	2002 (64 zápasů)
Vstřelených branek (průměr na zápas)	115 (2:21)	141 (2.71)	171 (2.67)	161 (2.52)
Uvnitř PÚ (%)	80 %	77 %	78 %	76 %
Mimo PÚ (%)	20 %	23 %	22 %	24 %
Hlavou (%)	24 %	18 %	18 %	23 %
Standardní situace (%)	34 %	25 %	35 %	48 %

Střely na braku za zápas		Úspěšná střelba (%)	
Uvnitř PÚ	Mimo PÚ	Uvnitř PÚ	Mimo PÚ
17	16	85 %	15 %

2.7.3 Situace jeden na jednoho

Bangsboo a Peitersen (2004) popisují jeden na jednoho jako situaci, kdy hráč vyzývá brankáře na střelecký souboj.

Být v situaci jeden na jednoho proti brankáři by podle nich mělo být snem každého útočícího hráče, ale bohužel tomu tak vždy není. Náhlá situace, kdy se hráč dostává sám před brankáře, podle nich bývá pro útočícího hráče mnohdy psychicky náročná a stresující. Převládající nejistota poté způsobuje, že gólová situace je nevyužitá. V některých případech nedostatek sebedůvěry způsobuje v situaci jeden na jednoho zatuhnutí, ztvrdnutí útočícího hráče. Sledováním některých základních principů v těchto situacích a nácvikem si hráč v těchto situacích více věří a minimalizuje se tak nejistota.

2.7.4 Zakončování po přihrávce do pokutového území

Dle Bangsbooa a Peitersena (2004) situace nastává, když hráč zakončuje po přihrávce nebo centru do pokutového území.

Zakončovací pozice často vzniká po centru do pokutového území z křídelního prostoru. Křížná přihrávka je užitečná, neboť obránci nemohou vidět, co se děje za jejich zády a mohou tak mít problémy s řešením situace. Navíc jsou obránci v nevýhodné pozici pro obranný zákrok – například proti střele hlavou, odrazová možnost bránícího hráče je mnohem menší než u nabíhajícího útočícího hráče. Brankář musí řešit problém s pokrytím prostoru u zadní tyče a zároveň se pohybovat tak, aby vykryl prostor na přední tyči. Při centru na zadní tyč se brankář často musí pohybovat vzad nebo se otočit, čímž riskuje, že něco přehlédne.

Spoluhráči se musí dokázat dostat do volných prostorů na křídlech. Toho mohou dosáhnout využitím některého výše uvedeného stylu.

2.7.5 Průniky do pokutového území

Bangsboo a Peitersen (2004) považují za průniky do pokutového území situaci, kdy hráč individuálně vede míč, obchází soupeře a proniká do pokutového území skrz soupeřovu obranu do střelecké pozice.

Pokud se hráči dostanou k blízkosti pokutového území, zmenšuje se herní prostor a hra je tak těsnější. K prolomení obranného bloku se tak hráči dostávají buď pomocí vedení míče, nebo kombinací na malém prostoru, například s využitím narážeč-

ky z prvního dotyku nebo přihrávky do hloubky. Hráči by měli mít rychle přehled o pozicích svých spoluhráčů, tak, aby mohli vymyslet, kde je prostor pro další akci.

2.8 Zásady taktiky hry za nejrůznějších podmínek

Taktikou Choutka (1968) nazývá základní způsob boje s cílem dosáhnout optimálního výsledku. Tímto cílem může být vítězství, remíza, nebo i co nejmenší porážka. Vzhledem ke spoustě vnitřních i vnějších podmínek, které ovlivňují jednotlivá utkání, se nám nabízí široká škála taktických prostředků. Při volbě taktiky v utkání musíme vzít v úvahu zejména: o jaké jde utkání, kde se hraje, jakým způsobem se hraje soutěž, jaký je optimální, přijatelný výsledek, například vzhledem k síle soupeře... Teprve potom jsou další činitelé, z nichž nejvýznamnější je soupeř, jeho kvalita.

Taktické rady proti některým vlastnostem soupeře dle Choutky (1968):

Soupeř lépe kondičně připravený – Účelné je postavit hru na technice, vtipu a chytrosti. Intenzivní výběr místa, kombinační hra s včasnými přihrávkami na spoluhráče. Střelecké situace se mají vytvářet promyšleně, bez ukvapení a zbrklosti, vtípně. Velkou zbraní bývá v této fázi přesná přihrávka či narážečka.

Soupeř lépe připravený po technicko-taktické stránce – Hlavní zbraní by měla být opatrná hra bez větších chyb v obraně i v útoku. V útoku platí promyšlená hra, klidná a přesná. Neustálý výběr místa s účelem usnadnit převzetí přihrávky i jejich provedení. Včasné provedení přihrávky a pohotová střelba mohou být hlavními zbraněmi při zakončování útoků.

Soupeř hraje zhuštěnou obranu – Tři hlavní zbraně proti zahuštěné obraně před vlastní brankou jsou rozbití obrany zezadu, tj. vedení útoku po stranách k brankové čáře a následné zpětné přihrávky. Organizovaná střelba z větších vzdáleností. Individuální průniky zhuštěnou obranou se zakončením nebo vybojováním volných kopů, případně pokutového kopu. Dalšími zbraněmi jsou vylákání soupeřovy obrany, a rychlé protiútoky.

V průběhu hry, jak uvádí Prestigiacomo (2003), mohou nastat různé kritické situace v jedné nebo více částech hry, způsobující týmu taktické a psychologické problémy. Nezáleží na tom, jak dobře je tým připraven, neboť tyto problémy mohou vzniknout smůlou či v důsledku špatného dne. Trenér musí být schopen si s nastalými problémy poradit, například menšími taktickými změnami. Nejdůležitější je vědět, že jsou

některé elementy organizace hry, které by normálně trenér nikdy neměl měnit. Změnou týmové fyziogonomie pouze dostane hráče do větších nesnází, zmatení a negativního efektu na situaci, kterou se snaží vyřešit.

2.9 Desatero útočné hry

Desatero útočné hry, jak jej uvádí Večeřa a Nováček (1995):

1. Prvními hráči, kteří v moderní kopané zakládají útok, jsou obránci a brankář. Prvořadou úlohou útočícího družstva je dostat se na blízkosti soupeřovy branky a zdlouhavé vyvážení míče z obrany je taktickým nedostatkem.
2. Koncoví hráči musí svým pestrým pohybem, stavěním se, nabíháním umožňovat bezpečné založení útoku. Současně musí vytvářet volné prostory pro nabíhání ostatním hráčům. Postup hráčů druhé a třetí linie za vysunutými útočníky je potřebný za účelem jejich podpory a správného rozložení sil ve fázi útočení.
3. Hráči musí být schopni přejít na postupný kombinovaný útok vždy, když se nevydaří rychlý protiútok nebo individuální průnik. Umožňuje to pohyb hráčů bez míče.
4. Hráči se snaží o vytvoření dočasné početní převahy v těžišti hry ve všech fázích útoku – založení, vedení i zakončení útoku. Dosahují toho pomocí individuální herní činnosti, obcházení soupeře, vědomou spoluprací a nabíháním hráčů druhé a třetí linie.
5. Podle organizovanosti obrany soupeře po zisku míče a daných konkrétních podmínek se střídá způsob založení a vedení útoku, rychlý protiútok či postupný útok.
6. Předpokladem přesné souhry, která je základním požadavkem při vedení postupných útoků, je správné rozestavení hráčů do šířky a hloubky hřiště. Přesnost při vedení postupných útoků je důležitější než rychlost nebo získávání prostorů.
7. Zrychlujeme hru včasným přihráním míče spoluhráči a držíme míč vždy pod kontrolou útočících hráčů. Pokud hráč nemůže přihrát, musí si hráč vhodně pokrýt balon tělem a hledat možnost spolupráce s nabíhajícími hráči.
8. Obsazeným spoluhráčům přihráváme tak, aby se míč dostal za záda co největšího počtu obránců soupeře.

9. Při vypracovávání střeleckých a gólových příležitostí se snažíme využívat celou šířku hřiště a dostat se a záda obránců do prostorů vhodných pro finální přihrávku, přihrávat do běhu. Nejefektivnější při zakončování útoku jsou zpětné přihrávky před branku po únicích k brankové čáře.
10. Úkolem hrotových a koncových útočníků a nabíhajících hráčů z druhé vlny je nebojácně ohrožovat soupeřovu branku. Každou příležitost využíváme ke střelbě i z větších vzdáleností. Pokud máme dobrou střeleckou příležitost, nesnažíme se vytvářet ještě lepší.

3 CÍLE PRÁCE

3.1 Cíl práce

Cílem mé diplomové práce je na základě pozorování fotbalových utkání z ME 2012 u vybraných týmů provést analýzu zakončování útoků s následným vyhodnocením.

Na základě zjištěných údajů porovnat hru českého reprezentačního výběru s předními evropskými týmy Nizozemí a Španělska na ME 2012 a komparaci těchto týmů s vlastními výkony z MS 2010.

Získané poznatky vyhodnotím, zanesu do tabulkového a grafického znázornění. Poté provedu zhodnocení úspěšnosti zakončování a komparaci jednotlivých týmů. Následně vyhledám nejčastěji používané modely vedoucí k úspěšnému zakončení útoků a vyvodím z nich závěry do tréninkového procesu pro trenérskou praxi.

3.2 Úkoly práce

- 1) Sledovat všechny zápasy vybraných týmů
- 2) Vytvořit kategoriální systém pozorovaných jevů a pečlivě zaznamenat všechny sledované faktory do připravených tabulek.
- 3) Evidovat a zapisovat sledované herní situace.
- 4) Graficky zpracovat výsledky.
- 5) Prezentovat charakteristické modely zakončení.
- 6) Aplikovat výsledky do tréninkového procesu.

3.3 Výzkumná otázka

V této práci se zabývám útočnou hrou vybraných týmů, které se často účastní finálových turnajů. Zápasy těchto týmů bylo možné mimo jiné sledovat v kvalifikaci na ME 2012 a u dvou z pozorovaných týmů máme údaje z MS 2010. Na základě těchto údajů, vědomostí a tendencí ve hře zkoumaných týmů jsem si položil tyto tři výzkumné otázky a stanovil následující hypotézy.

- Budou týmy Nizozemí a Španělska předvádět stejné herní činnosti v zakončení jako na MS 2010?

- Jaké budou v porovnání s ostatními týmy herní činnosti týmu České reprezentace?
- Jaké situační modely v útoku jednotlivé týmy realizovaly?

3.3.1 Hypotézy

H1 - Předpokládám, že tým Španělska bude aplikovat stejný způsob hry odpovídajícím výsledkům analýzy z MS 2010

H2 - Předpokládám, že výsledky týmu Holandska budou v komparaci s předchozím mistrovstvím odlišné

H3 - Předpokládám, že tým České reprezentace nebude dosahovat stejného počtu zakončení jako týmy Španělska a Nizozemí

H4 - Předpokládám, že jednotlivé týmy budou opakovat různé modely zakončování útoků.

4 METODOLOGIE PRÁCE

Pozorování je nejstarší a nejrozšířenější metodou získávání dat. Pozorování bývá definováno jako „sledování smyslově vnímatelných jevů, zejména chování osob, průběhu dějů aj.“. Někteří autoři považují pozorování za nejdůležitější a nezastupitelný způsob shromažďování materiálů při studiu. V literatuře lze nalézt různé přístupy ke klasifikaci pozorování. Vzhledem k nárokům na čas se často rozlišuje pozorování krátkodobé a dlouhodobé. Při vědeckých pozorováních jde většinou o důkladné a dlouhodobé sledování určitého jevu, i když hranice mezi krátkodobým a dlouhodobým pozorováním není nijak ostře vymezena. Jako krátkodobá se zpravidla označují ta pozorování, která netrvají déle než jednu vyučovací jednotku. Krátkodobých pozorování je využíváno většinou k praktickým účelům v každodenní praxi. Podle toho, kdo pozorování provádí, lze rozlišit sebepozorování (introspekci) a pozorování jiných (extrospekci). Podle toho, zda se při pozorování pozorovatel setkává přímo s předmětem pozorování či nikoli, bývá hovořeno o pozorování ve vlastním smyslu slova- vlastním (přímém) pozorování. Při vlastním pozorování se pozorovatel setkává přímo s předmětem pozorování. Pro označení stejných druhů pozorování užívají jiní autoři termínu pozorování přímé (neboli bezprostřední). Často se také rozlišuje pozorování standardizované a nestandardizované. Jako standardizované pozorování bývá označována činnost spočívající v záměrném cílevědomém, systematickém a relativně objektivním sledování smyslově vnímatelných jevů, které nebyly vyvolány zásahem pozorovatele (Chráska, 2007).

Vlastnosti pozorování podle Chrásky (2007):

Na dobré pozorování jsou kladeny určité požadavky. Uvádějí se např. následující čtyři:

- *Specifikace objektu pozorování* (odpovídající na otázku „Co se má pozorovat“?).
- *Zaměřenost pozorování na cíl* (odpovídající na otázku „Co je třeba zjistit?“).
- *Organizovat pozorování* (odpovídající na otázku „Jak toho dosáhnout?“).
- *Přesný záznam pozorování* (odpovídající na otázku „Jak to zachytit?“).

Podle Hendla (2008) pozorování představuje snahu zajistit, co se skutečně děje. Schopnost pozorovat se používá při každodenních činnostech. V kvantitativním výzkumu jde o její promyšlené využívání. Přitom nejde jenom o její vizuální, ale často i sluchové, čichové a pocitové vjemy. Pozorování nám také pomáhá doplnit naši zprávu o popis prostředí.

Ve své práci budu mimo jiné analyzovat taková data, jako jsou zvolený systém útoku, hráčská funkce a samotné jméno zakončujícího hráče, ve kterých jsou výsledné hodnoty brány jako kategoriální údaje. Hendl (2009) uvádí, že zaznamenaná kategoriální data zaznamenáváme do několika rozměrových tabulek. Každý rozměr odpovídá klasifikaci do kategorií podle určité proměnné. Některé proměnné mohou být nezávislé, jiné závislé. Tyto proměnné pak hodnotíme buďto samostatně, nebo nás zajímají jejich vztahy.

Analyzovat data a porovnávat výkon v utkání ve fotbale není vždy jednoduché. Když dva hráči v utkání vystřelí na branku a hráč A vystřelí 4x a hráč B 6x, není vhodné říci, že hráč A podal lepší výkon (Railly a Williams, 2003). Jak dále Railly a Williams (2003) uvádějí, když hráč A vystřelí 4x a hráč B 12x a vstřelí 2 branky, musíme vzít v potaz, kolik měli oba hráči možností vystřelit, nebo kolikrát se například hráč A rozhodl místo střely přihrát lépe postavenému spoluhráči. Hlubší analýza tak může naznačit, že lepší zápas odehrál hráč A. Toto zjištění by vedlo k další hlubší analýze a tak dále.

Tímto Railly a Williams (2003) ukazují, že jednoduše analyzovaná data indukující jednoduché závěry nejsou vždy to pravé řešení ve světě sportu. Analýza je tak vždy závislá na tom, jak definujeme výkonové indikátory, kategorie. Podle kterých rozhodujeme a posuzujeme individuální i týmový herní výkon v utkání.

Základní pravidla v aplikaci výkonových indikátorů ve sportu popisuje Hughes a Bartlett (2002). V každém případě je úspěch a neúspěch ve výkonu relativní, buďto směrem k soupeři, nebo k minulým výkonům týmu či jednotlivců.

Carling, William a Reilly (2005) uvádějí, že úspěšní trenéři mají neukojitelnou touhu znát každý aspekt hry. Zdokonalování trenérského řemesla probíhá skrze odehraná utkání, pozorování zápasů a mentorováním úspěšnými trenéry. Přestože je jejich vědění velmi užitečné v rozšiřování znalostí spojených s úspěšnými strategiemi a taktikami, je nicméně ovlivněno subjektivním vnímáním, předsudky a očekáváním.

Kvantitativní zápasová analýza je proto pro trenéra neocenitelná v získávání objektivního, neovlivněného pohledu na události a poskytuje solidní základ pro učinění informovaného rozhodnutí ohledně úspěšné strategie a taktiky.

4.1 Výzkumný soubor

Data, která v této práci zkoumám, jsou získána z fotbalových utkání týmů Španělska, Nizozemí a České republiky na mistrovství Evropy ve fotbale v Polsku a na Ukrajině 2012. Celkově se jedná o 3 zápasy týmu Nizozemí, 6 zápasů týmu Španělska a 4 zápasy České reprezentace. K těmto zápasům pak přibudou i výsledky z analýzy 13 zápasů na MS 2010 v JAR týmů Španělska a Nizozemí.

4.2 Metoda získání dat

Výzkum je proveden formou nepřímého pozorování jednotlivých utkání v televizním vysílání a následně na videu resp. počítači. Díky těmto záznamům si tak mohu jednotlivé situace několikrát zopakovat, abych dokázal přesně určit, v jakých prostorech a jakým způsobem byly tyto situace provedeny. Mohu tak též využít zpomalení či zrychlení záběrů.

Jedinou nevýhodou oproti přímému pozorování je možnost nedostatečného zachycení celé situace, jak bych si přál, a to i přesto, že zápas je sledován mnoha kamerami najednou. Důvodem je zejména střídání zabírajících kamer v televizním vysílání z důvodu zvýšení atraktivity sledování pro diváky.

4.3 Vyhodnocení (zpracování, analýza) výsledků

Jednotlivá data získaná z pozorování následně vyhodnotím pomocí tabulek a grafů. Zjistím různé statistické poznatky, které jsou vyjádřeny například pomocí hodnoty medián, aritmetický průměr... Díky těmto poznatkům pak budu moci určit, kterou variantu jaký ze sledovaných týmů nejčastěji volí a které varianty jsou nejúčinnější.

Získané údaje poté podrobím hlubšímu zkoumání, při němž budu hledat opakující se úspěšné modely zakončování útoků, a jejich následnému rozboru a z těchto modelů vyplývající závěry pro trenérskou praxi.

4.4 Kritéria hodnocení

Při výběru kritérií, podle kterých jsem následně analyzoval jednotlivé zakončené útoky, jsem podle svého uvážení vybral několik důležitých částí, které mají vliv na poslední část útočné fáze. Pečlivě jsem vycházel z odborné literatury, zejména pak Bokša a Mendlík (1989), Bangsboo a Peitersen(2000, 2004), Kollath (2006), Wein (2004), částečně pak Caban (2007).

4.5 Střelba

Střelba jakožto poslední část útočné fáze hry velkou měrou udává, jestli bude daná útočná situace úspěšná nebo neúspěšná. Na způsob provedení a střelby má vliv mnoho faktorů. Jedná se o vlivy vnější i vnitřní, ovlivnitelné i neovlivnitelné, přímé i nepřímé. Vnitřním faktorem může být například únava, zvládnutí herní dovednosti, vnější postavení a činnost soupeře či vlivy prostředí a materiálního vybavení. Vliv prostředí je ukázkový případ neovlivnitelného faktoru mající vliv na střelbu. Všechny tyto vlivy pak mohou působit přímo na hráče a situaci, nebo nepřímo, což znamená působením na psychiku hráčů.

Luxbacher (1996) v otázce důležitosti střelby uvádí, že cílem každého útoku je vstřelit branku. Lépe se to však říká než provádí, jelikož ve skutečnosti je mnohem těžší tento cíl splnit než selhat, protože střelení gólů je ve fotbale ta nejtěžší věc vůbec. Abyste vstřelili branku, musíte být schopní provést střelbu v časové tísní, na minimálním prostoru, fyzicky unaven a proti agresivní obraně.

Wein (2004) udává vysoký podíl na způsobu zakončení vlivu trenéra, který určuje, jakým způsobem se mají hráči chovat v jednotlivých situacích a dodává jim psychickou podporu a zlepšuje sociální prostředí. Zbytek podle něj záleží na hráčích a jejich dovednostech a psychických schopnostech.

Rozhodující vliv na kvalitu střelby má podle Weina(2004) nejen kvalita samotné střelby, ale zejména kvalita finální přihrávky. V průběhu samotné střelby pak klade důraz na:

- zvládnutí správné techniky
- umění vybrat správnou techniku pro danou situaci
- rychlé rozhodování
- správnou rychlost střelby
- přesnost

- rychlost provedení
- koncentraci, sebedůvěru a odvahu

4.6 Kategorie pozorování

Během výzkumu se budu řídit vybranými kategoriemi popsány v následujících pododdílech.

4.6.1 Úspěšnost střelby

Prvním kritériem, které je z hlediska výsledků zápasů nejpodstatnější, je úspěšnost střelby. V této oblasti člením střelbu:

- chycená či vyražená brankářem
- mimo branku
- zablokovanou obráncem
- vstřelená branka

4.6.2 Systém útoku

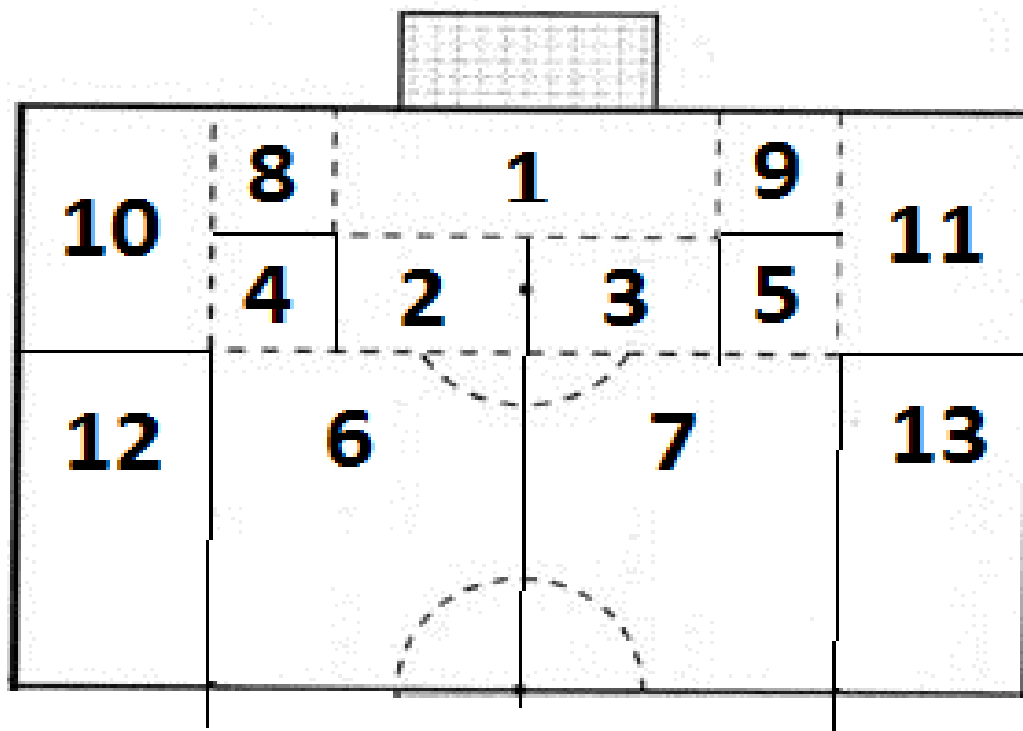
Z hlediska použitého systému vedení útoku, který předchází střeleckému pokusu, rozdělují na 3 zažité, nejběžněji používané systémy a na situace, které vznikají po jakékoli standardní situaci. Zakončení po:

- postupném útoku
- rychlém protiútku
- kombinovaném útoku
- zahrání standardní situace

4.6.3 Prostor střelby

Dalším důležitým faktorem v úspěšnosti zakončení je zjištění, z jakého prostoru hráči nejčastěji zakončují. Útočnou část hřiště jsem rozdělil na 13 polí a následně sledoval, z jakých prostorů jsou útoky nejčastěji zakončovány.

Obrázek číslo 1. Rozdělení hřiště

4.6.4 Způsob střelby

Způsoby střelby ve svém výzkumu rozdělují podle toho, jaká činnost zakončujícího hráče bezprostředně předchází samotné střelbě.

- střelba prvním dotykem
- střelba z místa (standardní situace)
- střelba po zpracování
- střelba po vedení nebo obejití soupeře

4.6.5 Technika střelby

Z hlediska techniky střelby rozeznávám dělení na:

- střelba nohou
- střelba hlavou
- střelba jiným způsobem

4.6.6 Hráčská funkce střelce

Podle hráčských funkcí rozeznáme zakončování hráčů:

- obranné řady
- záložní řady

- útočné řady
- vlastní branka

4.6.7 Prostor nahrávajícího hráče

Stejně jako při určování pozice, ze které hráč střílel, jsem sledoval, z jakých prostorů nejčastěji přicházejí finální přihrávky (obrázek č. 1).

4.6.8 Způsob přihrávky

Způsoby přihrávky rozdělují na:

- přihrávka po zemi
- přihrávka vzduchem
- střelba z volného přímého kopu / pokutového kopu
- odražený míč, zisk míče

4.6.9 Hráčská funkce nahrávače

Podle hráčských funkcí rozeznáme finální přihrávku hráčů:

- obranné řady
- záložní řady
- útočné řady

4.7 Modely zakončování

Jedním z cílů této práce je najít a zaznamenat modelové situace a z nich vypracovat návrhy cvičení do tréninkové jednotky.

Při vybírání modelových situací zakončování akcí pro nás bude důležitých několik proměnných. Jedná se o úspěšnost těchto zakončení z hlediska vstřelených branek, četnost provedení ve všech zápasech jednotlivých týmů, prostorové umístění akce, součinnost hráčů...

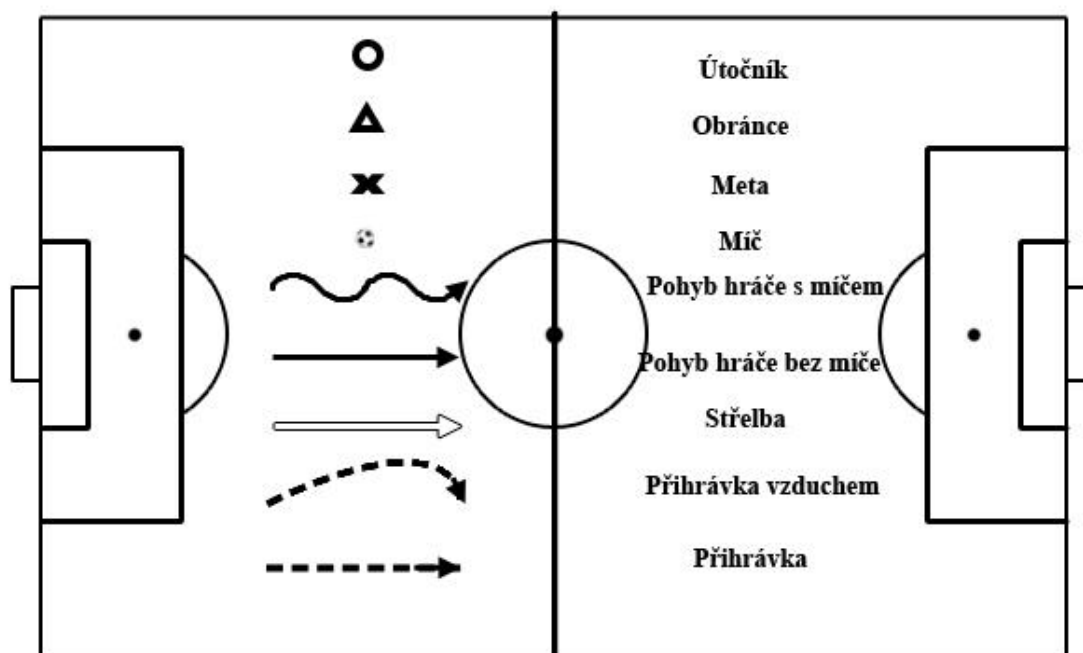
Modelové situace budu vybírat na základě výsledků kategoriálních dat a podrobném zkoumání evidovaných a zaznamenaných akcí. Všechny akce před finálním výběrem podrobím přezkoumání u videozáznamu tak, abych eliminoval chyby a vystihl co nejvíce charakteristické modelové situace jednotlivých týmů.

4.8 Aplikace do praxe

Na základě vybraných situací vypracuji návrhy cvičení pro tréninkovou jednotku. Ke každé modelové situaci připravím několik průpravných či herních cvičení vhodných k nácvičku a zvládnutí těchto způsobů zakončení.

4.9 Grafická legenda použitá v modelových situacích

Na následujícím obrázku je zobrazena grafická legenda použitá ve všech prezentovaných modelech zakončení a vypracovaných cvičeních.

Obr. č. 2. Grafická legenda

5 VÝSLEDKY

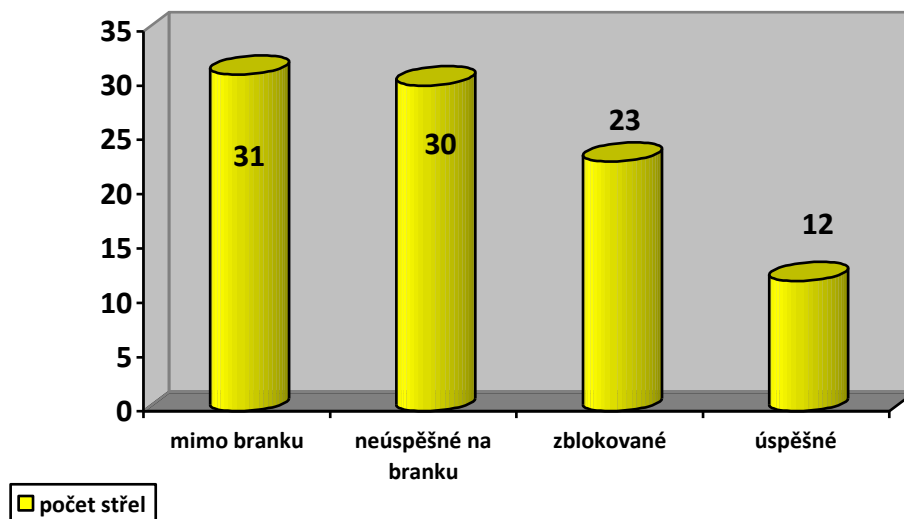
5.1 Analýza španělské reprezentace

V této části postupně představím výsledky analýzy podle bodů a kritérií, které jsem nastínil výše v praktické části. V první části se budu věnovat kvantitativní analýze a statistickému rozboru dat z utkání na ME 2012 a tyto výsledky budu konfrontovat s výsledky, které jsem získal z analýzy tohoto týmu o dva roky dříve na MS 2010.

Španělsko na ME odehrálo celkem 6 utkání, dokázalo v nich zakončit 96 útočných akcí a celkově nastřílelo 12 branek. Na mistrovství světa celkově dokázalo střelce zakončit 112 útočných akcí v 7 odehraných zápasech a vstřelilo 8 branek. Oba turnaje španělská reprezentace vyhrála.

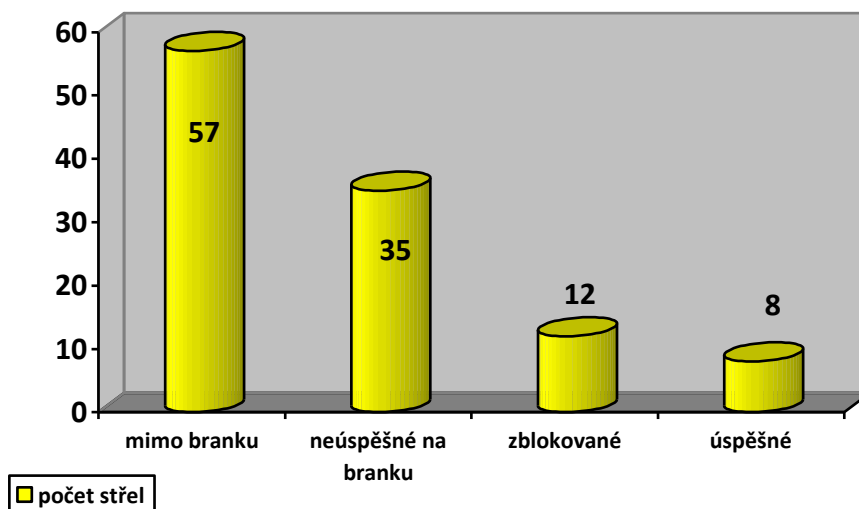
5.1.1 Ad. 4.6.1 Úspěšnost střelby

Graf č. 1a Úspěšnost střelby - Španělsko 2012

Z grafu č. 1a vyplývá, že z 96 střeleckých pokusů jich na branku mířilo 42 a padlo z nich 12 branek, což činí průměr 2 vstřelené branky na jedno utkání.

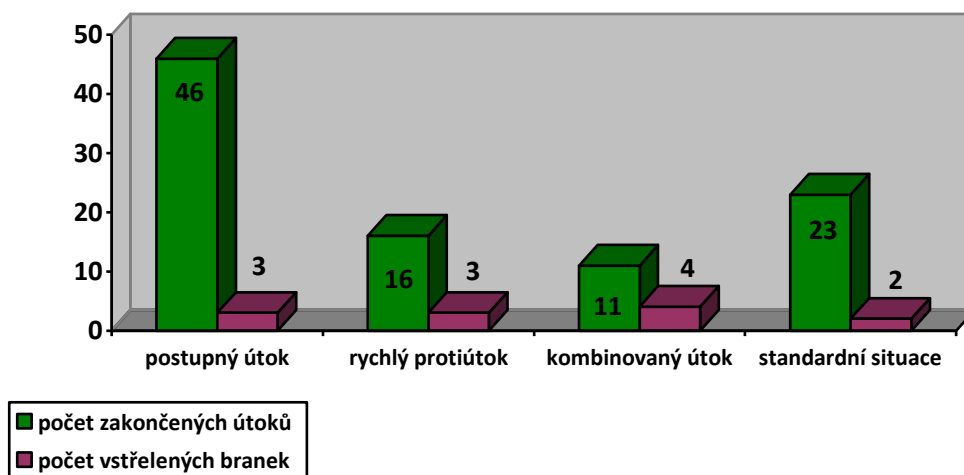
Graf č. 1b Úspěšnost střelby - Španělsko 2010

Porovnáme-li grafy 1a a 1b zjistíme, že španělská reprezentace dokázala na obou turnajích zakončit v průměru shodných 16 útočných akcí v jednom utkání. V roce 2012 ale dokázala vícekrát trefovat branku a také vstřelit více branek. Výrazný rozdíl v počtu branek na jeden zápas, jež činí 2 na ME 2012 a pouhých 1.14 na MS svědčí výrazně lepší produktivitě.

5.1.2 Ad. 4.6.2 Systém útoku

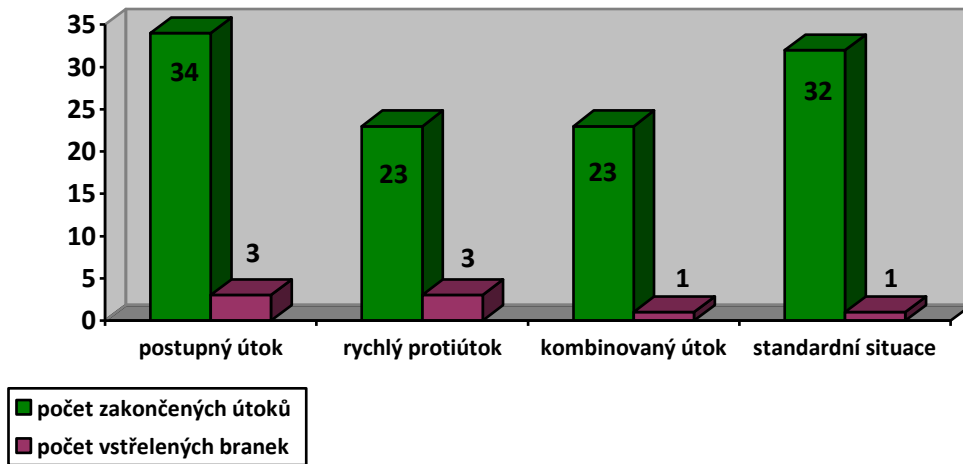
Graf č. 2a, Systém útoku - Španělsko 2012

Z uvedeného grafu č.2a je jasně vidět výrazná preference španělského týmu vést a posléze zakončovat útoky vedené formou postupného útoku (47, 92%). Z grafu také

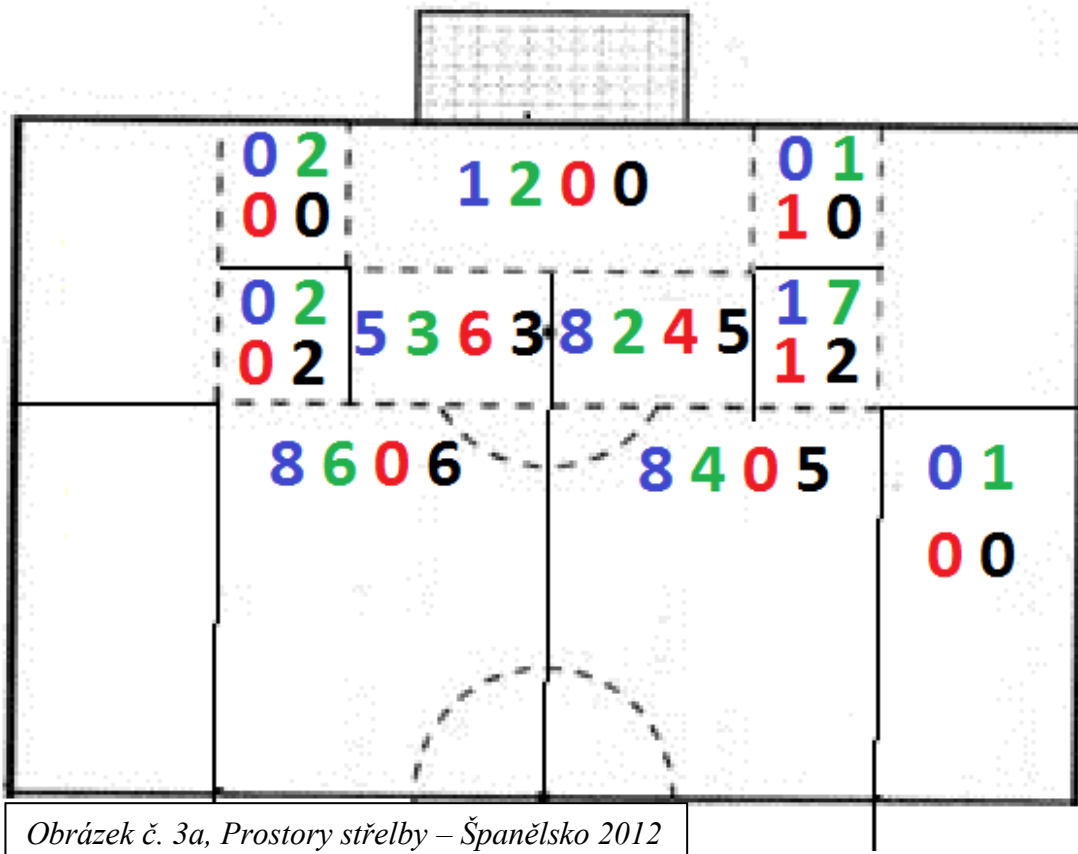
vidíme, že počet vstřelených branek a tím i úspěšnost postupného útoku je ze všech možných variant nejnižší, pouhých 6,52%.

Graf č. 2b, Systém útoku - Španělsko 2010

Potvrdil-li jsem svoji hypotézu o nejčastějším způsobu zakončování útoků po postupném útoku v roce 2010, pak předvedená hra na ME 2012 tento trend ve španělském týmu ještě více zdůrazňuje. Na druhou stranu z obou grafů vyplývá, že produktivita postupného útoku je nejhorší, zejména v roce 2012.

5.1.3 Ad. 4.6.3 Prostor střelby

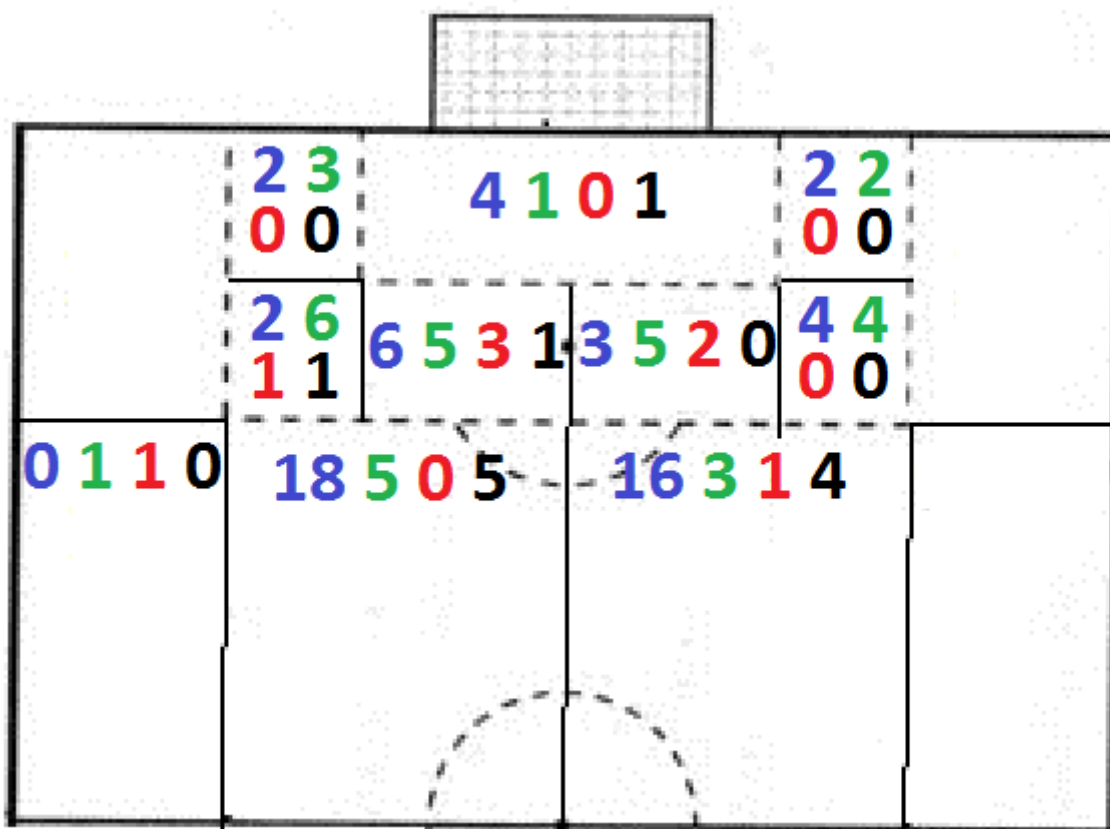

Podíváme-li se na obrázek č. 3a, zjistíme jednotlivé prostory, odkud byla uskutečněna střelba na branku. Štřely mimo branku jsou zobrazeny modře, na branku zeleně, úspěšná střelba červeně a zablokované štřely černě. Z obrázku vyplývá, že všechny branky byly vstřeleny z pozice uvnitř pokutového území.

58 štřel (60.41%) bylo uskutečněno z prostoru uvnitř pokutového území, na branku mířilo 31 štřel (53.45%) a 12 z nich vstřelenou brankou.

Celkově dokázali Španělé ohrozit brankáře ve 42 (43,75%) případech, ze kterých 12 skončilo v brance. Na jednu branku tak potřebovali celkem 8 štřel.

V porovnání s předchozím turnajem Španělé více zakončovali uvnitř pokutového území (60% vs. 52%). Větší procento štřel mířilo mezi tři tyče a výrazně se zlepšili v celkové produktivitě, kdy na jeden gól potřebovali pouhých 8 štřeleckých pokusů oproti 14 na předchozím turnaji.

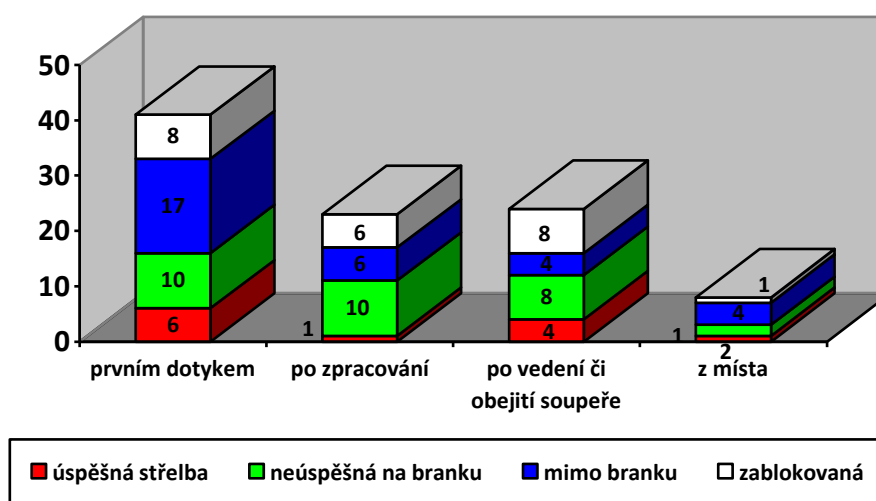
Obrázek č. 3b, Prostory štřelby – Španělsko 2010

5.1.4 Ad. 4.6.4 Způsob střelby

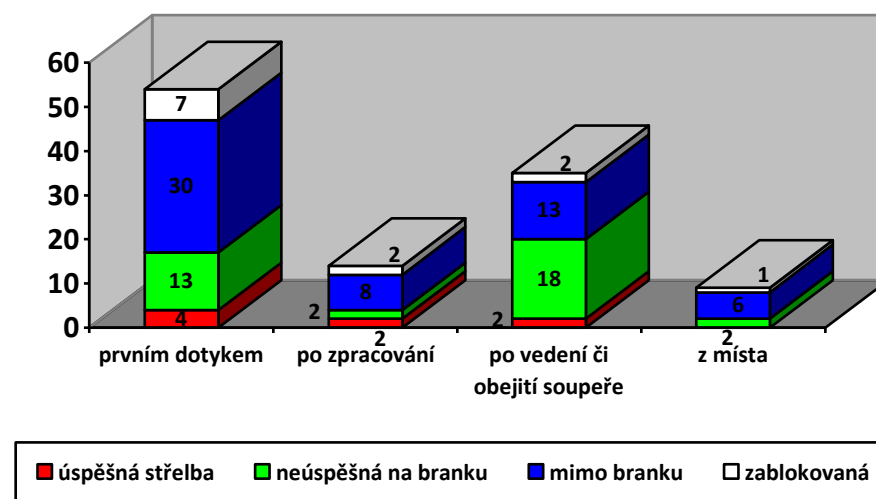
Na grafech 3a a 3b můžeme pozorovat výše zmíněnou tendenci ve zlepšené produktivitě střelby. Celkové snížené procento střel letících mimo tře tyče a zároveň více vstřelených branek. V roce 2012 vidíme více zakončení druhým dotykem (po zpracování) na úkor střelby po vedení míče, avšak zároveň snížení produktivity střelby druhým dotykem a zvýšení produktivity po vedení míče.

Ani v jednom případě Španělé nedokázali vstřelit braku přímo z přímého volného kopu. V roce 2012 dokázali na rozdíl od roku 2010 proměnit pokutový kop.

Graf č. 3a, Způsob střelby - Španělsko 2012

Graf č. 3b, Způsob střelby - Španělsko 2010

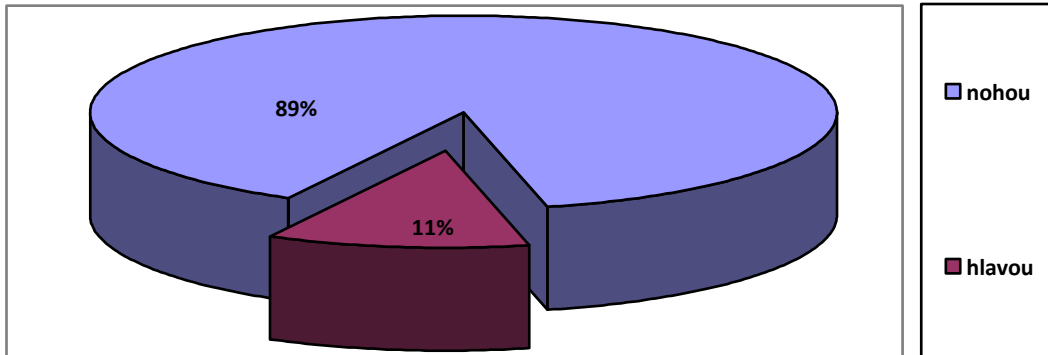

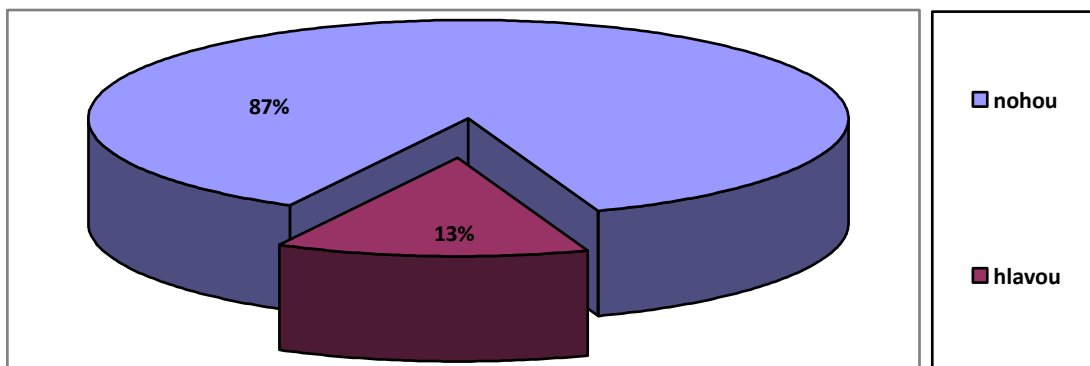
5.1.5 Ad. 4.6.5 Technika střelby

Španělské družstvo téměř v 90% případech zakončuje akci nohou.

Graf č. 4a, Technika střelby - Španělsko 2012

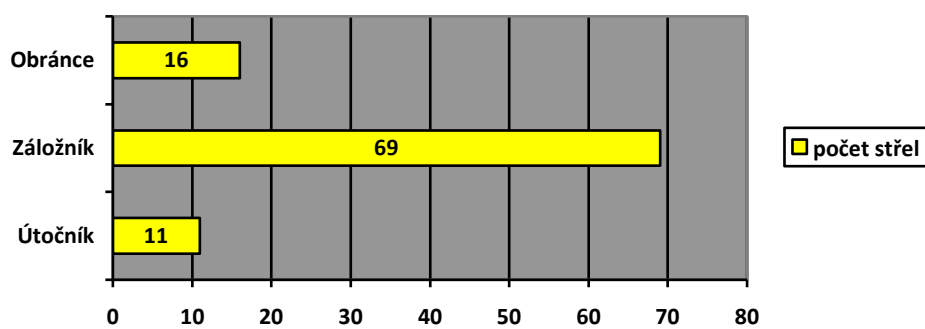

Graf č. 4b, Technika střelby - Španělsko 2010

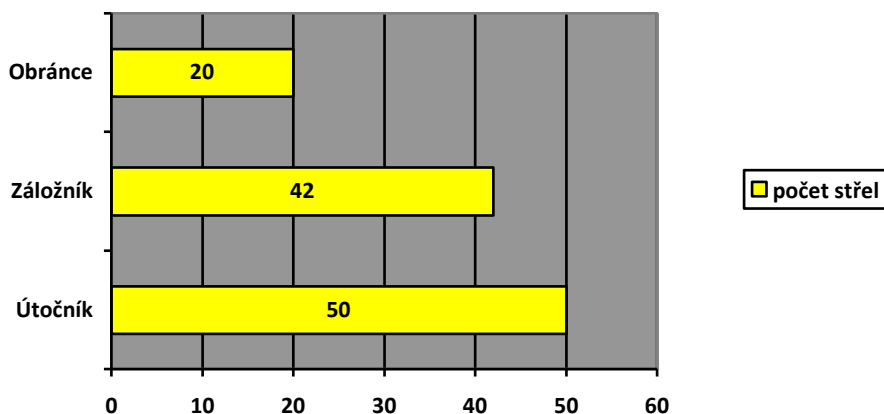

5.1.6 Ad. 4.6.6 Hráčská funkce střelce

Graf č. 5a, Hráčská funkce střelce - Španělsko 2012

Graf č. 5b, Hráčská funkce střelce - Španělsko 2010

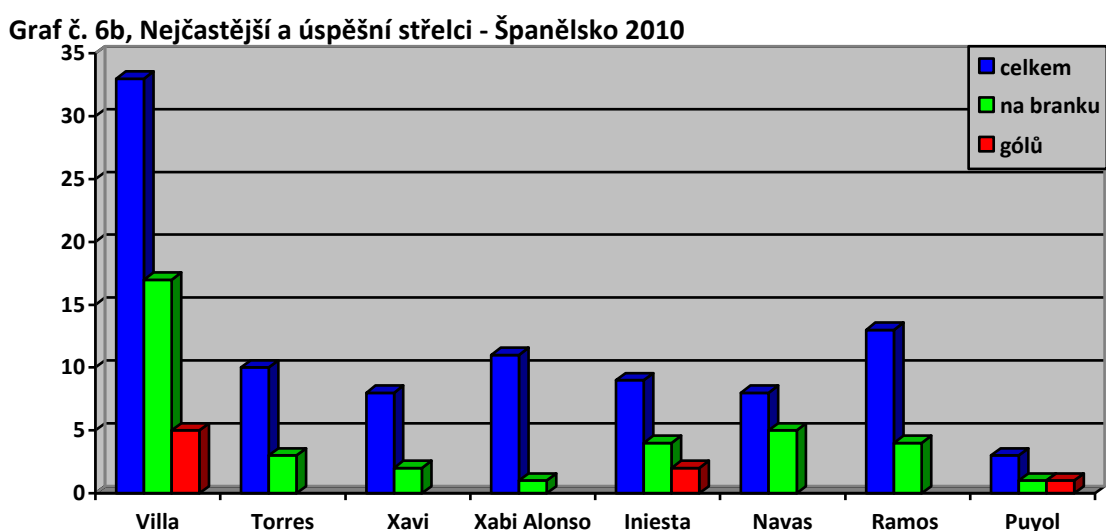
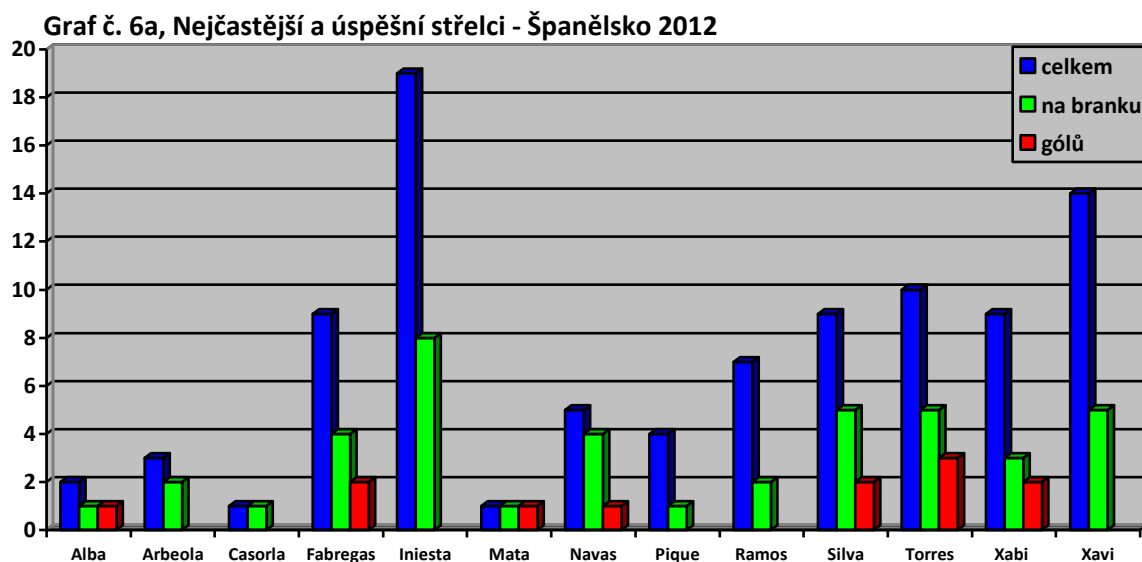

V této kategorii je největší rozdíl v předvedené hře mezi turnaji. V roce 2010 byly nejčastějšími střelci hráči útočné řady, kteří se podíleli na 50 střelách, zejména nejčastější střelec týmu David Villa k tomuto číslu přispěl vysokou měrou 33 pokusů. Druhým nejčastějším střelcem obránce Sergio Ramos a následní střelci záložní řady Xavi, Xabi Alonso, Iniesta a druhý útočník Torres.

Na ME 2012 se španělská reprezentace musela vyrovnat se zraněním svého nejlepšího a nejčastějšího střelce Davida Villy. Jeho roli však v týmu nedostal žádný náhradní útočník, ale byla rozdělena mezi hráče záložní řady, s čímž souvisí nasazování hráčů záložní řady (Fabregas) na pozici hrotového útočníka. V praxi však tato varianta znamenala hru bez klasického hrotového útočníka, prolínání středových hráčů a jejich vysokou prolínavost.

Z grafu 6a vidíme, že nejvíce úkolů v oblasti střelby převzal záložní hráč Iniesta a více střelby zaznamenal i tvůrce hry Xavi Hernandez. Nejlepším střelcem týmu se stal útočník Fernando Torres a i přes to (právě proto), že celkově odehrál velmi málo minut, se stal i nejlepším střelcem turnaje.

Nejproduktivnějším hráčem španělského týmu se stal Juan Mata, jenž vystřelil jednou na branku, a míč skončil v brance. Druhým je obránce Jordi Alba, jenž ze dvou střeleckých příležitostí jednu proměnil.

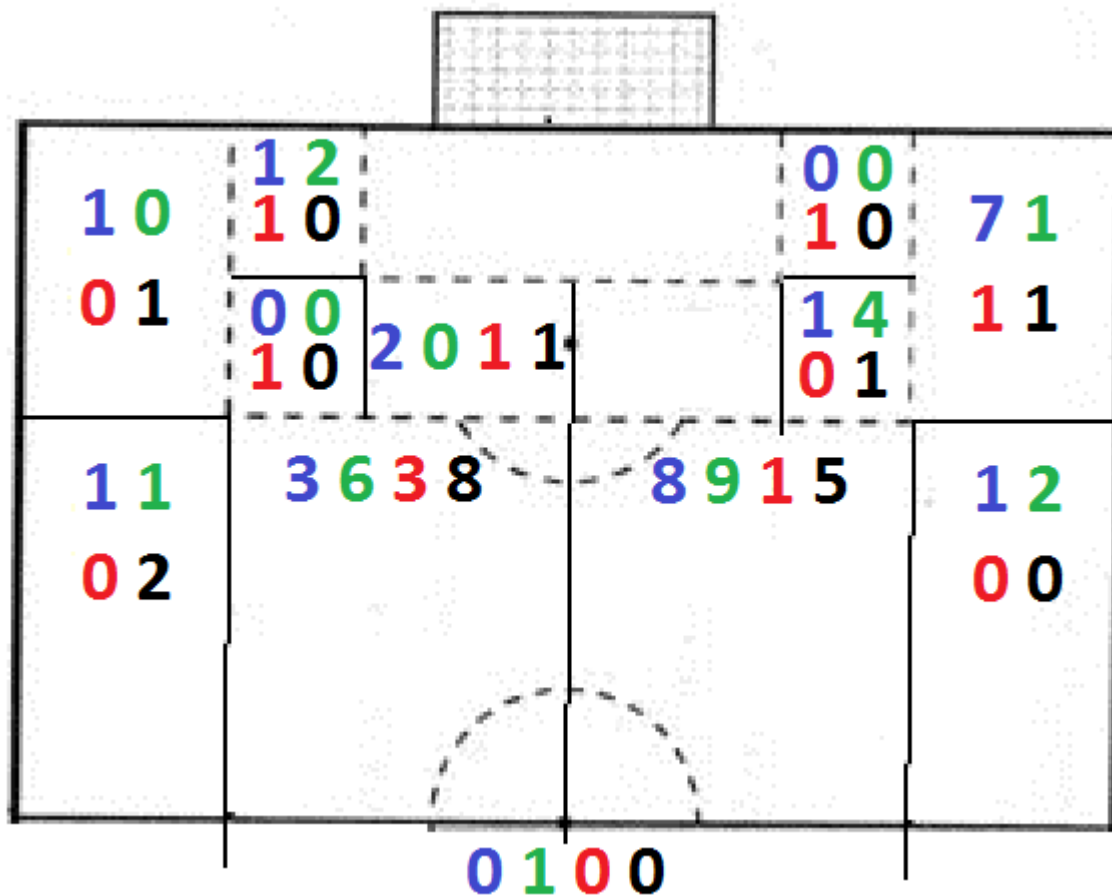
5.1.7 Ad. 4.6.7 Prostor nahrávajícího hráče

Z 96 střeleckých pokusů bylo využito 79 finálních přihrávek, ostatní střelecké pokusy vznikly získáním míče, po odraženém míči či střelou z místa (PK, PVK), což činí zvýšení střelby po finální přihrávce ze 77,67% v roce 2010 na 82,29% v roce 2012.

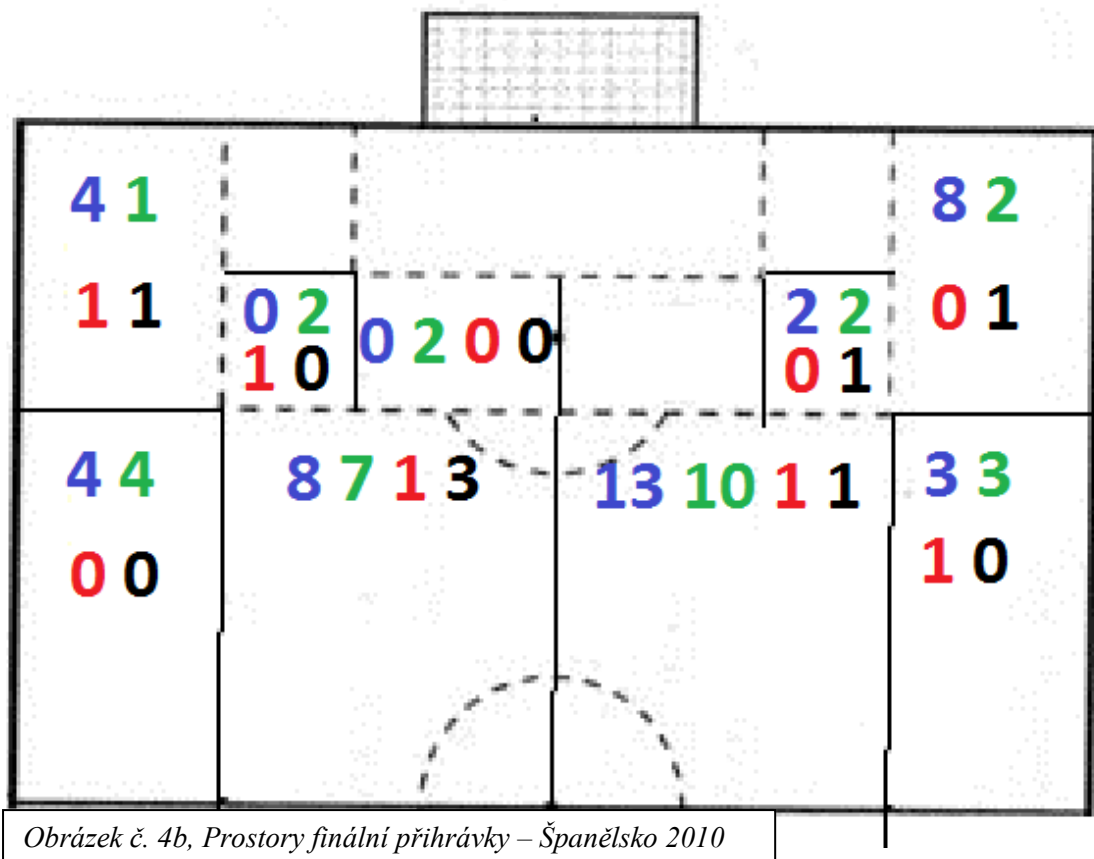
Jak ukazuje obrázek č. 4a (modře – následující střelba mimo, zeleně – následující neúspěšná střelba na branku, červeně – úspěšná střelba, černě – zablokovaná střela), nejvíce přihrávek přichází v týmu Španělsko z prostorů před pokutovým územím. MS 2010 51% finálních přihrávek, ME 2012 dokonce 55%. Na ME 2012 také Španělé zvýšili počet přihrávek uvnitř pokutového území z 12% v roce 2010 na 20% v roce

2012, což také znamená snížení počtu finálních přihrávek z křídelních prostorů z 38% na 24%.

Zatímco podle obr. č. 4a a 4b v roce 2010 útočili Španělé více po pravé straně (55%) než po levé (45%) a na úspěšnost zakončení nebyl pozorován výraznější vliv, v roce 2012 se při stejném procentuálním rozložení finální přihrávky stalo vedení útoku z levé strany (6 branek) 2x produktivnější než z pravé strany (3 branky).

Obrázek č. 4a, Prostory finální přihrávky – Španělsko 2012

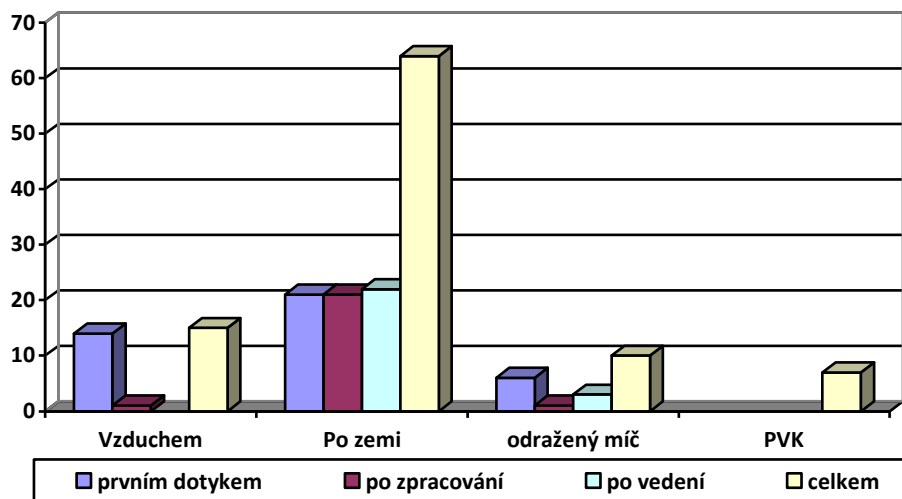

5.1.8 Ad. 4.6.8 Způsob přihrávky

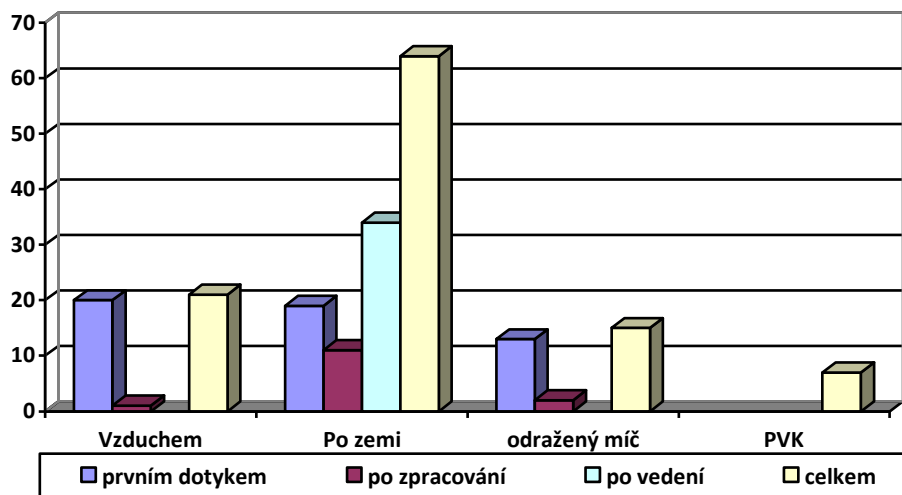
Na obou dvou turnajích španělská reprezentace hrála svoji hru „tyty taka“ s velkým počtem přihrávek po zemi na malou vzdálenost. Tento způsob hry reflektován vysokým podílem finálních přihrávek provedených přihrávkou po zemi a následným zakončením různých variant (v roce 2012 rovnoměrně prvním dotykem, po zpracování či po vedení míče). Nízký počet finálních přihrávek vzduchem z roku 2010 Španělé v roce 2012 ještě více omezili a vyhnuli se tak vzdušným soubojům při zakončení.

Tuto skutečnost reflektují velice podobné grafy 7a a 7b.

**Graf č. 7a, Způsob nejčastějších přihrávek a jejich zakončení - Španělsko
2012**

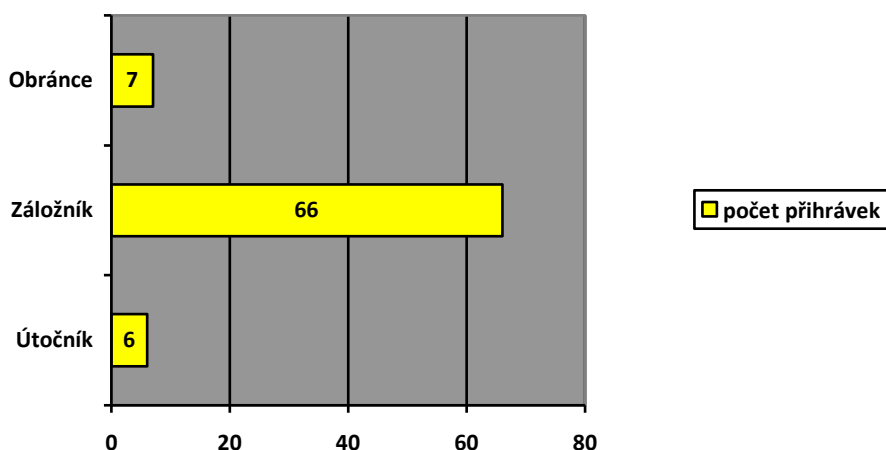
**Graf č. 7b, Způsob nejčastějších přihrávek a jejich zakončení - Španělsko
2010**

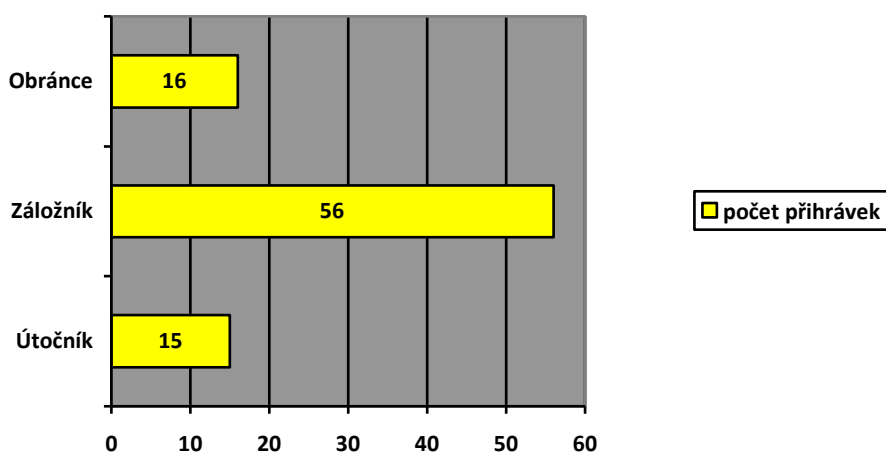
5.1.9 Ad. 4.6.9 Hráčská funkce nahrávače

Jak jsem již zmínil výše, španělská hra založená na přihrávkách, „tyty taka“ styl, velký podíl postupného útoku a držení míče reflektuje vysoký podíl hráčů záložní řady o velkém počtu hráčů v záložní řadě (5-6) v roce 2012 dokonce někdy bez hrotového útočníka a odráží se v následujících grafech 8a a 8b. Bez Davida Villy tak drtivá většina nejen zakončován, ale i finálních přihrávek byla v režii záložní řady.

Graf č. 8a, Hráčská funkce nahrávače - Španělsko 2012

Graf č. 8b, Hráčská funkce nahrávače - Španělsko 2010

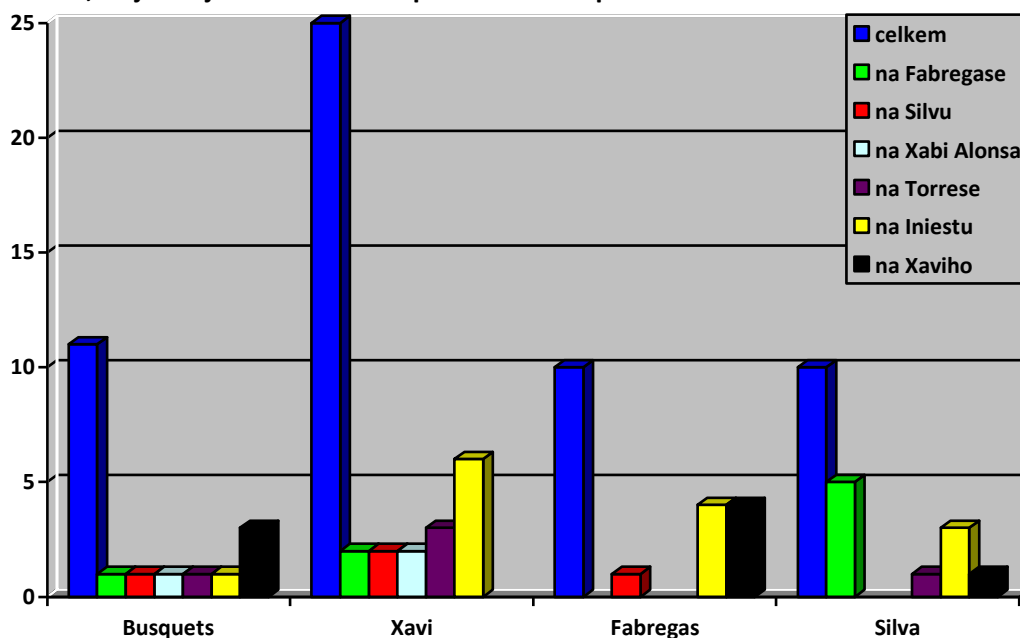

Nejčastějším hráčem přihrávajícím do střelecké pozice se stejně jako v roce 2010 i v roce 2012 stal Xavi Hernandez se skoro 2,5 x více přihrávkami než další nahrávající hráči. Zatímco na prvním turnaji nejčastěji, stejně jako ostatní hráči, přihrával do šance útočníkovi Villovi, na druhém turnaji rozdělával přihrávky více rovnoměrně a více finálních přihrávek je způsobeno spíše tím, že Iniesta často bral na sebe zodpovědnost a stal se nejčastěji zakončujícím hráčem.

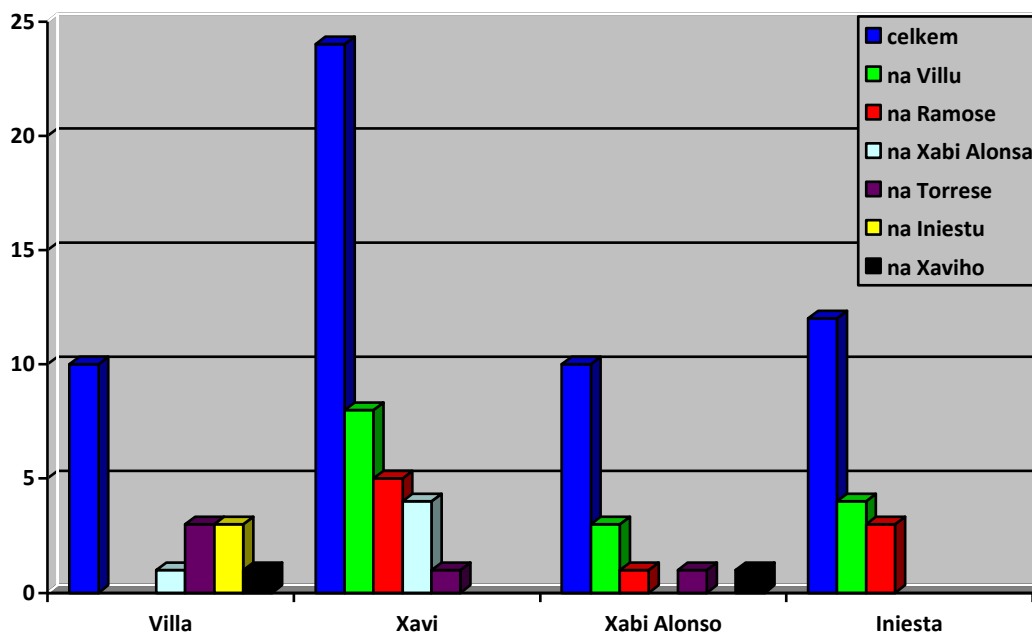
Andrés Iniesta zakončoval tak často, že oproti roku 2010 dokonce nefiguruje ani mezi častěji nahrávajícími hráči celého španělského týmu. Těmi se tak stali Fabregas se Silvou a defenzivním záložníkem Sergio Busquetsem.

Více o nejčastějších nahrávácích v grafech č. 9a a 9b.

Graf č. 9a, Nejčastější nahrávači a úspěšní střelci - Španělsko 2012

Graf č. 9b, Nejčastější nahrávači a úspěšní střelci - Španělsko 2010

5.2 Nejčastější způsob zakončení ve španělském týmu

Z analýzy vyplývá, že Španělé se ještě více než dříve snažili o hru pomocí mnoha přihrávek a postupným útokem. Celý turnaj vyhráli, takže jakékoliv tvrzení o špatně zvoleném systému a provedení hry není možné vyřknout. Podle mých poznatků ale pomocí postupného útoku vstřelili pouhé 3 branky, všechny v prvních 20 minutách zápasu, zatímco pomocí kombinovaného (4) a rychlého (3) provedení útoku zaznamenali 7 branek. 8 branek vsítli ve 2. poločasech (z toho 5 v posledních 10 minutách zápasu).

S absencí svého výsostného útočníka Davida Villy se vyrovnali svým osobitým způsobem – přidali dalšího hráče do záložní řady a tito hráči se střídavě všichni dokázali prosazovat při zakončení a tak ještě více mátlí obrany soupeře. Nejvíce střeleckých úkolů měl do této doby málo střílející Andrés Iniesta (gól nedal).

Více vstřelených branek, větší produktivitu oproti MS 2010 nejen střelbou prvním dotykem, bych mimo jiné (štěstíčko, sebedůvěra...) přisuzoval hracímu míči. Na rozdíl od předchozího MS se totiž nehrálo „divným“ míčem Jabulani.

Mimo tyto skutečnosti byla předváděná hra, potvrzená uvedenými statistikami v zakončování, velice podobná a více či méně se shodovaly údaje o počtu zakončování nohou (90%), finálními přihrávkami po zemi (až 80%) i aktivitou před pokutovým územím.

Na MS 2010 byl nejčastějším zakončováním a typickou akcí španělské reprezentace systém mnoha krátkých přihrávek s cílem ustálit hru před pokutovým územím soupeře a následná kolmá přihrávka od středních záložníků (Xavi, Iniesta, Xabi Alonso) středem hřiště, kterou útočící hráč, většinou David Villa, buď zakončuje prvním dotykem, nebo vede míč směrem na branku s následným zakončením.

Druhým pozorovaným charakteristickým způsobem byl kombinovaný útok založený na základě postupného útoku a ustálení hry na jedné straně hřiště s následným přenesením hry (Xabi Alosno) delší šikmou přihrávkou na druhou stranu hřiště a pak průnik do pokutového území nebo centr do pokutového území.

Na ME 2012 je nejčastějším způsobem zakončení opět po mnoha přihrávkách ve středu hřiště a následnou kombinací přihráj a běž na hranici pokutového území či vedením míče s obejitím soupeře (nejčastěji Iniesta) a zakončení z prostoru 2 a 3 okolo značky pokutového kopu.

Nejefektivnějším způsobem pro vstřelení branky ve španělském provedení sledávám rychlý přechod do protiútku pomocí RPU nebo KU a následné vedení míče do pokutového území a zakončení opět z prostoru 2 a 3 buďto přímo po vedení míče, nebo přihrávkou a střelbou prvním dotykem.

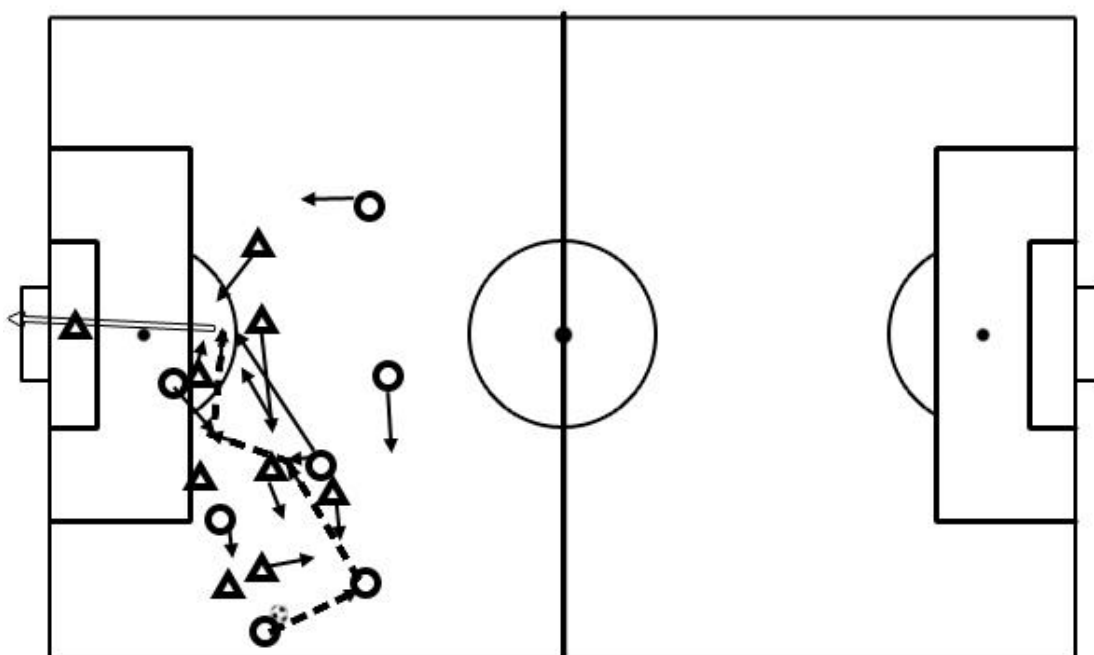
5.3 Modelové situace zakončení ve hře španělské reprezentace

Ve hře španělské reprezentace, která je založena na principu mnoha přihrávek a držení míče, mne zaujaly dva modely zakončení. Prvním z nich je typický postupný útok s několika krátkými přihrávkami před pokutovým územím a hledáním prostoru ke střelbě či průniku do pokutového území. Na základě vzniklé situace, způsobené pohybem hráčů bez míče, Španělé využívají varianty kombinace přihráj a běh, krátké kolmice středem obrany či přihrávku podél hranice pokutového území k vytvoření prostoru pro střílejícího hráče.

Druhý model zakončení akce, který mne zaujal, je z důvodů uzavřené obrany průnik (individuálně nebo kolmou přihrávkou) po krajní straně pokutového území až k brankové čáře a následující zpětná přihrávka, centr na nabíhajícího hráče dotykem.

5.3.1 Model zakončení založený na kombinaci před pokutovým územím

1) Tento příklad modelu byl sledován ve finálovém zápase Španělsko - Itálie, v čase 9:39 zakončoval střelou hráč s číslem 8 Xavi Hernandez (nad branku).

Obr. 5. Model zakončení založený na kombinaci před pokutovým územím 1

A) Struktura akce

System útoku – postupný útok

Úspěšnost útoku – střela nad branku

Zakončení útoku – střelba nohou z hranice pokutového území prvním dotykem

Finální přihrávka – krátká narážka podél hranice pokutového území

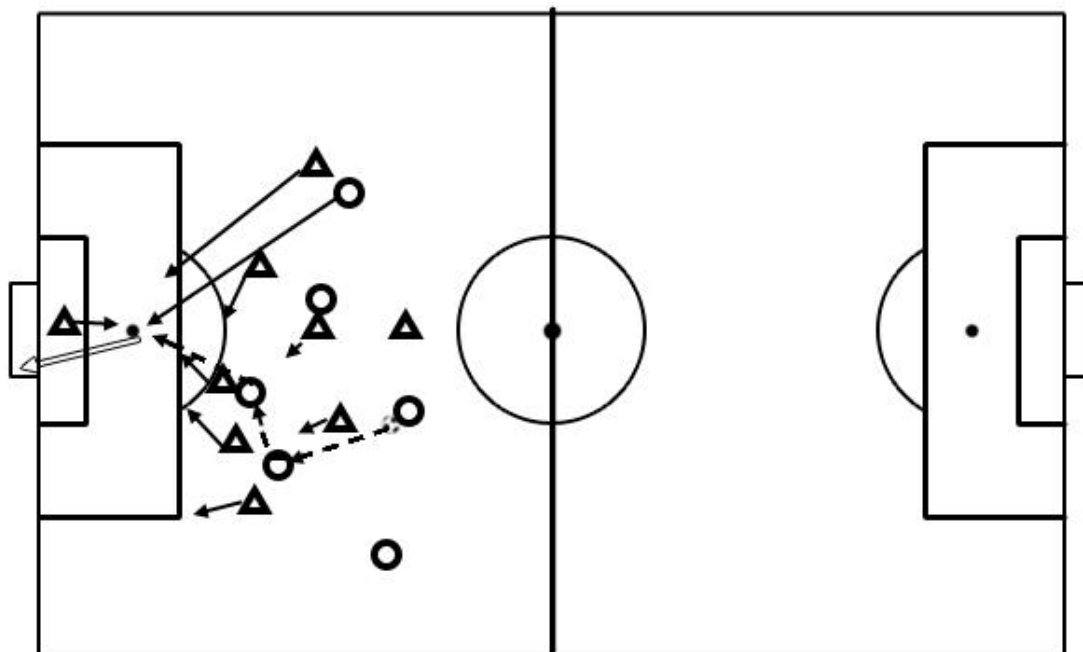
B) Popis akce

Postupný útok středem hřiště, kde se Španělé pomocí mnoha přihrávek dostávají před pokutové území a několikrát zkoušejí vystřelit. Tyto střely jsou zablokované obráncem, nicméně Španělé zůstávají u míče a přesouvají útok na levou stranu. Z levé strany dostává míč na střed Xavi, který pomocí kombinace přihrej a běž s Fabregasem dostává míč na hranici pokutového území a střílí prvním dotykem nad branku.

C) Klíčové momenty provedení

Kvalitní a přesné přihrávky po zemi na krátkou vzdálenost – zvládnutá kombinace přihrej a běž

2) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Španělsko - Itálie, v čase 63:24 zakončoval střelou hráč s číslem 10 Francesc Fabregas (gól)

Obr. 6. Model zakončení založený na kombinaci před pokutovým územím 2

A) Struktura akce

System útoku – kombinovaný útok

Úspěšnost útoku – vstřelená branka

Zakončení útoku – střelba nohou z prostoru značky pokutového kopu prvním dotykem

Finální přihrávka – kolmice po zemi středem obrany

B) Popis akce

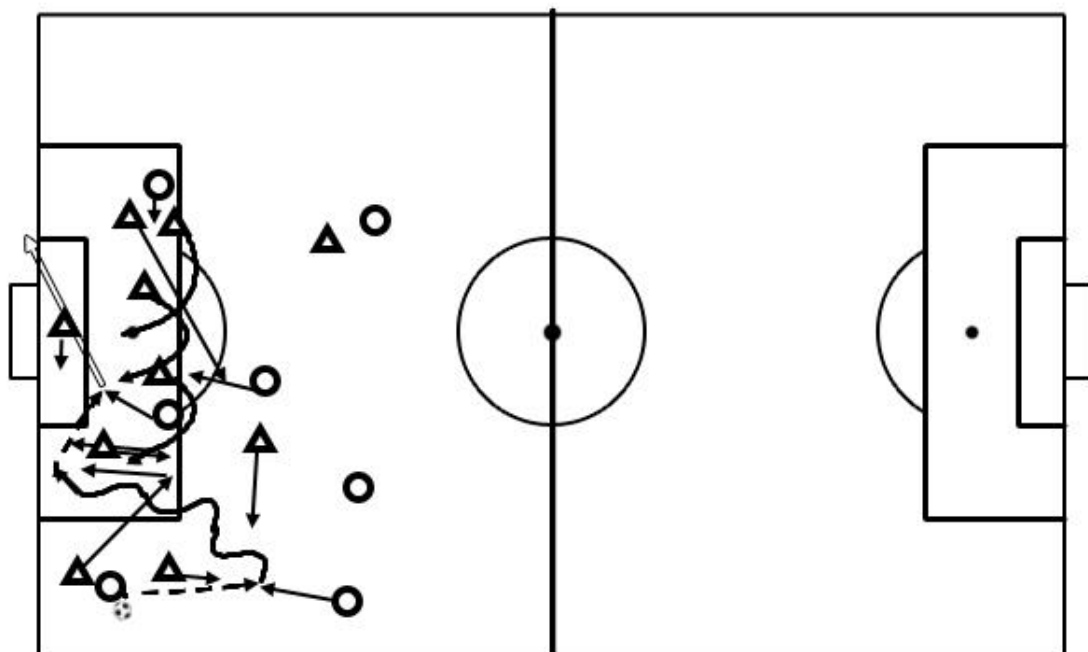
Zisk míče na útočné polovině pokračuje okamžitým přechodem do útoku do pouze částečně zformované obrany. Následují dvě navazující chyby obrany, která nejprve nechá jednoduše se s míčem otočit Iniestovi a po jeho přihrávce i Silvovi, který poté kolmou přihrávkou středem obrany přihrává nabíhajícímu Fabregasovi, na jehož střelu z první brankář tváří v tvář nemá nárok.

C) Klíčové momenty provedení

Přechod do útočné fáze – dvojitě otočení se s míčem směrem k brance (Iniesta, Silva) – kolmá, přesná, časovaná přihrávka – náběh do pokutového území

5.3.2 Model zakončení založený na průniku k brankové čáře a centru do pokutového území

1) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Španělsko - Portugalsko, v čase 103:11 zakončoval střelou hráč s číslem 6 Andrés Iniesta (mimo branku)

Obr. 7. Model zakončení založený na průniku k brankové čáře 1

A) Struktura akce

System útoku – postupný útok

Úspěšnost útoku – mimo branku

Zakončení útoku – střelba nohou z prostoru před brankovým územím prvním dotykem

Finální přihrávka – centr z brankové čáry

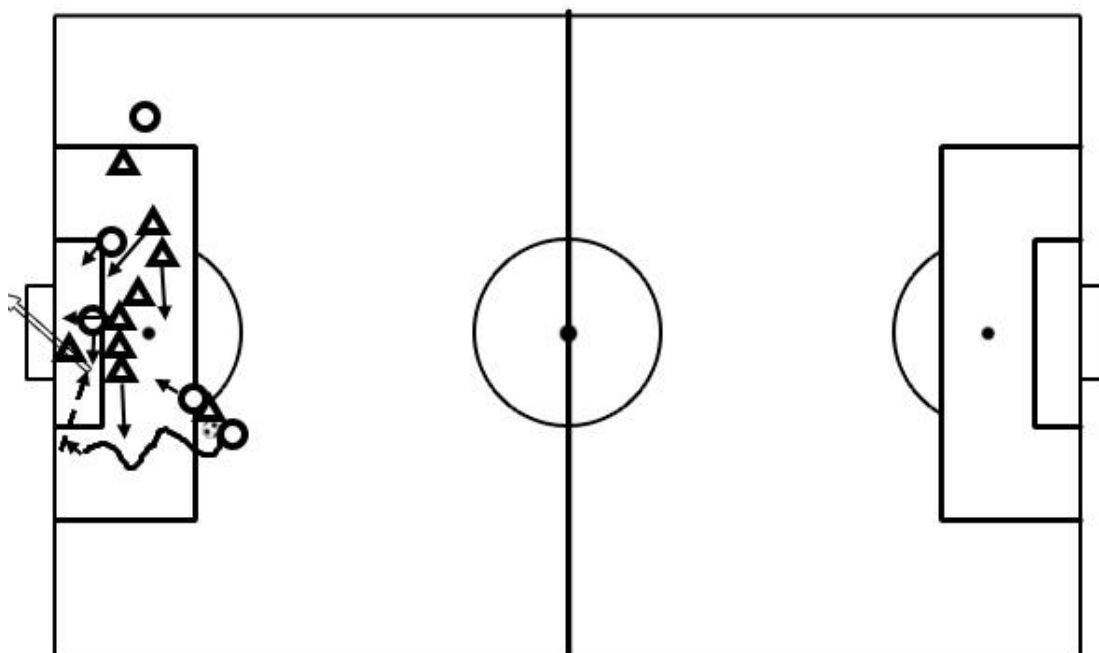
B) Popis akce

Postupný útok vedený středem a zakončovaný Jesusem Navasem z pravé strany nepřesným centrem/střelou. Míč na levé straně zachycuje Pedro, který si nejprve pohraje s dvěma obránci a poté přihrává zpětnou přihrávku na Jordi Albu. Alba si nejprve prostrčí míč mezi dvěma napadajícími hráči a následně vede míč směrem k brankové čáře a téměř z brankové čáry centruje před brankové území kde Andrés Iniesta střelou z první míjí branku.

C) Klíčové momenty provedení

Překvapivé, kolmé vedení míče krajním obráncem – zpětná přihrávka před brankové území.

2) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Španělsko - Irsko, v čase 24:31 zakončoval střelou hráč s číslem 21 David Silva (nad branku)

Obr. 8. Model zakončení založený na průniku k brankové čáře 2

A) Struktura akce

System útoku – postupný útok

Úspěšnost útoku – střela nad branku

Zakončení útoku – střelba hlavou z prostoru před brankovým územím

Finální přihrávka – centr z brankové čáry

B) Popis akce

Postupný útok nejprve vedený po pravé straně zakončení přízemním centrem přes celé pokutové území. Na vrcholu půlkruhu se k míči dostává Jordi Alba, který okamžitě vyráží směrem k brankové čáře, odkud z rohu pokutového území centruje před branku na předskočivšího obránce Davida Silvu, který zakončuje v pádu hlavou nad branku.

C) Klíčové momenty provedení

Zatažení míče a centr – předskočení

5.4 Analýza nizozemské reprezentace

V této části práce, stejně jako u španělské reprezentace, postupně představím výsledky podle kritérií, které jsem si určil. Opět budu nahlížet na údaje nejen z pohledu ME 2012, nýbrž je budu konfrontovat s údaji získanými z MS 2010. Vzhledem k tomu, že jedním z cílů této práce je porovnat hru tří reprezentací a u dvou z nich na dvou mistrovských turnajích, budu se snažit vypracovat tuto část velmi podobně jako výše zmíněnou španělskou reprezentaci.

Výchozí proměnné pro nizozemskou reprezentaci jsou tato data. Na Mistrovství Evropy 2012 odehráli Holanďané pouze 3 zápasy, nicméně v takzvané „skupině smrti“. V těchto zápasech dokázali zakončit 52 útočných akcí a vstřelit dvě branky. Žádné utkání nevyhráli. Během Mistrovství světa 2010 celkově dokázali zakončit v 7 odehraných utkáních 86 útočných akcí, vstřelili 12 branek a prohráli až ve finále s vítězným Španělskem.

5.4.1 Ad. 4.6.1 Úspěšnost střelby

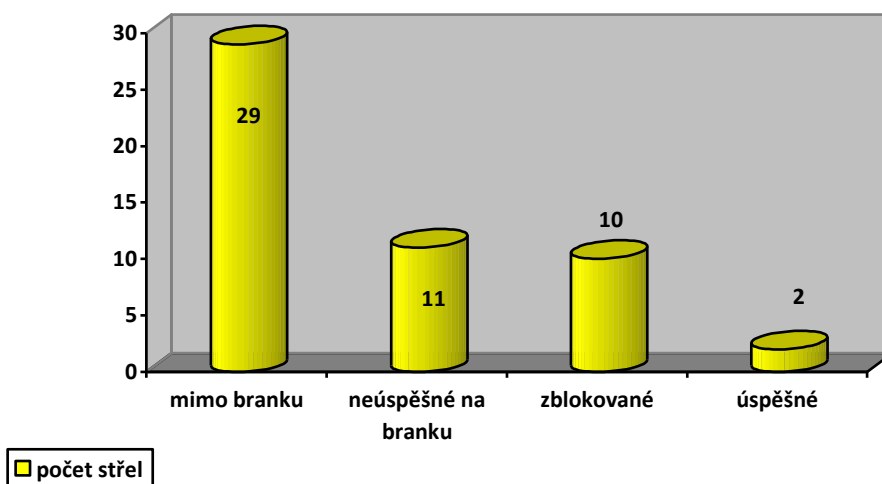
Již v prvních dvou grafech 10a a 10b je patrný rozdíl v dosažených zakončených situacích reflektujících úspěch na MS a neúspěch na ME.

Na ME 2012 Holanďané zakončili průměrně 17,3 útoků v jednom utkání. Na branku mezi tři tyče se dokázali trefit 3x méně než kolikrát letěl míč mimo branku nebo byla střela zablokovaná obráncem.

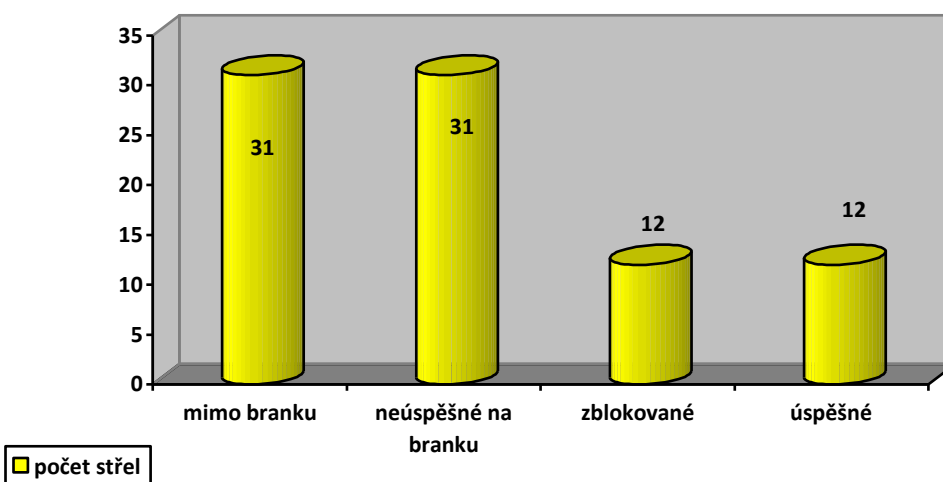
V porovnání s MS 2010, kde sice vystřelili pouze 12x za zápas, ale dosahovali poměru 1:1 ve střelbě mimo a na branku, je to málo.

Průměrný počet branek na MS 2010 dosahoval 1,7 branky na zápas, 2012 pak pouhých 0,6666.

Graf č. 10a, Úspěšnost střelby - Nizozemí 2012

Graf č. 10b, Úspěšnost střelby - Nizozemí 2010

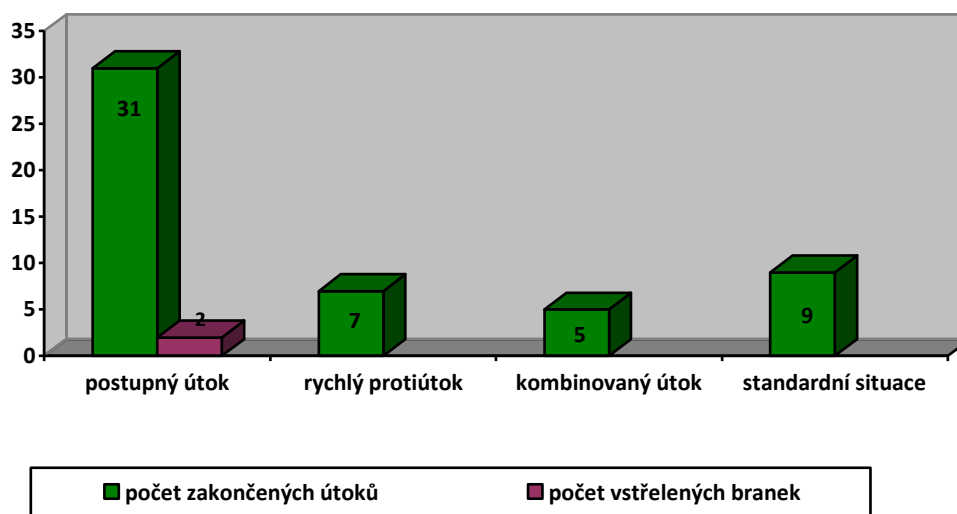

5.4.2 Ad. 4.6.2 Systém útoku

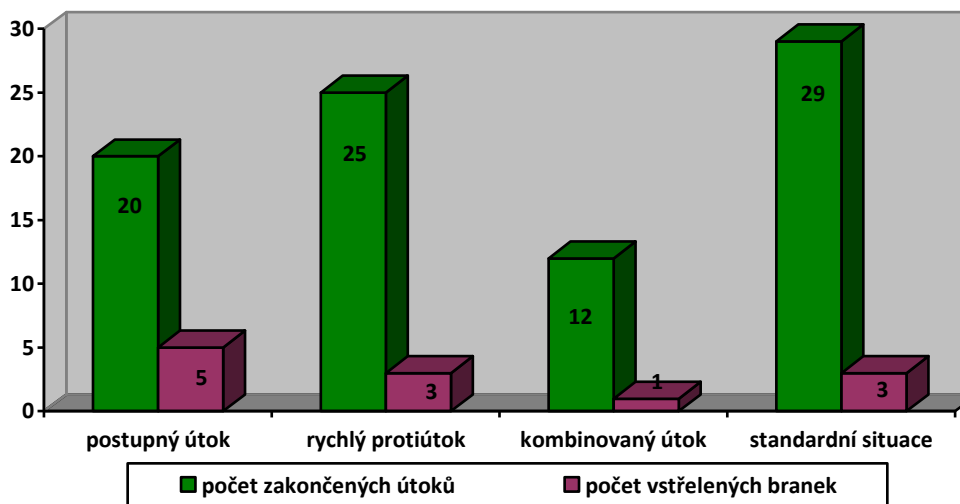
V roce 2010 jsem potvrdil hypotézu o nejčastějším zakončování útoků vedených rychlým protiútokem (graf č. 11b). Současně jsem zjistil, že nejefektivněji si hráči vedli při zakončování postupných útoků.

Výsledky analýzy systému útoků v souladu se zakončením na ME 2012 (graf 11a) ukazuje, že holandský národní tým se rozhodl předvádět hru založenou na postupných útocích. Zakončili tak 31 útoků a vstřelili obě branky. Sedm rychlých protiútoků a 5 kombinovaných je tak poměrně zanedbatelná položka.

Graf č. 11a, Systém útoku - Nizozemí 2012

Graf č. 11b, Systém útoku - Nizozemí 2010

5.4.3 Ad. 4.6.3 Prostor střelby

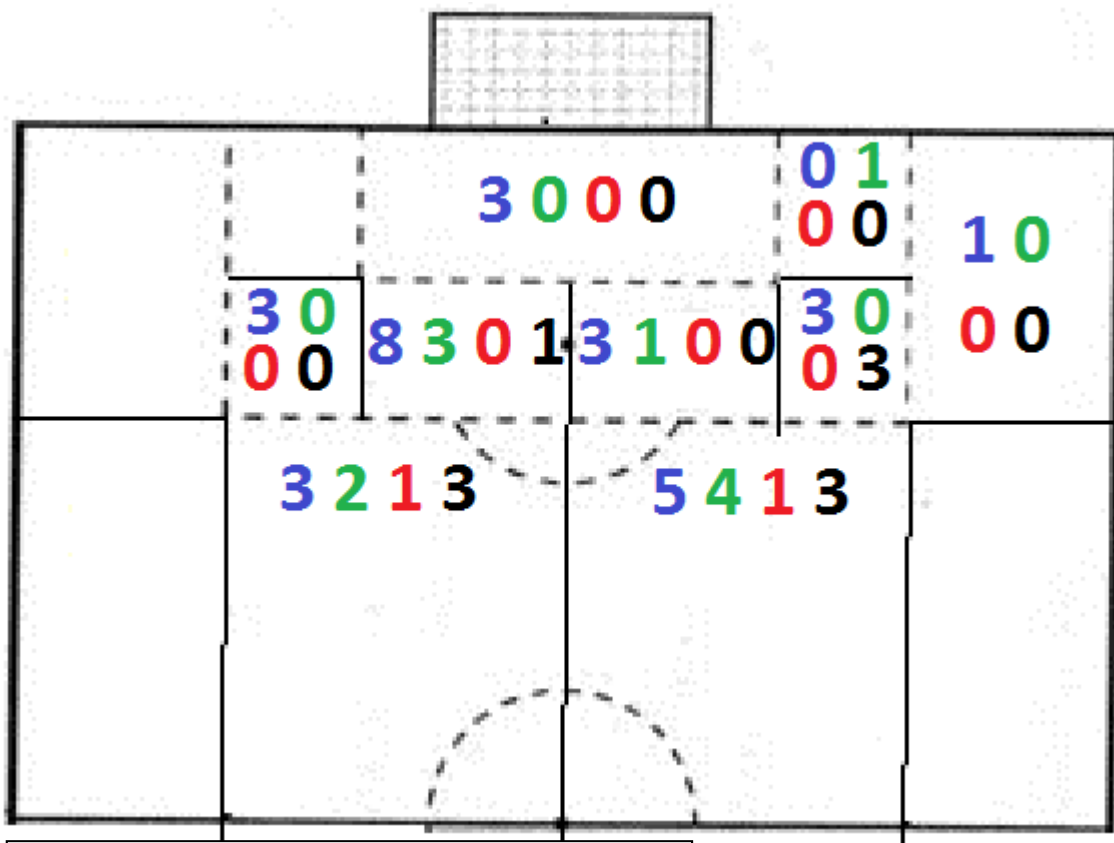
Na obrázcích č. 9a a 9b vidíme, z jakých prostorů bylo vystřeleno na branku. Jestli střela mířila mezi tři tyče (zeleně), vstřelená branka (červeně), zablokovaná střela (černě) a ostatní střelecké pokusy letící mimo cíl (modře).

Obě branky na ME byly vstřeleny z prostorů vně pokutového území, odkud bylo celkem zaznamenáno 23 střel (44%).

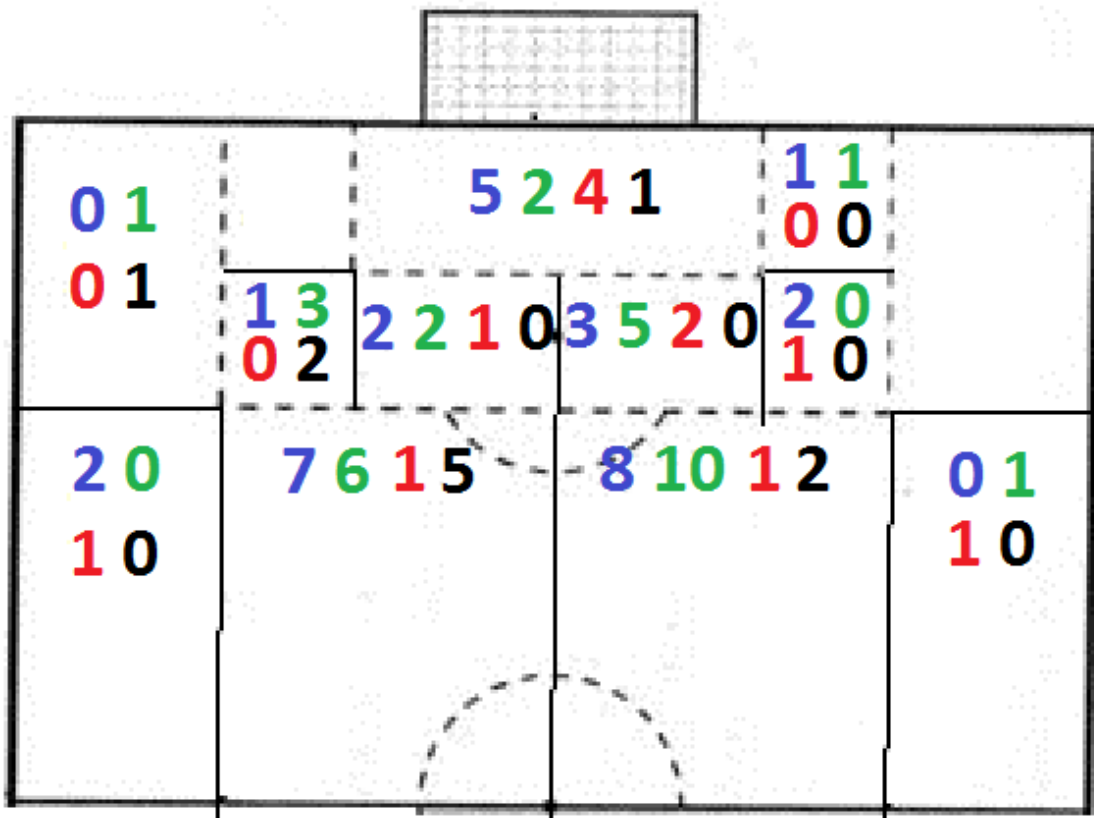
Uvnitř pokutového území na tomto turnaji Holanďané neskórovali a vysoký podíl střel (83,75%) vůbec neohrozilo brankáře.

V porovnání s úspěšností z roku 2010, kdy uvnitř pokutového území bylo uskutečněno 39 střel (45 %), ze kterých padlo 8 branek (každá pátá střela uvnitř pokutového území skončila brankou) a pouhých 14 střel nemířilo mezi 3 tyče, je tato neschopnost trefit branku naprosto tristní.

Na jednu vstřelenou branku tak v roce 2010 bylo potřeba pouze 7 střel, zatímco o dva roky později 26.

Obrázek č. 9a, Prostory střelby – Nizozemí 2012

Obrázek č. 9b, Prostory střelby – Nizozemí 2010

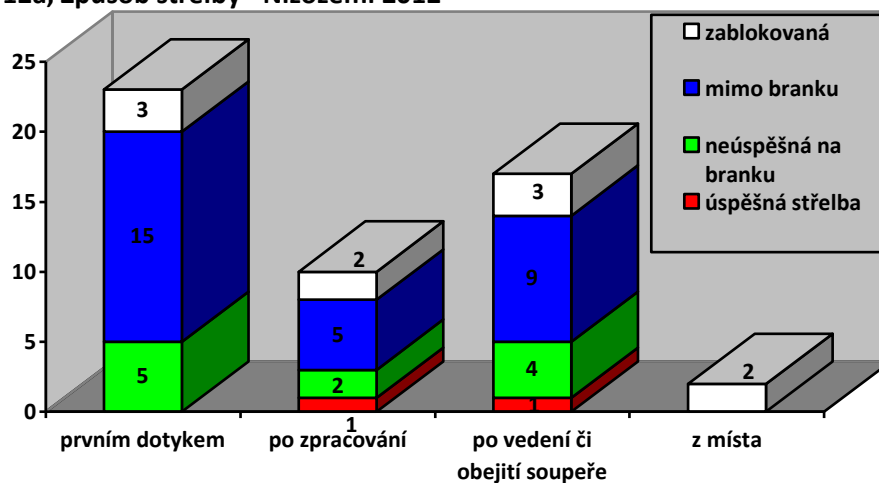
5.4.4 Ad. 4.6.4 Způsob střelby

Z hlediska způsobu střelby Holanďané nejvíce stříleli prvním dotykem, poté po vedení míče, méně pak po zpracování druhým dotykem.

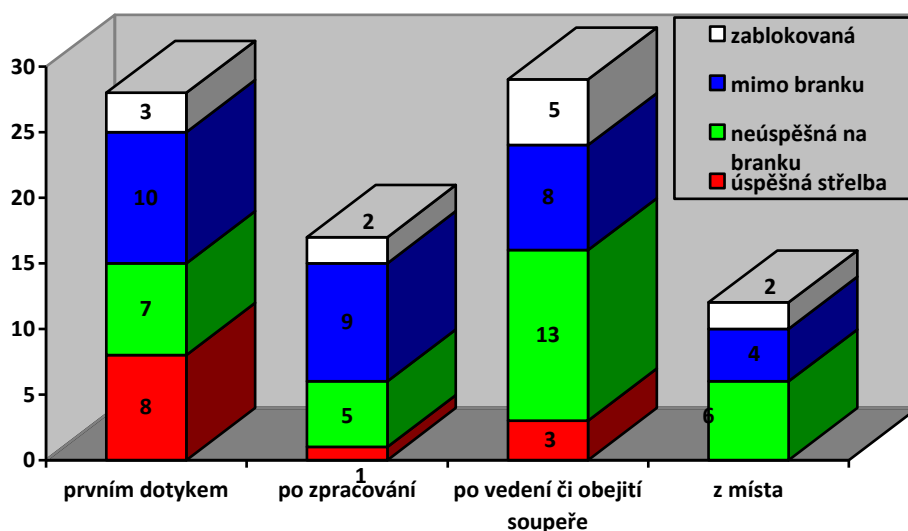
Toto rozdělení se od MS 2010 výrazně neliší. Co se liší, je již zmíněná produktivita střel na branku.

Více ukazují grafy 12a a 12b níže.

Graf č. 12a, Způsob střelby - Nizozemí 2012

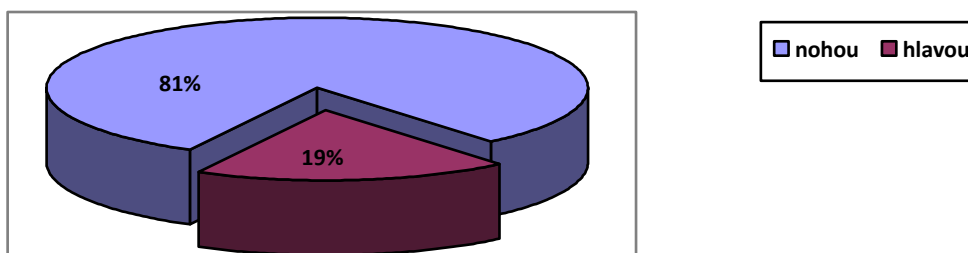
Graf č. 12b, Způsob střelby - Nizozemí

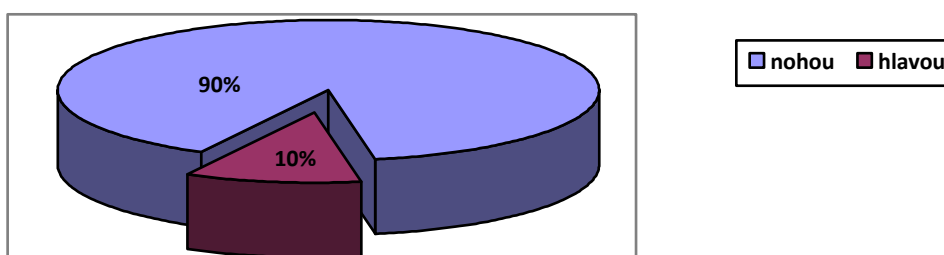
5.4.5 Ad. 4.6.5 Technika střelby

Nejčastější technikou zakončení je zakončení nohou. Rozdíl mezi oběma turnaji je v zastoupení střelby hlavou. Na MS Holanďané hlavou realizovali 10% zakončení (což je ještě o trochu méně než reprezentace Španělska). Na ME však zakončovali hlavou téměř dvojnásobek akcí (19%).

Graf č. 13a, Technika střelby - Holandsko 2012

Graf č. 13b, Technika střelby - Holandsko 2010

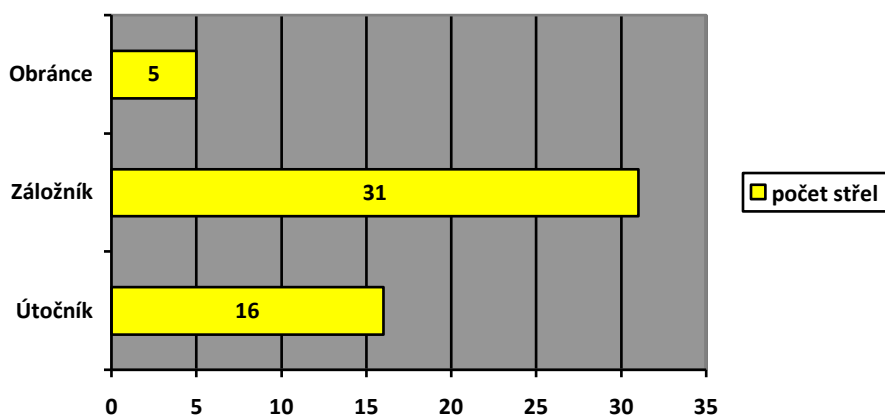
5.4.6 Ad. 4.6.6 Hráčská funkce střelce

Robin van Persie po individuálně velmi vydařené sezoně v dresu Arsenalu Londýn dokázal za 3 zápasy na ME 2012 zakončit stejný počet útoků jako během MS 2010. Bohužel pro něho se stejně špatnou bilancí jednoho vstřeleného gólu z 14, resp. 15 střel. Stejně si vedl i Arjen Robben, který vystřelil v obou případech 11x, nicméně oproti nebezpečným střelám a dvěma brankám z roku 2010 na ME mu soupeři často střely dokázali zablokovat nebo letěly mimo branku a Robben tak nevstřelil ani gól. Počet střel za zápas naopak snížil Wesley Sneijder, a nedokázal vsítit ani jednu branku.

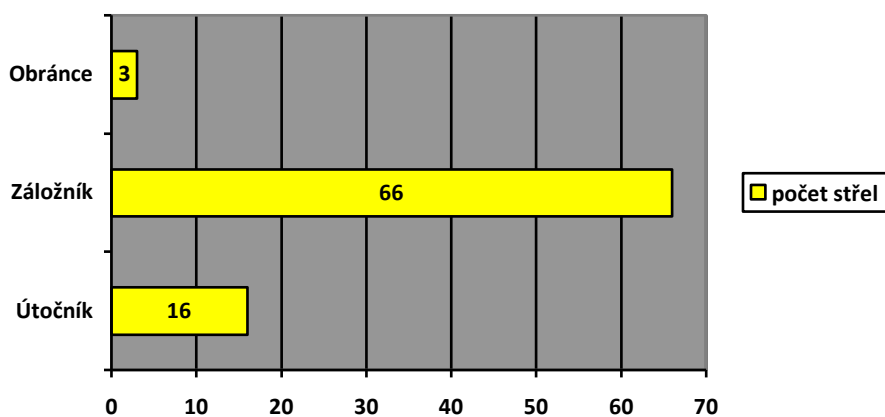
Přes výraznou snahu Robina van Persieho tak v obou případech více stříleli hráči záložní řady, ale ani jim se na ME 2012 nepodařilo vstřelit více branek.

Přehledné rozdělení najdeme na grafu č. 14a 14b a č. 15a a 15b.

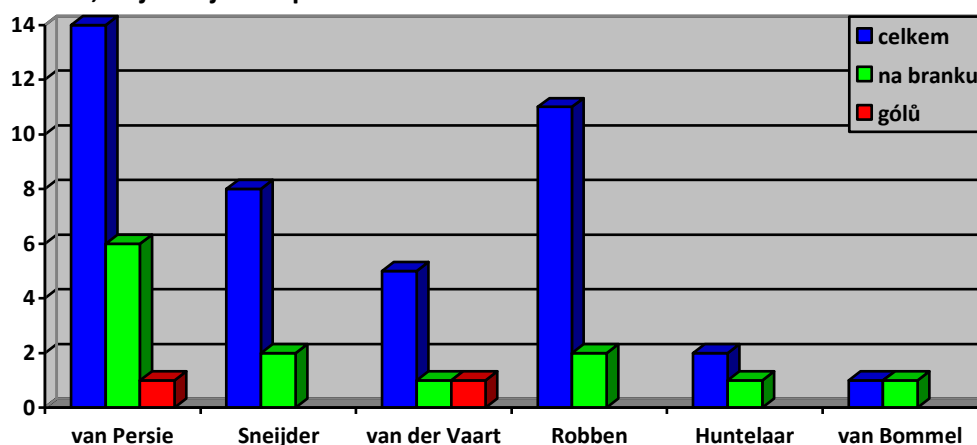
Graf č. 14a, Hráčská funkce střelce - Holandsko 2012

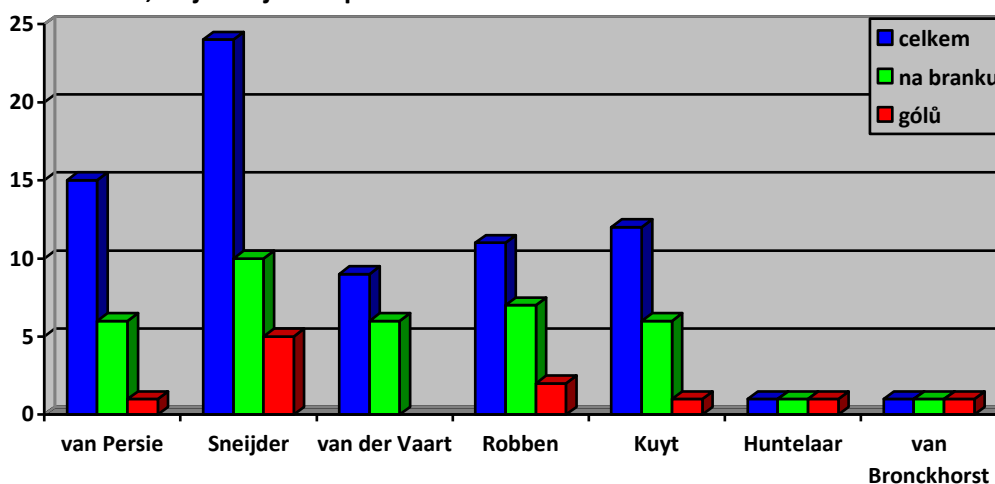
Graf č. 14b, Hráčská funkce střelce - Holandsko 2010

Graf č. 15a, Nejčastější a úspěšní střelci - Nizozemí 2012

Graf č. 15b, Nejčastější a úspěšní střelci - Nizozemí 2010

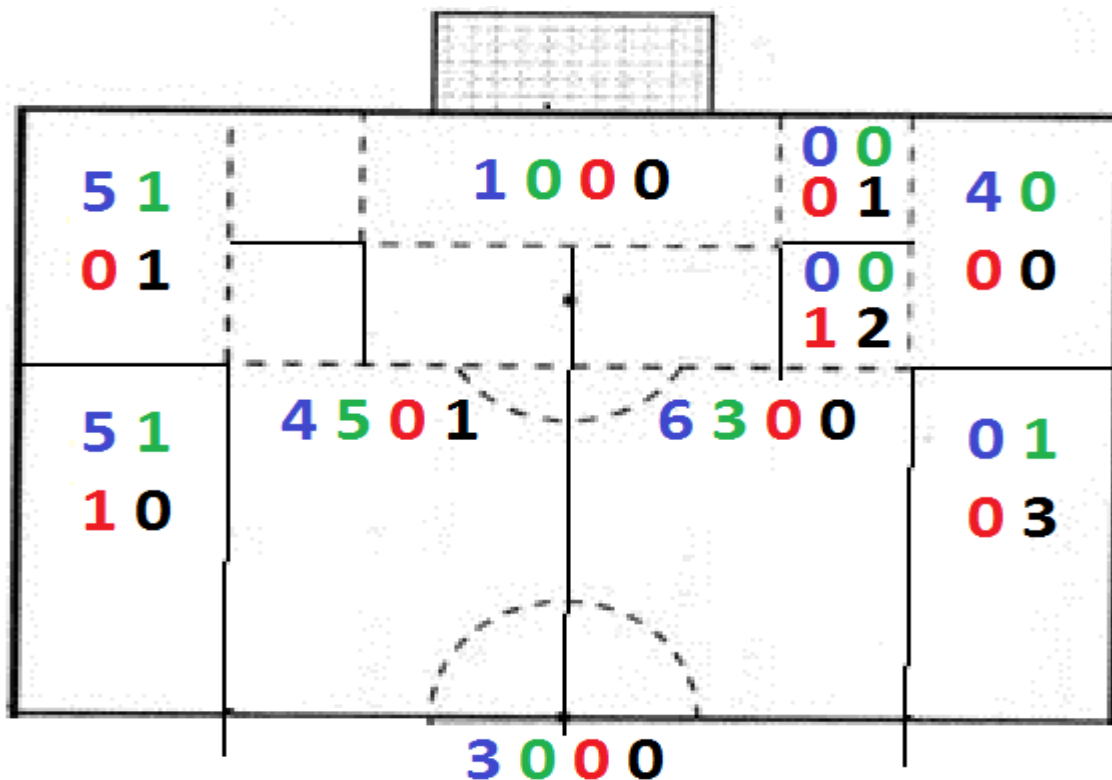
5.4.7 Ad. 4.6.7 Prostor nahrávajícího hráče

Z celkových 52 střeleckých pokusů bylo 49 krát učiněno po finální přihrávce. Dvakrát bylo střeleno z přímého volného kopu a jednou po odraženém míči.

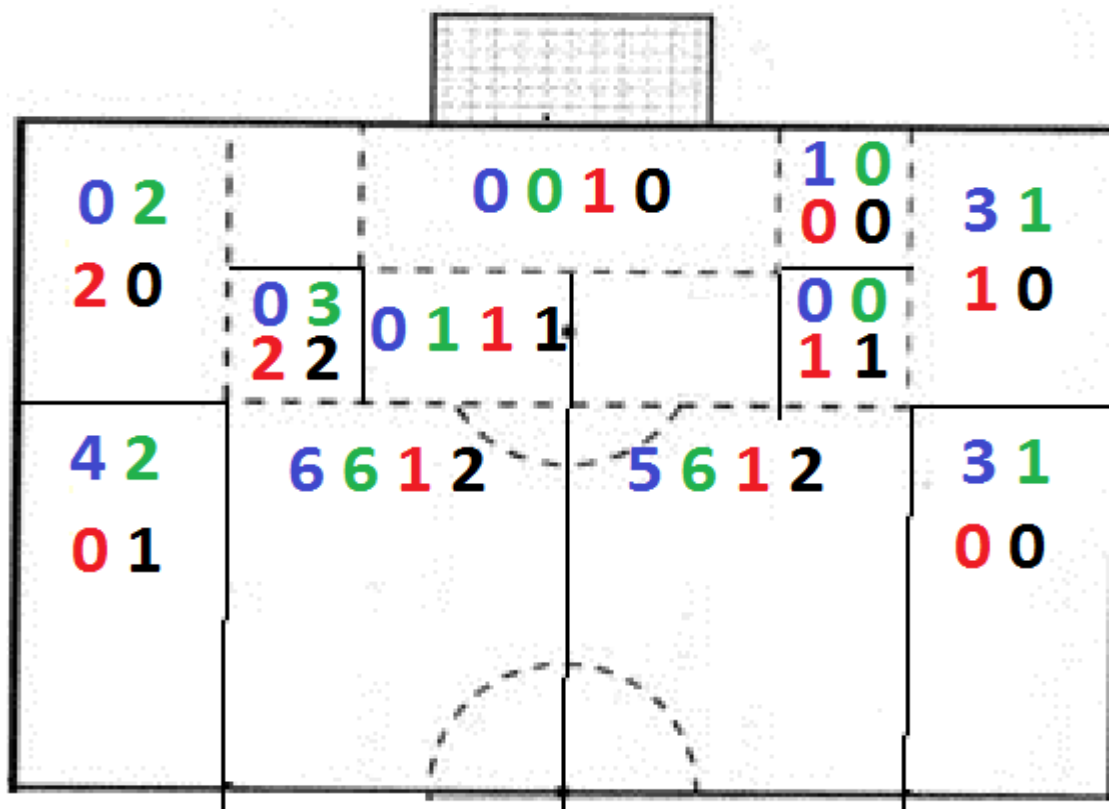
Z obrázku č. 10a, na kterém jsou zaznamenány pozice, z kterých byla uskutečněna finální přihrávka, můžeme vyčíst (modře – následující střelba mimo, zeleně – následující neúspěšná střelba na branku, červeně – úspěšná střelba, černě – zablokovaná střela), že 19x (38%) hráči posílali finální přihrávku z prostoru před pokutovým územím, uvnitř pokutového území pouze 5x a nejvíce přihrávek na zakončení bylo z křídelních prostorů – 22 (45%). Třikrát hráči přihrávali do zakončení dokonce z vlastní poloviny hřiště.

Ve srovnání s MS 2010 tedy hráli Holanďané více v krajních prostorách a velmi sporadicky se dostali k provedení přihrávky uvnitř pokutového území. Toto zjištění

koresponduje se zjištěními níže a výše uvedenými o větším množství finálních přihrávek vzduchem (centr z křídelního prostoru) a větším poměru zakončování útoků hlavou.

Obrázek č.10a, Prostory finální přihrávky – Nizozemí 2012

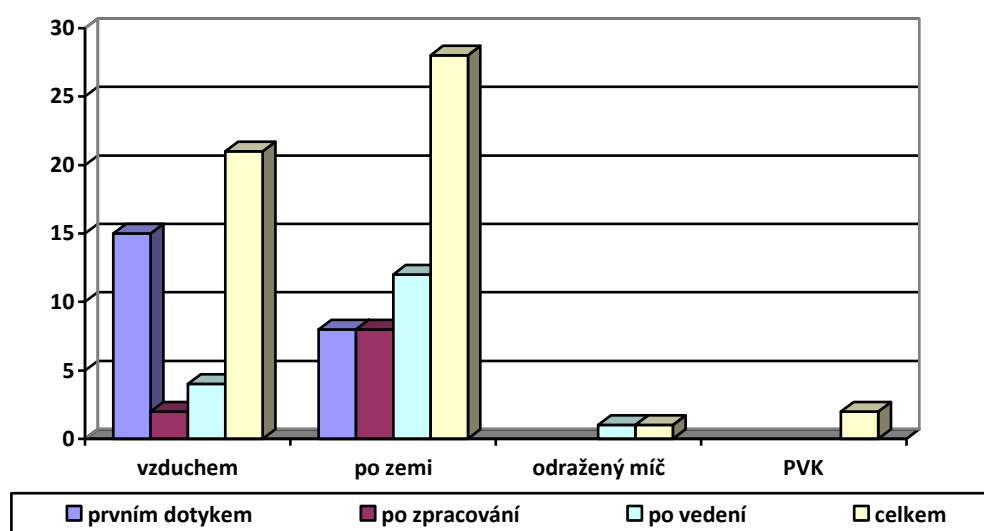
Obrázek č.10b, Prostorv finální přihrávky – Nizozemí 2010

5.4.8 Ad. 4.6.8 Způsob přihrávky

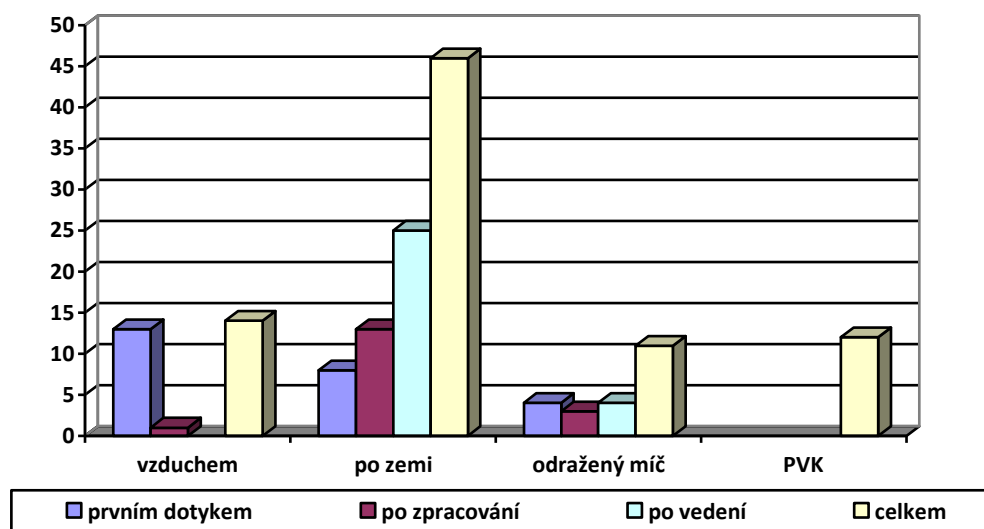
Přesto, že největší počet zakončení přišel po přihrávce po zemi – 28 (57%), přihrávka vzduchem dosáhla 21 finálních přihrávek (42%) a téměř nebylo zakončováno po odražených míčích či z místa.

Na grafech 16a a 16b vidíme, jak výrazněji hráči na ME zakončovali útoky letící finální přihrávkou oproti úspěšnému MS. Z grafu nemůžeme vyčíst další fakta, která říkají, že v roce 2010 z 12 vstřelených branek holandského týmu pouhé dvě padly po přihrávce vzduchem. Na ME 2012 to nebyla ani jedna.

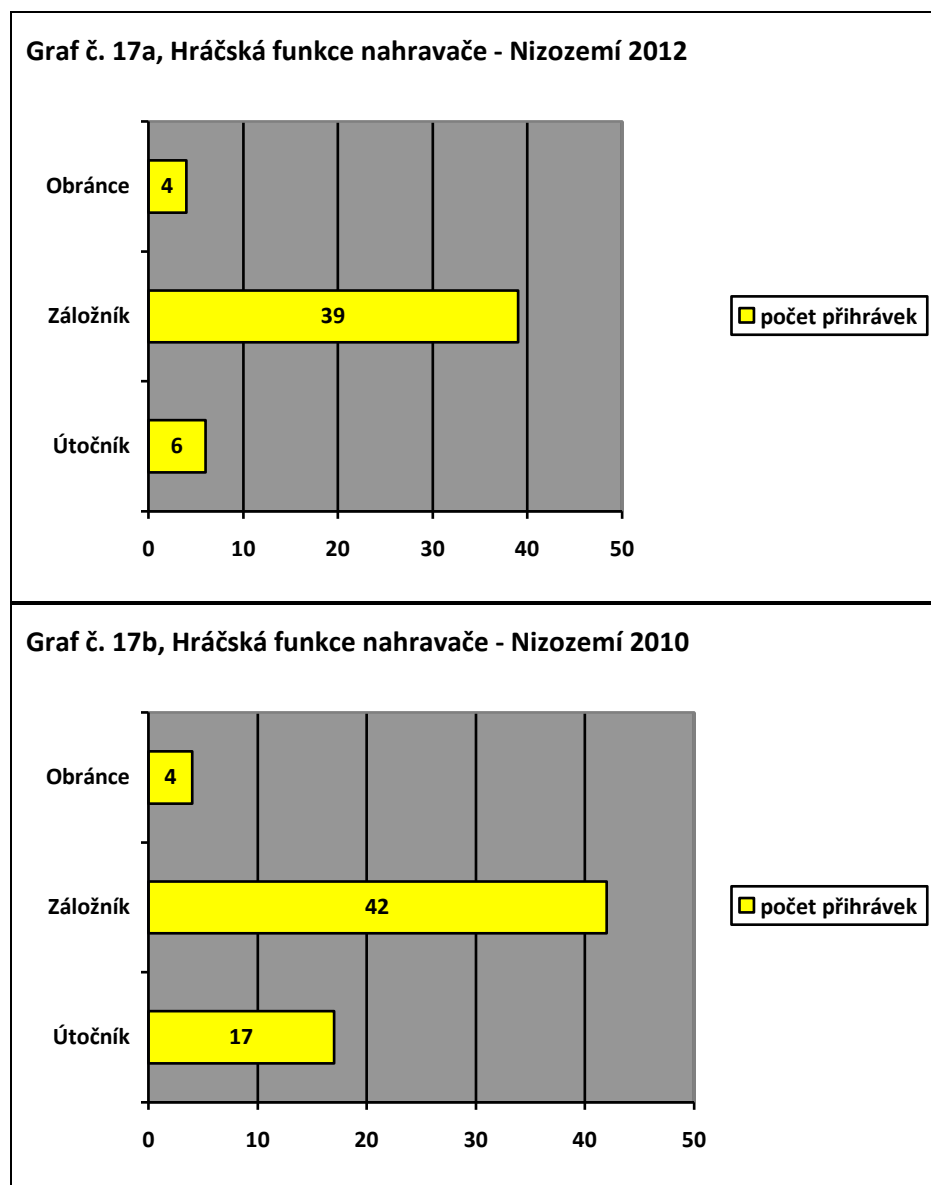
Graf č. 16a, Způsob nejčastějších přihrávek a jejich zakončení - Nizozemí 2012

Graf č. 16b, Způsob nejčastějších přihrávek a jejich zakončení - Nizozemí 2010

5.4.9 Ad. 4.6.9 Hráčská funkce nahrávače

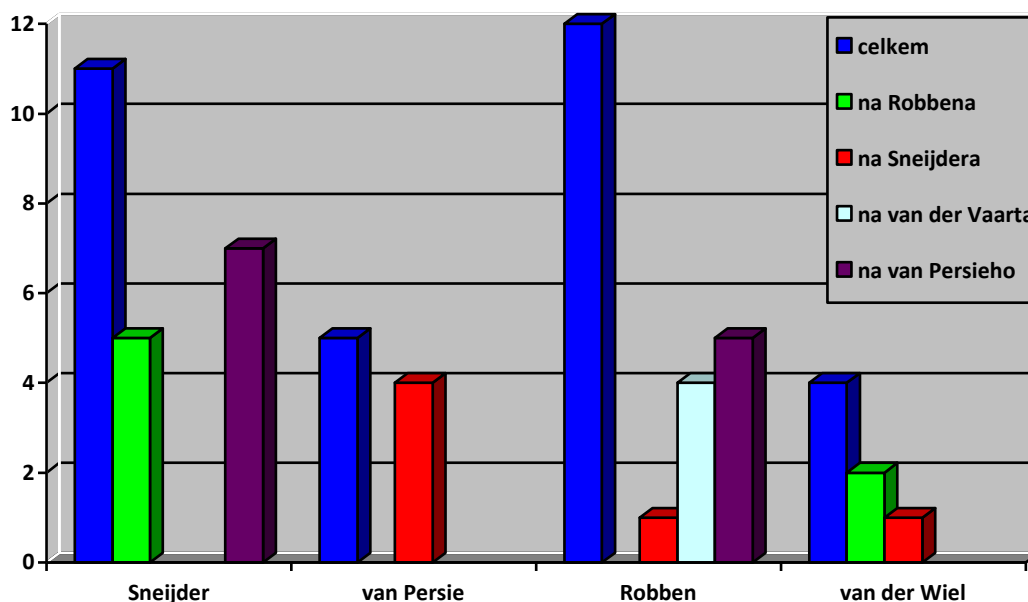
Nejčastěji přihrávajícími byli na obou mistrovstvích hráči záložní řady. Jak vidíme z grafů 17a a 17b, rozdíl se nachází v počtu přihrávek od útočníků, na střelbu pro hráče „pod sebe“, přiklepnutím před pokutové území.

Zejména nejčastěji nahrávající hráč z roku 2010 Robin van Persie, který se postaral o 16 přihrávek a přihrál na 3 vstřelené branky, tentokrát dokázal vyprodukovat pouze 5 finálních přihrávek.

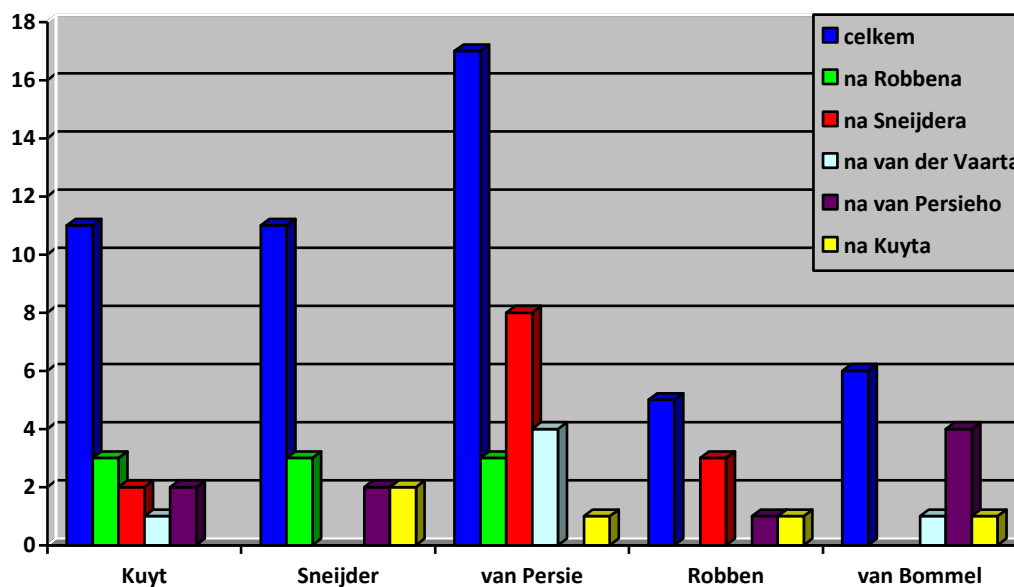
Nejčastěji nahrávajícím hráčem na ME 2012 v dresu Holandska se stal Arjen Robben. Více o finálních přihrávkách z hlediska spolupráce najdeme v grafu 18a a 18b.

Graf č. 18a, Nejčastější nahrávači a úspěšní střelci - Nizozemí 2012

Graf č. 18b, Nejčastější nahrávači a úspěšní střelci - Nizozemí 2010

5.5 Nejčastější způsob zakončení v holandském týmu

Mistrovství Evropy 2012 se po úspěchu v roce 2010 stalo pro Holanďany fias-
kem a skončili již ve skupině. V těžké skupině prohráli již úvodní zápas proti „slabému“
Dánsku a to i přesto, že v tomto zápase dokázali zakončit 28 útočných akcí. Po této
ztrátě již museli uspět v utkáních proti Německu a Portugalsku, což žádnému hráči
na klidu v zakončení nepřidalo.

Holandské národní mužstvo až příliš často volilo systém postupného útoku. Tato zpomalená hra, výrazně se lišící od předváděné hry, jež známe z posledních několika let, nadarmo bušila do zformované a připravené obrany soupeře. Hráči byli často nuceni k centrovaným míčům a hře v křídelních prostorech se zakončením hlavou.

Nervózní zakončování, vysoké procento střel letících mimo branku, tristní produktivita a mnohdy i smůla (nastřelené tyče a břevna) nejen od útočníka Robina van Persieho, tak vypadala hra Holanďanů. Zatímco Persiemu v sezoně za Arsenal vyšlo mnohé a v Premier League nastřílel 30 branek, na ME se trefil pouze jednou. Efektivnějším pojetím tak jednoznačně byla varianta z roku 2010, kdy Robin van Persie hodně přihrával spoluhráčům a dělal jim svým pohybem a přihrávkami prostor ke střelbě. V tomto ohledu v roce 2012 neuspěl zejména Wesley Sneijder, který jen minimálně střílel na branku a s ním Arjen Robben, jehož „kličku doleva“ s následnou střelbou měli obránci soupeře dobře přečtenou.

Předvedená hra se výrazně odlišovala nejen od zápasů v roce 2010, ale také od výsledků týmu Španělska.

Účinným způsobem zakončení, který hráči opakovaně předváděli, bylo zatažení hry po pravém křídle (Robben) a následná klička na střed hřiště a místo střely přihrávka na připraveného střelce (např. Rafaela van der Vaarta (vstřelený gól, tyčka...)).

Častým způsobem zakončování útoků se stal centrovaný míč do pokutového území, odvrácený obráncem, nebo v tísní či hlavou zakončený střelbou mimo branku.

Na MS 2010 byla charakteristickým způsobem hra na krajích hřiště s využitím rychlých hráčů a následná zpětná přihrávka do oblasti kolem hranice pokutového území, ze kterého pak byla provedena střelba. Nejčastěji Robin van Persie nebo Arjen Robben vraceli míč před pokutové území na nejpilnějšího střelce Wesleyho Sneijdera.

Druhým charakteristickým způsobem zakončení byla kolmice za obranu (Mark van Bommel, Wesley Sneijder) s následnou střelou prvním dotykem nebo vedením míče k pokutovému území a střelbou.

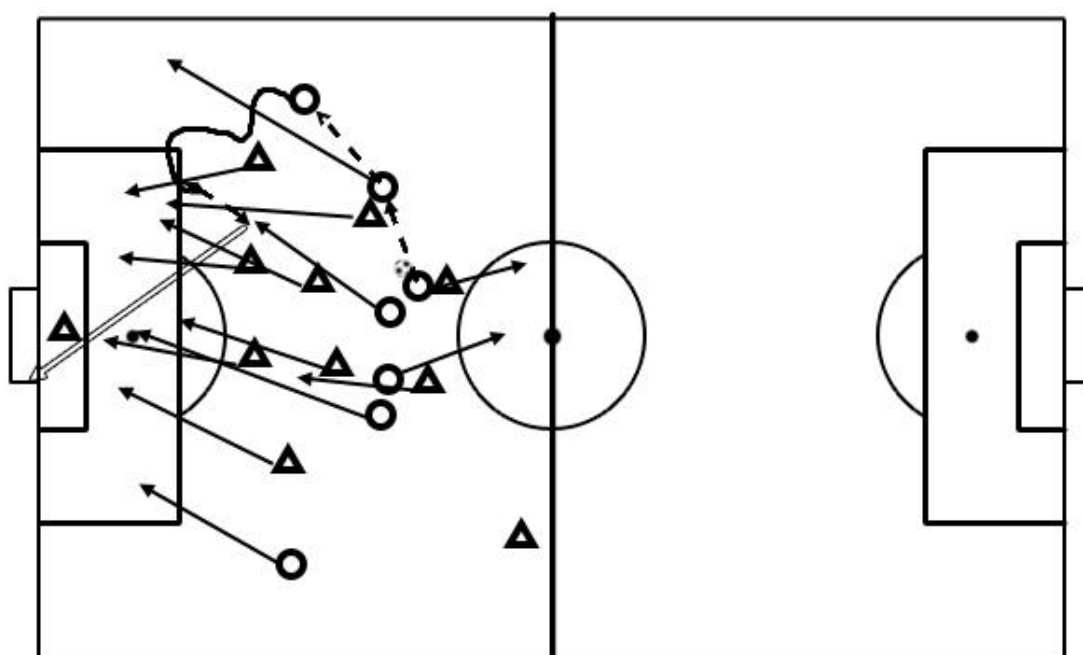
5.6 Modelové situace zakončení ve hře holandské reprezentace

Ve hře tohoto týmu se vyskytovalo mnoho zakončení z různých pozic. Charakteristickým se pro tento turnaj stal model zakončení založený na vedení míče z křídelního prostoru před nebo do pokutového území s následným zakončením střelou či přihrávkou před pokutové území na volnějšího hráče.

Druhým modelem, který se vyskytoval méně často, s nulovou efektivitou je model zakončení založený na centrovaném míči za obránce na nabíhajícího hráče, zakončený většinou hlavou. Tento model Holanďané několikrát zkoušeli jako prostředek k překonání dobře bránící obrany. Centrováný míč měl zpravidla dobrou kvalitu, ale zakončit tento druh útoku brankou se nepodařilo.

5.6.1 Model zakončení založený na vedení míče z křídelního prostoru před pokutové území zakončený střelbou nebo krátkou přihrávkou na střelu z první

1) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Holandsko – Portugalsko, v čase 10:46 zakončoval střelou hráč s číslem 23 Rafael van der Vaart (gól).

Obr. 11. Model zakončení založený na vedení míče z křídelního prostoru 1

A) *Struktura akce*

System útoku – postupný útok

Úspěšnost útoku – vstřelená branka

Zakončení útoku – střelba nohou za hranici pokutového území po zpracování míče

Finální přihrávka – zpětná přihrávka před pokutové území

B) *Popis akce*

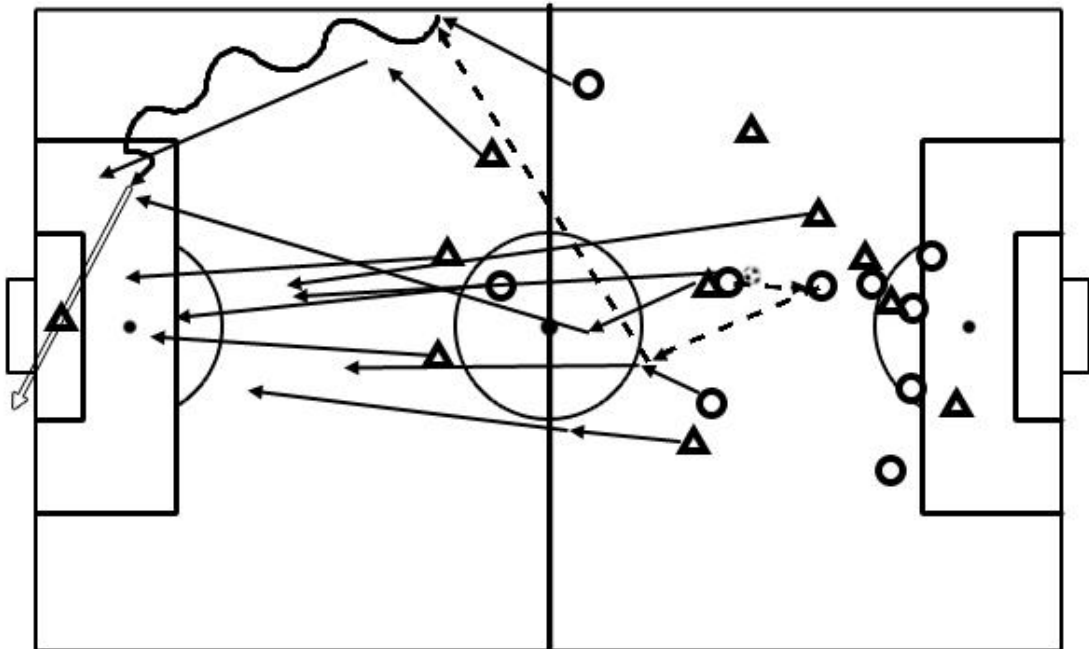
Akce začíná na levé straně hřiště. Po nepovedeném útoku Holanďané opět získávají míč a znovu útočí do připravené obrany po pravé straně. Robben zaváží míč do rohu

pokutového území, kde na sebe navazují dva hráče očekávající jeho typickou střelu po kličce doleva, na místo které Robben přihrává před pokutové území na Van der Vaarta, který má čas připravit si míč pro střelu a poslat jej do sítě.

C) Klíčové momenty provedení

Zavezení míče a navázání obránců – přihrávka na volného hráče, čas na střelu

2) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Holandsko - Dánsko, v čase 78:56 zakončoval střelou hráč s číslem 11 Arjen Robben (vedle).

Obr. 12. Model zakončení založený na průniku k brankové čáře 2

A) Struktura akce

System útoku – rychlý protiútok

Úspěšnost útoku – střela mimo branku

Zakončení útoku – střelba nohou uvnitř pokutového území po vedení míče

Finální přihrávka – dlouhá přihrávka vzduchem z vlastní poloviny

B) Popis akce

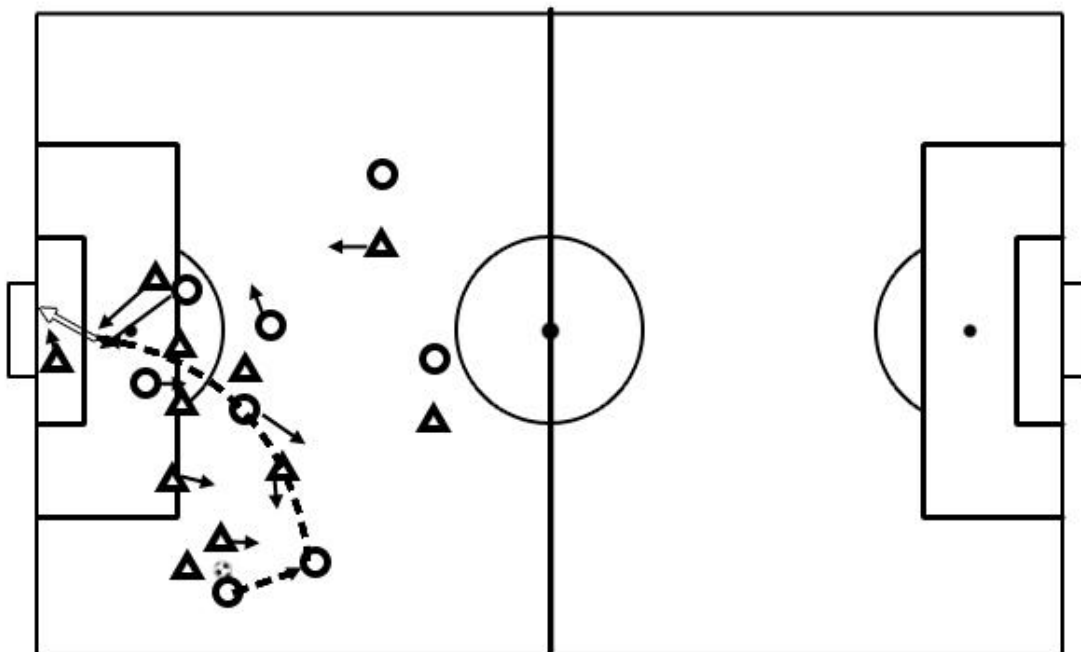
Okamžitě po odebrání míče na vlastní polovině přichází přihrávka na středový kruh Wesleymu Sneijderovi, který dlouhou přihrávkou vzduchem vyzývá do úniku Robbena. Arjen Robben vede míč po pravém křídle a poté následuje klička doleva do pokutového území a jeho střela levačkou.

C) Klíčové momenty provedení

Rychlý přesun z obranné do útočné fáze – přesná dlouhá přihrávka do krajního prostoru – vedení míče a zvládnutá klička

5.6.2 Model zakončení založený na centrováném míči do pokutového území

1) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Holandsko - Portugalsko, v čase 80:42 zakončoval hlavou hráč s číslem 16 Robin van Persie (chytíl brankář)

Obr. 13. Model zakončení založený na centrováném míči do pokutového území 1

A) Struktura akce

System útoku – postupný útok

Úspěšnost útoku – střela na branku

Zakončení útoku – střelba hlavou z hranice brankového území

Finální přihrávka – centr do pokutového území z křídelního prostoru

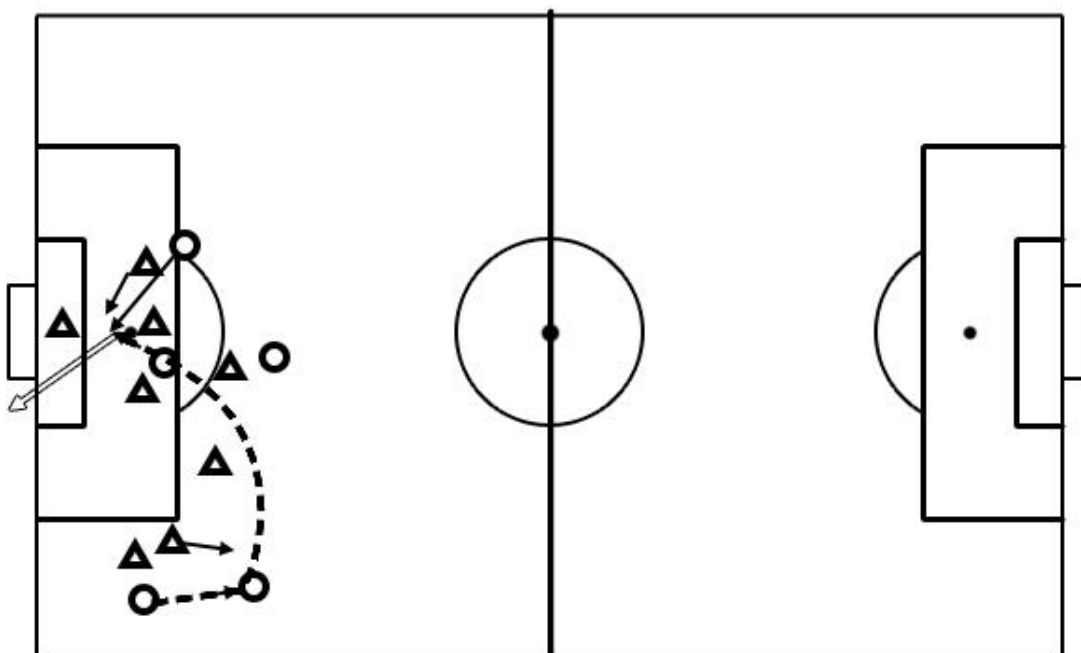
B) Popis akce

Postupný útok začíná vhažováním na pravé straně hřiště. Třemi přihrávkami do šířky se míč dostává k Robbenovi na levém křídle, který přihrává zpět na Sneijdera. Wesley Sneijder centruje druhým dotykem za obranu na nabíhajícího Robina van Persieho, který v tísni neškodně zakončuje hlavou na brankáře.

C) Klíčové momenty provedení

Přesný centr na nabíhajícího hráče

2) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Holandsko - Dánsko, v čase 62:42 zakončoval hlavou hráč s číslem 11 Arjen Robben (vedle)

Obr. 14. Model zakončení založený na centrovaném míči do pokutového území 2

A) Struktura akce

System útoku – postupný útok

Úspěšnost útoku – střela mimo branku

Zakončení útoku – střelba hlavou před brankovým územím

Finální přihrávka – centr do pokutového území z křídelního prostoru

B) Popis akce

Po zisku míče ve středu hřiště hráči Holandska nespěchají a rozvíjejí postupný útok.

Přihrávkami dostávají míč do levého křídelního prostoru na Jetra Willemse, který jej krátkou přihrávkou vrací Sneijderovi. Wesley Sneijder centruje druhým dotykem za obranu na nabíhajícího Robbena, který zakončuje hlavou vedle.

C) Klíčové momenty provedení

Přesný centr na nabíhajícího hráče

5.7 Analýza české reprezentace

Stejně jako v předchozích kapitolách se i v této budu zabývat rozbohem stejných kategorií. Odlišnost oproti výše rozebíraným týmům spočívá v absenci českého národního mužstva na MS 2010, a tudíž budu pouze prezentovat výsledky, které naše družstvo uhrálo na ME 2012. S předchozími družstvy tyto výsledky porovnám v následující diskusi.

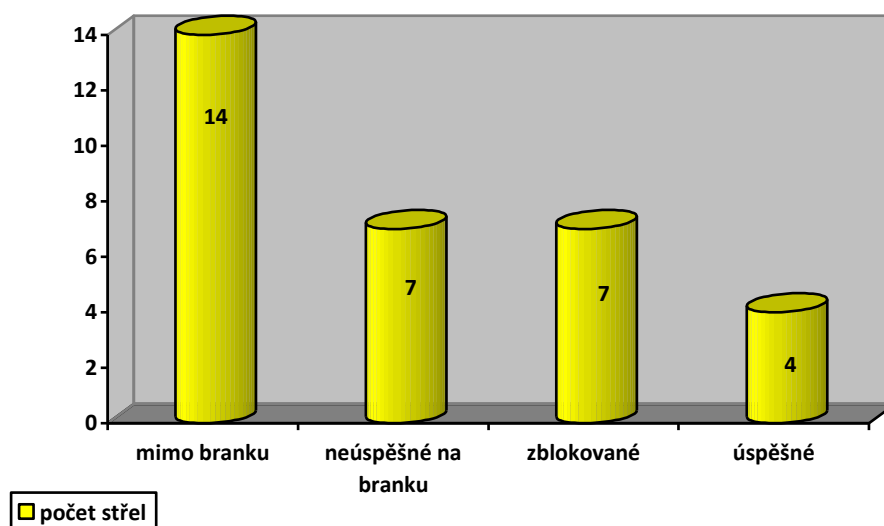
Český výběr na ME odehrál celkem 4 utkání a vypadl v prvním vyřazovacím kole. V těchto utkáních jsem zaznamenal celkem 32 zakončených útočných akcí včetně 4, které skončily brankou.

5.7.1 Ad. 4.6.1 Úspěšnost střelby

Tým České republiky na ME 2012 dokázal zakončit 32 útočných akcí, u nichž 21 střel soupeřovu branku neohrozilo a 11 mířilo mezi 3 tyče. Z těchto jedenácti střel skončily 4 vstřeleným gólem (graf č. 19).

Přestože dvě třetiny střel mířilo nepřesně, nebo bylo zablokováno obránci, dokázal náš tým vstřelit v průměru 1 branku na utkání, přičemž každá třetí střela mířící na branku znamenala gól. Ke vstřelení branky český tým potřeboval v průměru 8 střel, což odpovídá i průměrnému počtu střel na jeden zápas. Tato statistika je však zkreslená posledním zápasem, ve kterém naše družstvo podlehl Portugalisku a dokázalo zakončit pouze jednu akci.

Graf č. 19 Úspěšnost střelby - Česká republika 2012

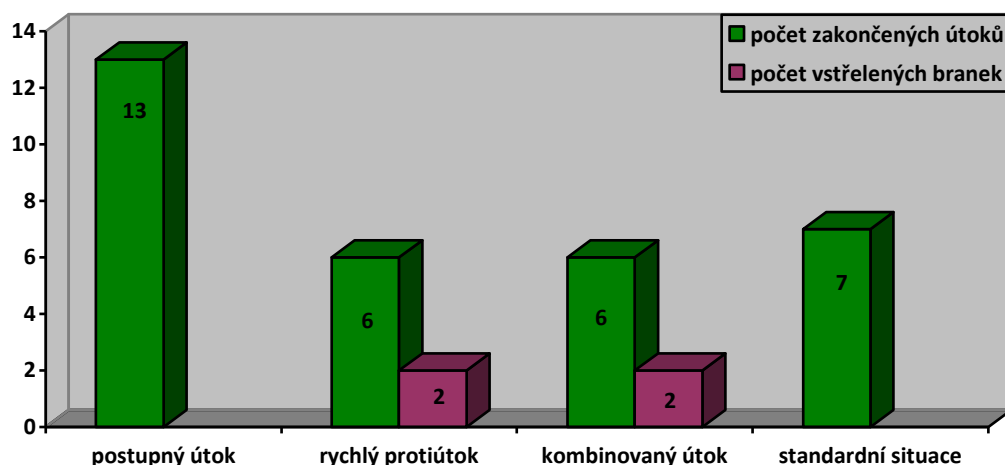

5.7.2 Ad. 4.6.2 Systém útoku

Nejčastějším systémem vedoucím k zakončení útoku byl systém postupného útoku. Tímto způsobem však nebylo dosaženo ani jedné branky. Všechny branky padly po rychlejších akcích a to buď kombinovaném nebo rychlém protiútku (shodně 2).

Více na grafu č. 20.

Graf č. 20, Systém útoku - Česká republika 2012

5.7.3 Ad. 4.6.3 Prostor střelby

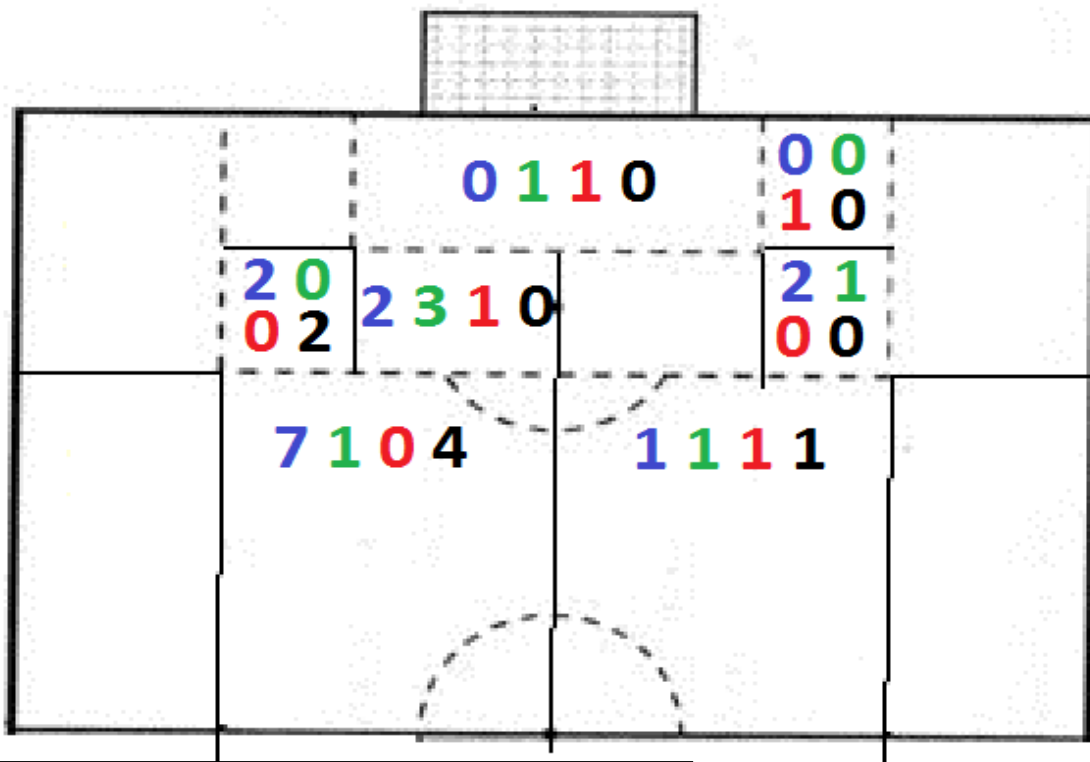
Obrázek č. 15 níže zobrazuje, z jakých prostorů bylo vystřeleno na branku. Jestli střela mířila mezi tři tyče (zeleně), vstřelená branka (červeně), zablokovaná střela (černě) a ostatní střelecké pokusy letící mimo cíl (modře). Můžeme si všimnout, že 3 branky ze 4 byly vstřeleny z prostoru uvnitř pokutového území.

Přesně polovina střeleckých pokusů byla učiněna z prostorů uvnitř pokutového území. Opět přesně polovina z těchto střel mířila mezi tři tyče a 3 z těchto pokusů skončily v brance. Z pokusů uvnitř pokutového území tak téměř každá pátá střela byla gólová.

Druhá polovina všech střel byla učiněna z prostoru před pokutovým územím a pouze tři mířily na branku, z toho jedna byla gólová. Nutno podotknout, že tato gólová střela byla jen těsně za hranicí pokutového území a po „české uličce“ od Tomáše Hübschmana střílel Petr Jiráček, jen lehce tísňen obráncem, tváří v tvář brankáři.

Z levé strany bylo zakončeno 3x více útoků než z pravé.

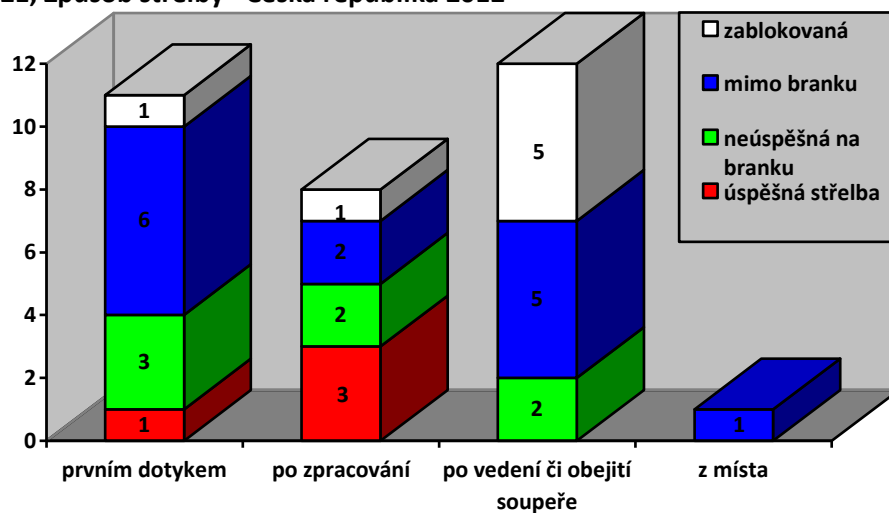
Obrázek č. 15, Prostory střelby – Česká rep. 2012

5.7.4 Ad. 4.6.4 Způsob střelby

Na grafu č. 21 vidíme rozložení zakončování podle způsobu střelby. Přesto, že nejčastěji naši hráči zakončovali po vedení míče či obejití soupeře, většina z těchto pokusů byla zablokovaná nebo letěla mimo. Nejúčinnější zbraní byla dokonalá přihrávka sprintujícímu hráči, který si prvním dotykem mohl rovnou připravit míč ke střele a vstřelit branku. Celkem jsme takto vstřelili branky 3.

Přímo ze standardní situace byla učiněna pouze jedna střela.

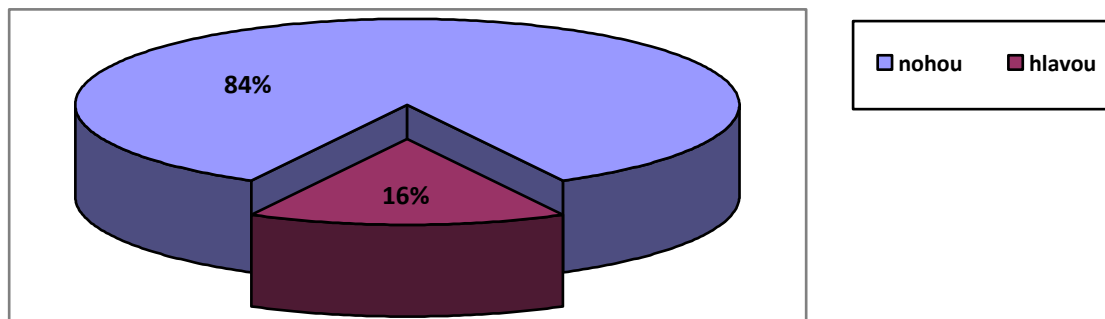
Graf č. 21, Způsob střelby - Česká republika 2012

5.7.5 Ad. 4.6.5 Technika střelby

Většinu akcí naši hráči zakončovali střelbou dolní končetinou a také tak vsítili všechny své branky.

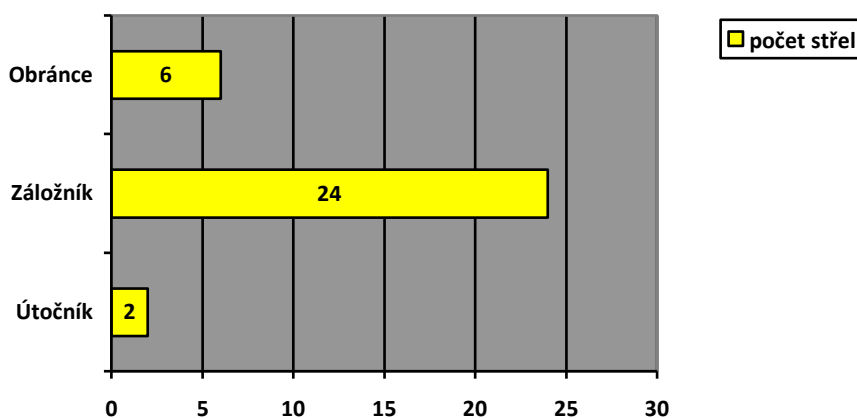
Graf č. 22, Technika střelby - Česká republika 2012

5.7.6 Ad. 4.6.6 Hráčská funkce střelce

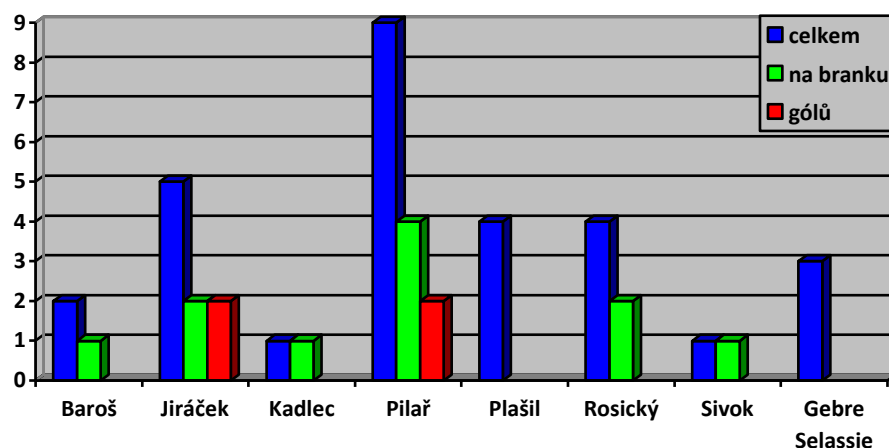
Milan Baroš, osamocený bojovník, na hrotu českého útoku sváděl po celý turnaj mnoho soubojů s obránci a zapojoval se do útoku, ale do samotného zakončování se nedokázal více prosadit. Český tým v zakončování spoléhal na pětičlennou záložní řadu (graf č. 23) v čele s kapitánem Rosickým, který ovšem kvůli zranění neodehrál všechna utkání, Jiráčkem a Pilařem.

Graf č. 23, Hráčská funkce střelce - Česká republika 2012

Nejpilnějším střelcem se stal Václav Pilař s 9 zakončenými útoky a dvěma góly. Druhým, nejčastěji se do zakončení dostávajícím hráčem, byl Petr Jiráček s 5 pokusy a dvěma góly.

Graf č. 24, Nejčastější a úspěšní střelci - Česká republika 2012

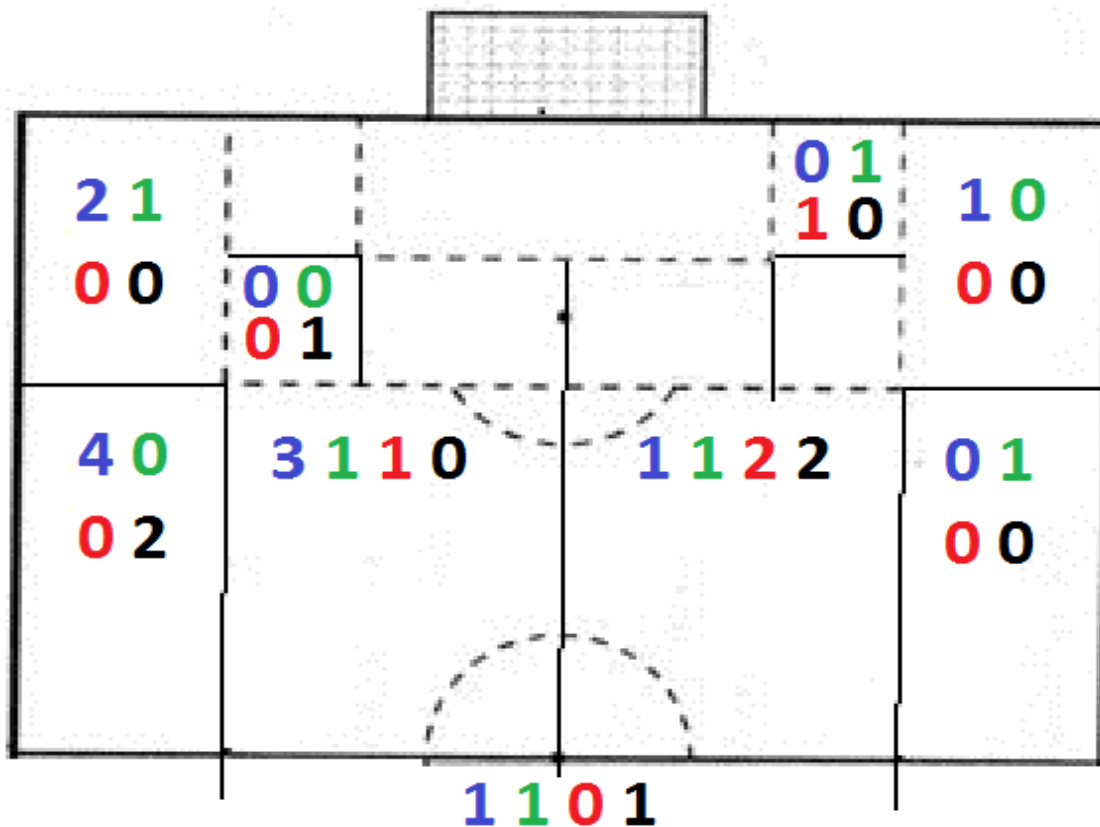
5.7.7 Ad. 4.6.7 Prostor nahrávajícího hráče

Z celkových 32 střeleckých pokusů bylo 28x učiněno po finální přihrávce. Jednou bylo stříleno z přímého volného kopu a třikrát po odraženém míči.

Z obrázku č. 16, na kterém jsou zaznamenány pozice, z kterých byla uskutečněna finální přihrávka, můžeme vyčíst (modře – následující střelba mimo, zeleně – následující neúspěšná střelba na branku, červeně – úspěšná střelba, černě – zablokovaná střela), že 11x (39%) hráči posílali finální přihrávku z prostoru před pokutovým územím a stejný počet přihrávek jsem zaznamenal z křídelních prostorů.

Pakliže se čeští hráči dostali do pokutového území, již více nekombinovali a zakončovali útok. V tomto prostoru učinili pouze 3 finální přihrávky, z toho dvě od brankové čáry – jedna gólová.

Gólové přihrávky naši hráči posílali z prostoru před pokutovým územím.

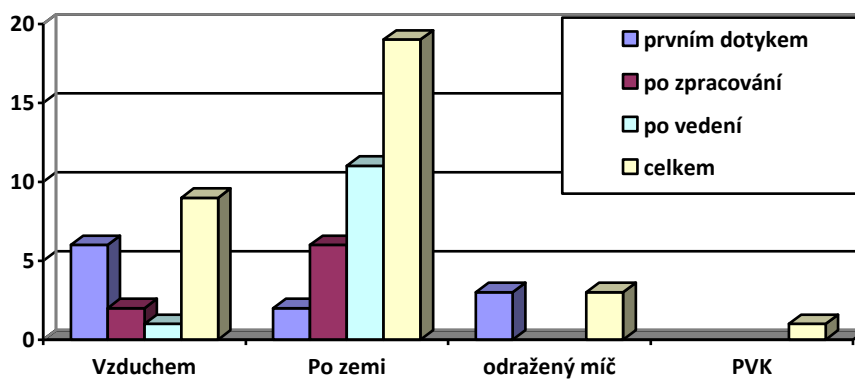

Obrázek č. 16, prostory finální přihrávky – Česko2012

5.7.8 Ad. 4.6.8 Způsob přihrávky

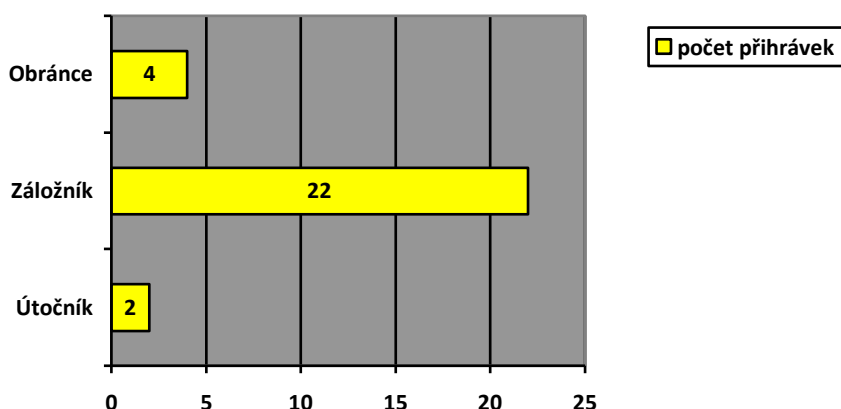
Na grafu č. 25 vidíme, že finální přihrávku po zemi aplikovali čeští hráči dvakrát více než přihrávku vzduchem. Míč poté často převzali a vedli nebo stříleli z druhého dotyku (3 branky). Po přihrávce vzduchem většinou zakončovali hlavou, avšak bez úspěchu, stejně jako z první vystřelené všechny tři odražené a následně zakončené míče.

Graf č. 25, Způsob nejčastějších přihrávek a jejich zakončení - Česká republika 2012

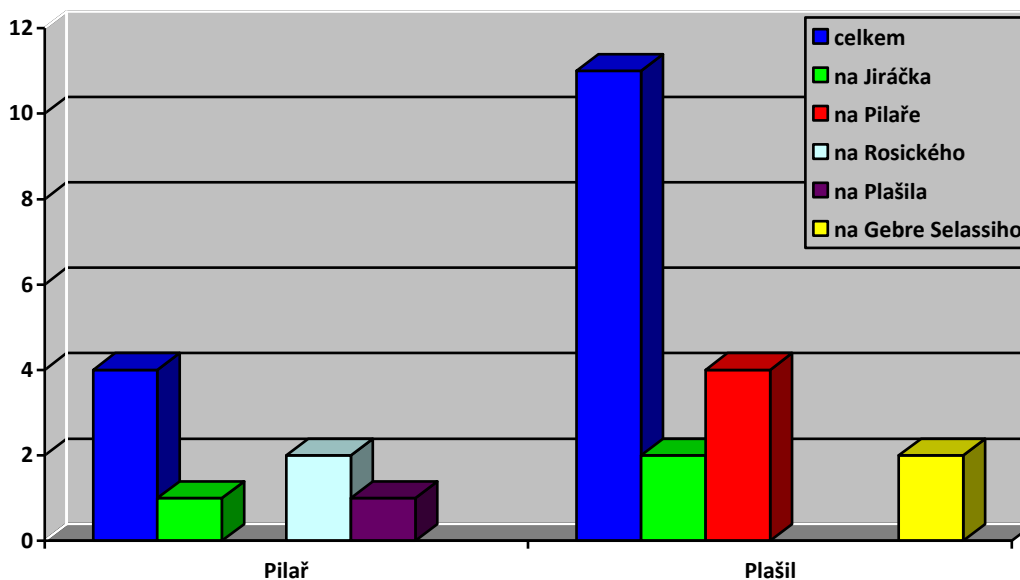
5.7.9 Ad. 4.6.9 Hráčská funkce nahrávače

Graf č. 26, Hráčská funkce nahrávače - Česká republika
2012

Jak jsem již zmínil výše při prezentování výsledků zakončování z hlediska herních postů, i v případě finálních přihrávek téměř vše obstarala pětičlenná záložní řada (graf č. 26). Tito hráči si za celý turnaj většinou připsali 1-2 přihrávky do zakončení. Nad tuto hranici se dostali jen Václav Pilař, vyzývající ke skórování ostatní hráče záložní řady, a hlavně nejproduktivnější nahrávač Jaroslav Plašil – 11 z 28 celkových nahrávek činí téměř 40%. Plašil většinou hledal aktivně se nabízejícího Jiráčka či Pilaře, dvakrát vybídl ke střele obránce Gebre Selassiho. Přes tuto snahu si však Plašil připsal pouze jednu gólovou přihrávku.

Graf č. 27, Nejčastější nahrávači a úspěšní střelci - Česká republika 2012

5.8 Nejčastější způsob zakončení v českém týmu

České národní mužstvo na ME 2012 mělo za cíl postoupit z relativně snadné skupin, což se jí povedlo. Přes celkově nízký průměrný počet zakončených akcí v jednom utkání se vynikající efektivitou podařilo vstřelit 4 branky. Systém hry na jednoho útočníka, zabezpečená obrana a ne zcela zdravý kapitán týmu Tomáš Rosický dával v zakončení prostor zejména Plašilovi, Pilařovi a Jiráčkovi.

Většina zakončených útoků byla vedena po levé straně hřiště (Václav Pilař), a to s využitím postupného útoku. Postupný útok však v podání našeho družstva zcela selhal a efektivním způsobem zakončení byly rychlé protiútoky nebo kombinovaný útok s pomocí kolmé přihrávky a zrychlení hry.

Ve hře našeho družstva jsem vyzoroval pouze jeden opakující se model zakončení útoku. Jedná se o útok vedený rychlým pohybem k soupeřově brance a nápaditou přesnou kolmou přihrávkou za obranu - „česká ulička“, s využitím součinnosti 2 – 3 hráčů a zakončení druhým dotykem.

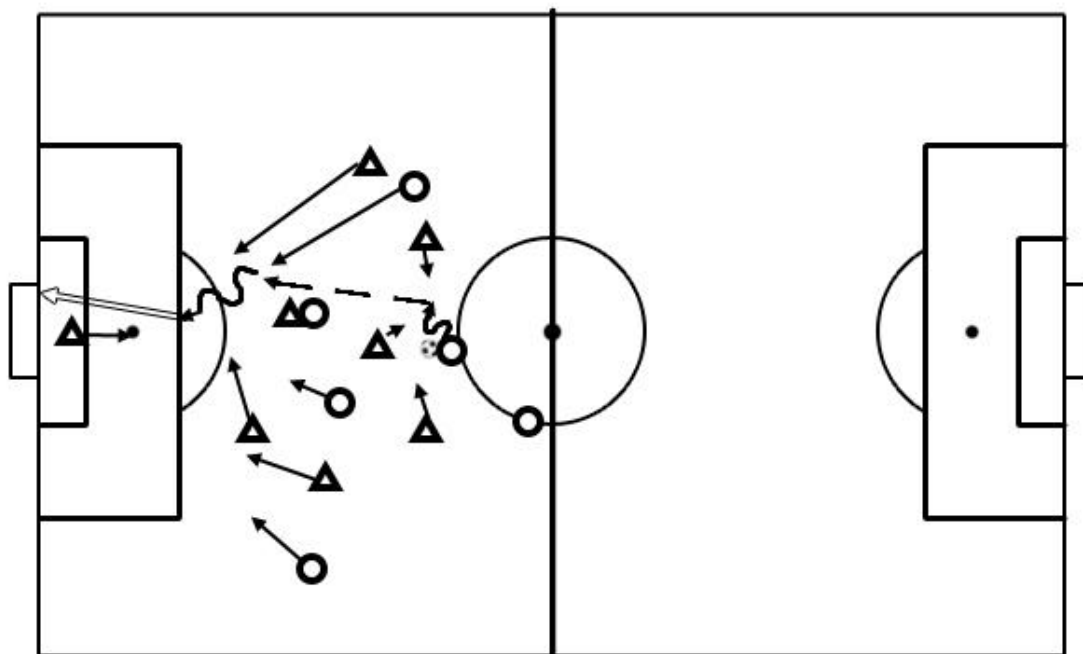
Žádný jiný model zakončení, který by se opakoval ve větším množství, jsem nevyzoroval. Zakončování českých útoků bylo spíše vyústěním improvizované kombinace spoléhající na individuální schopnosti jednotlivých hráčů a jejich momentální nápad či individuální průnik.

5.9 Modelové situace zakončení ve hře české reprezentace

Ve hře české fotbalové reprezentace jsem našel jeden důležitý aspekt zakončení, který výrazně ovlivnil celkový úspěch našeho týmu. Jedná se o kolmou přihrávku směrem k soupeřově brance na 10-20 metrů s využitím rychlého náběhu za obranu s následným zakončením střelou či přihrávkou do brankového území.

5.9.1 Model zakončení založený na kolmé přihrávce za obranu na nabíhajícího hráče

1) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Česko – Řecko, v čase 2:13 zakončoval střelou hráč s číslem 19 Petr Jiráček (gól)

Obr. 17. Model zakončení založený na kolmé přihrávce za obranu 1

A) Struktura akce

System útoku – rychlý protiútok

Úspěšnost útoku – vstřelená branka

Zakončení útoku – střelba nohou z hranice pokutového území po zpracování míče

Finální přihrávka – kolmice po zemi za obranu

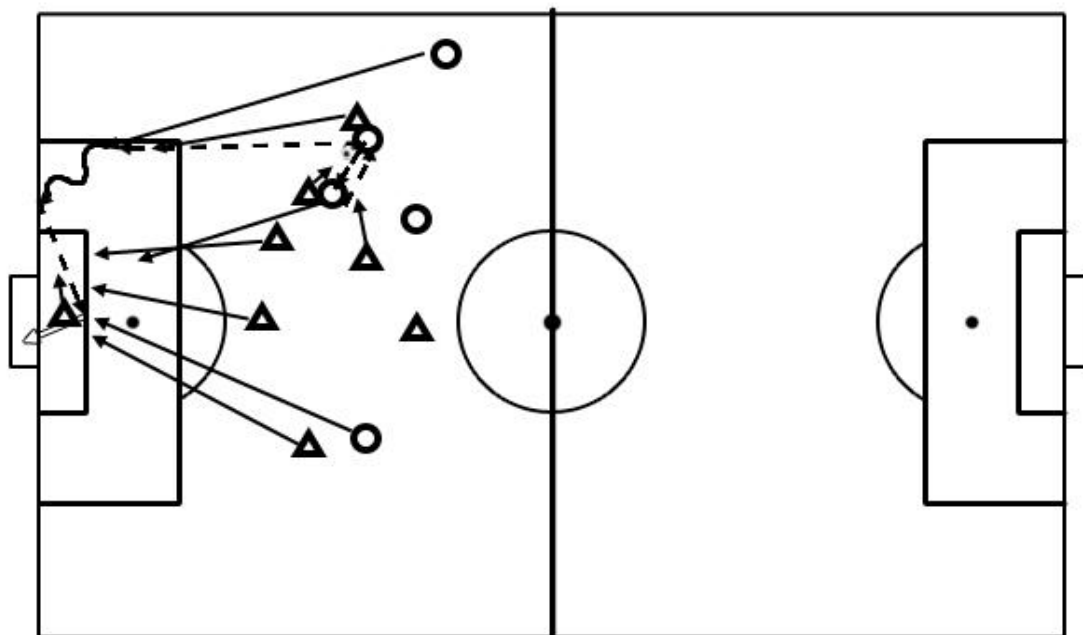
B) Popis akce

Akce začíná presinkem na útočné polovině s dostoupením všech obránců soupeře. Následuje získání míče na půlící čáře po chybě obránce, s okamžitým přechodem do útoku do rozhozené obrany soupeře. Akce je nejprve zpomalena nepovedenou přihrávkou Plašila do křídla na Pilaře, ale pokračuje po odrazu míče do středového kruhu na Tomáše Hübschmana. Ten vyváží míč na vrchol kruhu a posílá kolmicí za obranu na nabíhajícího Jiráčka z pravé strany, který si prvním dotykem zpracovává míč do běhu a z hranice pokutového území střílí branku.

C) Klíčové momenty provedení

Rychlý, přesný presink na všechny obránce soupeře – okamžitý přechod do útočné fáze – kolmá přihrávka za obranu – „basketbalové“ zablokování jednoho ze stoperů útočníkem – rychlý náběh z pravé strany – přesná časovaná kolmice za obranu.

2) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Česko – Řecko, v čase 5:20 zakončoval v pádu hráč s číslem 14 Václav Pilař (gól)

Obr. 18. Model zakončení založený na kolmé přihrávce za obranu 2

A) Struktura akce

Systém útoku – kombinovaný útok

Úspěšnost útoku – vstřelená branka

Zakončení útoku – střelba nohou v pádu z hranice brankového území, prvním dotykem

Finální přihrávka – přihrávka po zemi do brankového území z brankové čáry

B) Popis akce

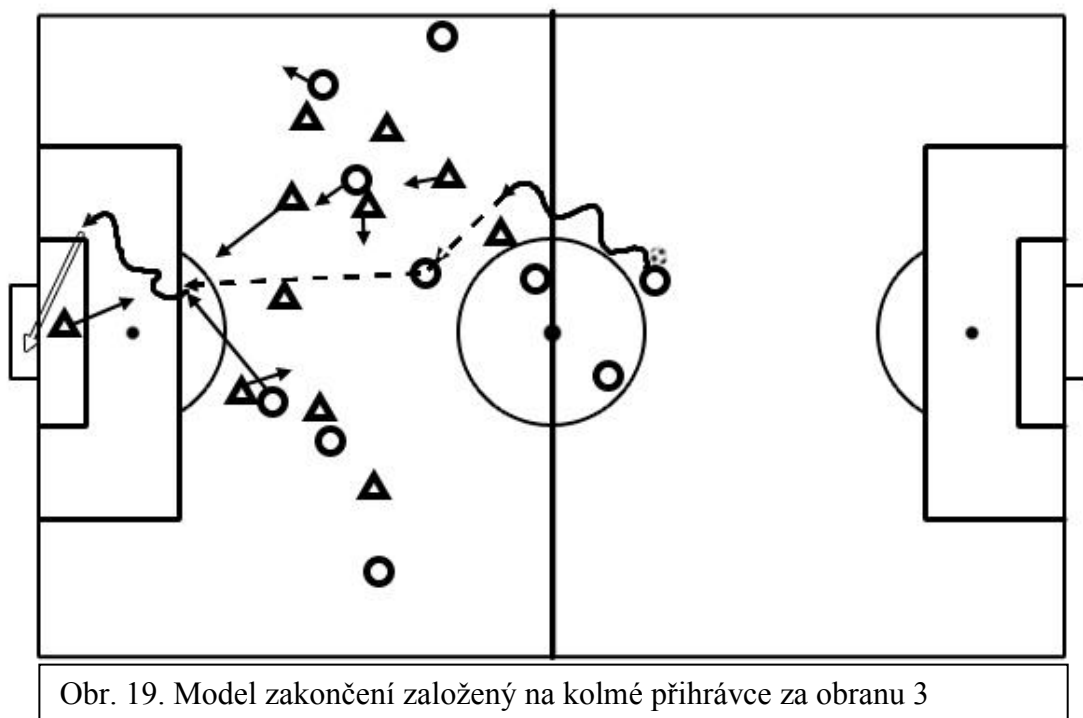
Po odkopu řeckého obránce naši stoperi vrací míč až na brankáře, který dlouhým nákopem hledá na soupeřově polovině Milana Baroše. Tento nákop odvrací připravený stoper řeckého týmu, ale nalézá pouze Tomáše Rosického. Rosický si nejprve zpracuje míč, který mu posléze v souboji utká k Barošovi. Rosický se mezitím zorientuje, dostává zpětnou přihrávku a okamžitě posílá kolmicí za stojící obranu na naběhnuvšího obránce. Theo Gebre-Selassie využívá své rychlosti, zpracuje si míč do běhu a druhým dotykem z brankové čáry přihrává před branku, kde nachází v pádu zakončujícího Pilaře.

C) Klíčové momenty provedení

Udržení míče dvojicí Rosický, Baroš – náběh krajního obránce – přesná, časovaná kolmá přihrávka za obranu – náběh a důraz před brankou.

3) Tento příklad modelu byl sledován v zápase Česko – Rusko, v čase 50:59 zakončoval střelou hráč s číslem 14 Václav Pilař (gól)

A) Struktura akce

System útoku – kombinovaný útok

Úspěšnost útoku – vstřelená branka

Zakončení útoku – střelba nohou z úhlu, prvním dotykem klička brankáři, druhým zakončení střelbou do prázdné branky

Finální přihrávka – kolmice po zemi do pokutového území

B) Popis akce

Po nevydařeném postupném útoku po levé straně čeští hráči vracejí míč stoperům. Roman Hubník vyváží po pravé straně míč za polovinu hřiště a nachází vprostřed hřiště osamoceného Plašila, který se otáčí s míčem, a podél jednoho ze stoperů přihrává kolmou přihrávkou za obranu na zleva nabíhajícího Václava Pilaře, který prvním dotykem obchází brankáře a z úhlu zakončuje do prázdné branky.

C) Klíčové momenty provedení

Přesná přihrávka na volného Plašila – náběh z levé strany souběžně s ofsidovou hranicí – přesná, kolmá, časovaná přihrávka do středu obrany.

6 DISKUSE

Pro tuto práci, jsem nejprve většinu zápasů shlédnul v přímém přenosu během Mistrovství Evropy 2012 a učinil si tak základní obrázek hry, kterou jednotlivé sledované týmy předvádějí. Následně jsem veškeré zápasy ještě několikrát shlédl a analyzoval pomocí videozáznamu na počítači a došel k výsledkům uvedeným v předchozí části této práce. Nyní se pokusím tyto výsledky shrnout, porovnat jednotlivé týmy mezi sebou i s výsledky z MS 2010.

Všech 13 zápasů jsem zaznamenal do připravených tabulek, ve kterých najdeme hodnocená kritéria (viz přílohy). Z těchto tabulek a z grafů a výše uvedených interpretací si každý může vyvodit vlastní závěry a buďto se mnou souhlasit nebo nesouhlasit. V následující části diskuse uvádím vlastní závěry plynoucí z pečlivé analýzy jednotlivých zápasů i celkových údajů.

Předvedená hra Španělské reprezentace na ME 2012 se od MS 2010 lišila zejména tím, že se musela vypořádat s absencí útočníka Davida Villy. Ačkoli v tomto týmu můžeme nalézt vynikajícího útočníka Fernanda Torrese, zvolil většinou trenér španělské reprezentace variantu hry bez klasického hrotového útočníka a využití více technických hráčů zvyklých hrát v záložní řadě. Tento systém hry tak do výsledků přinesl ještě větší podíl zakončovaných útoků systémem postupného útoku a také tak tentokrát zakončovali útoky hráči záložní řady na místo hrotového útočníka. V té krátké době, co Fernando Torres strávil na hřišti, však dokázal vstřelit 3 branky a s nejmenším počtem vstřelených branek z třígólových střelců se stal nejlepším střelcem turnaje. Můžeme jen spekulovat o tom, zda by v případě plnohodnotného nasazování dokázal zastoupit Villu a zda mohli Španělé nechat způsob hry v porovnání obou turnajů nezměněn. Vzhledem k tomu, že se jim podařilo i tento turnaj vyhrát, však nemůžeme říci, že by systém bez klasického hrotového hráče byl špatný.

Přestože Španělsko ještě častěji využívalo systém postupného útoku, stal se tento systém ještě méně účinný než dříve a nejvíce branek tak vstřelili pomocí kombinovaného útoku či rychlého protiútoku. Zejména v pozdějších fázích zápasů. K tomuto statistickému výsledku zřejmě přispívá „tyty taka“ hra s velkým držením míče v průběhu celého zápasu a následné rychlé výpady v závěrečných fázích hry. Většina postupných útoků byla zakončena v první polovině zápasů, naopak těch zrychlených v závěrečných fázích hry.

V ostatních sledovaných kriteriích se předvedená hra na obou mistrovstvích výrazněji nelišila. Španělé se opět snažili vtisknout jednotlivým soupeřům svůj systém hry a ve většině zápasů diktovali tempo.

Reprezentace Holandska na rozdíl od úspěšného Mistrovství světa, kde došla až do finále, úplně vyhořela a skončila tak již po třech zápasech ve skupině. Z uvedených výsledků vyplývá, že největším problémem tohoto týmu se stalo neproměňování šancí a prachbídna střelecká potence všech hráčů. Celá tato záležitost začala již v prvním utkání proti relativně slabému Dánsku, ve kterém Dánové vyhráli 1:0 díky zodpovědné hře zezadu. Hráči „Oranjes“ si sice dokázali vypracovat spoustu střeleckých příležitostí, nicméně většinou netrefovali branku. Byli nuceni hrát postupným vedením útoku do zformované obrany. Pokud se podíváme na výsledky z MS 2010, tento způsob hry není Holanďanům vlastní a podle toho to také dopadlo. Stejně tak v dalších zápasech s lepšími soupeři se k nim pověstné štěstíčko nepřiklonilo.

V porovnání se španělskou reprezentací i s vlastní hrou z předchozího šampionátu museli Nizozemci příliš mnoho akcí zakončovat v tísni či přihrávkou vzduchem se zakončením hlavou, které vůbec neohrozilo branku. Holanďané tak na rozdíl od Španělů nedokázali podle mého názoru hrát svoji hru a v klidu tak odehrát utkání a postoupit do vyřazovacích bojů. A to i přesto, že měli k dispozici v podstatě totožný tým jako na předchozím šampionátu, s výjimkou bývalého kapitána Giovanni van Bronckhorsta. Je-li jeho absence v týmu a možný nedostatek soudržnosti hráčů, o které se v průběhu šampionátu spekulovalo, omluvou pro špatný výsledek, je záhadou.

Posledním týmem, který jsem na ME 2012 sledoval, byla naše reprezentace. V této části nemám srovnání v rámci jednoho týmu, neboť na předešlém turnaji naši hráči neúčinkovali. Česká reprezentace vstupovala do turnaje s cílem postoupit ze skupiny a předvádět hru ze zabezpečené obrany. Z hráčského hlediska měl trenér problémy s vleklými zraněními kapitána Rosického. Po prvním utkání vše nasvědčovalo tomu, že si hráči uříznou pořádnou ostudu, nicméně po zlepšených výkonech a výsledcích se cíl podařilo splnit. Celkově hráči předváděli hru, která rozhodně většinu času nebyla líbivým projevem, ale díky vynikající efektivitě v zakončení vstřelili několik důležitých branek a dvě utkání vyhráli. Stejně jako výše zmíněné týmy vedli často i naši fotbalisté neúspěšné postupné útoky a prosazovali se pouze po méně častých útocích do otevřené obrany a zejména kolmou přihrávkou za obranu na nabíhajícího hráče. Důležitým faktorem se stala individuální forma Jiráčka a Pilaře.

Ze sledovaných kategorií vychází, že se předvedené zakončované útoky podobaly spíše předvedené hře Španělů než Holanďanů, nicméně v mnohem menší míře.

Celé účinkování českého týmu bylo završeno vyřazením v zápase s Portugalskem, kdy naši hráči téměř neohrozili soupeře a snažili se ubránit celý zápas a dovést jej k penaltovému rozstřelu, což se nakonec nepodařilo.

Hypotézy:

Hypotéza H1 se nepotvrdila.

Hypotéza H2 se potvrdila.

Hypotéza H3 se potvrdila.

Hypotéza H4 se potvrdila

6.1 Problémy výzkumu

Během mého výzkumu jsem musel řešit několik problémů, které musely být zohledněny v interpretaci těchto výsledků a následném vyvozování důsledků.

Výsledky této analýzy mohou být částečně zkresleny, neboť jsem neměl k dispozici kompletní dokumentaci a videozáznamy ze všech kamer na stadionech, ale pouze televizní videozáznam. Některé situace tak nebylo možné naprosto přesně zachytit a mohli se zde tudíž vyskytnout chyby.

V procesu kategorizace údajů, vyhodnocování a zaznamenávání jednotlivých dat mohlo dojít k chybě, a to i přes veškerou snahu a koncentraci na práci. Tento nedostatek by bylo možné vyřešit zopakováním výzkumu další osobou.

Některé údaje a jejich rozdělení (např. systém útoku) podléhá subjektivnímu vyhodnocení dané situace – zda se jedná o postupný útok, či zda již nese charakter kombinovaný, je mnohdy na tenké hranici.

Při vybírání modelových situací jsem vybíral podle mnoha faktorů na základě mého subjektivního úsudku, který se nemusí shodovat s výběrem jiné osoby.

Zaznamenání modelových situací s pohybem několika hráčů, nabíhání, přihrávkami a časovým posunem jsem zjednodušil tak, aby dle mého názoru co nejlépe zachycovalo situaci a zároveň nestrádalo z hlediska přehlednosti.

6.2 Aplikace do praxe – tréninková cvičení pro nácvik modelových situací

Při vytváření následujících tréninkových cvičení budeme vycházet z modelových situací, které vzešly z našeho výzkumu zakončování útočných akcí. Ke každému modelu zakončení vypracuji sérii cvičení, která se snaží co nejdříve simulovat události ve hře a připravit tak hráče k jejich zvládnutí.

Fotbal není hra s možností přesně vymezit všechny pohyby a narýsovat vývoj utkání, ale je nutné se naučit automatismy, jakými je vhodné řešit dané situace, a právě za tímto účelem jsou následující cvičení navrhována.

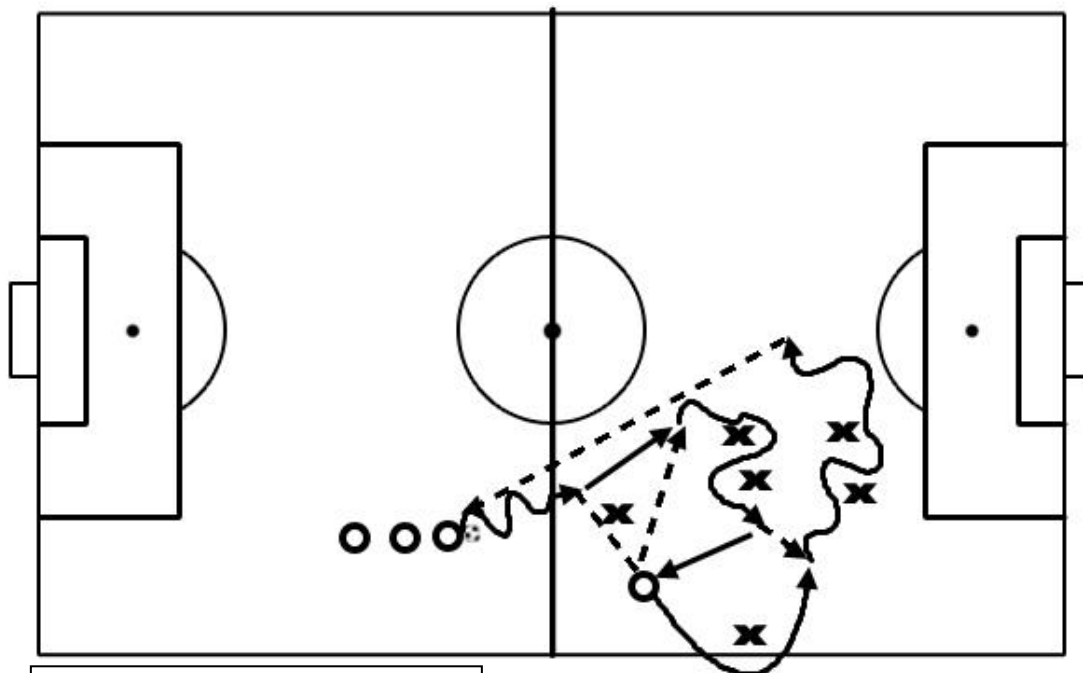
Legendu k následujícím modelovým situacím nalezneme v kapitole 4.9.

6.2.1 Model zakončení založený na kombinaci před pokutovým územím

Tento model je založený na sérii přihrávek před pokutovým územím s dokonalým zvládnutím orientace mezi hráči, uvolňováním se, využíváním kombinace přihráj a běž, přihráváním z prvního dotyku či průnikovými přihrávkami. Velký důraz je kladen na přesnost, kreativitu jednotlivých hráčů a správný výběr místa.

Tréninková cvičení

A) Průpravné cvičení – kombinovaná dráha

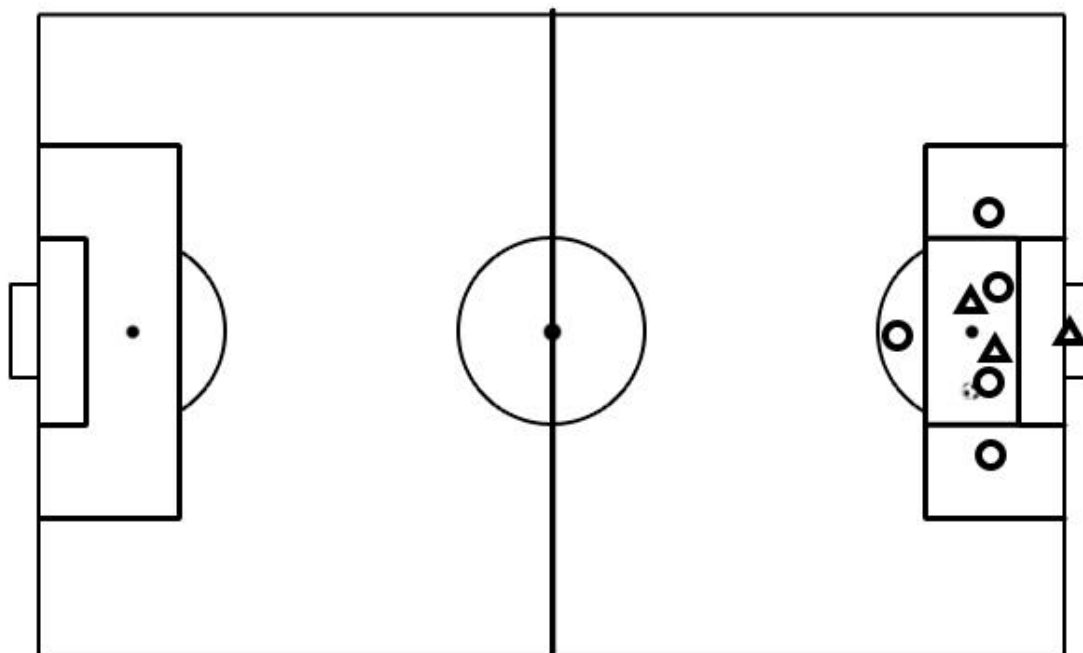
Obr. č.20. kombinovaná dráha

Cíl průpravného cvičení – Zdokonalování vedení míče, přihrej a běž, pohybu hráčů po odehrání míče a okamžité přecházení z jedné činnosti do druhé

Popis průpravného cvičení – Hráči stojí v zástupu, jeden hráč čeká na přihrávku (B). Hráč A vede míč a před metou kombinuje s hráčem B. Poté vede míč kolem met, přihrává nabíhajícímu hráči B a pohybuje se na jeho původní pozici. Hráč B se po narážce uvolňuje kolem mety a nabíhá si pro míč, dělá slalom s míčem a přihrává dalšímu hráči v zástupu.

Varianty – Můžeme měnit vzdálenost met, přidat druhý míč.

B) Herní cvičení – hra 2 na 2 s nahrávači

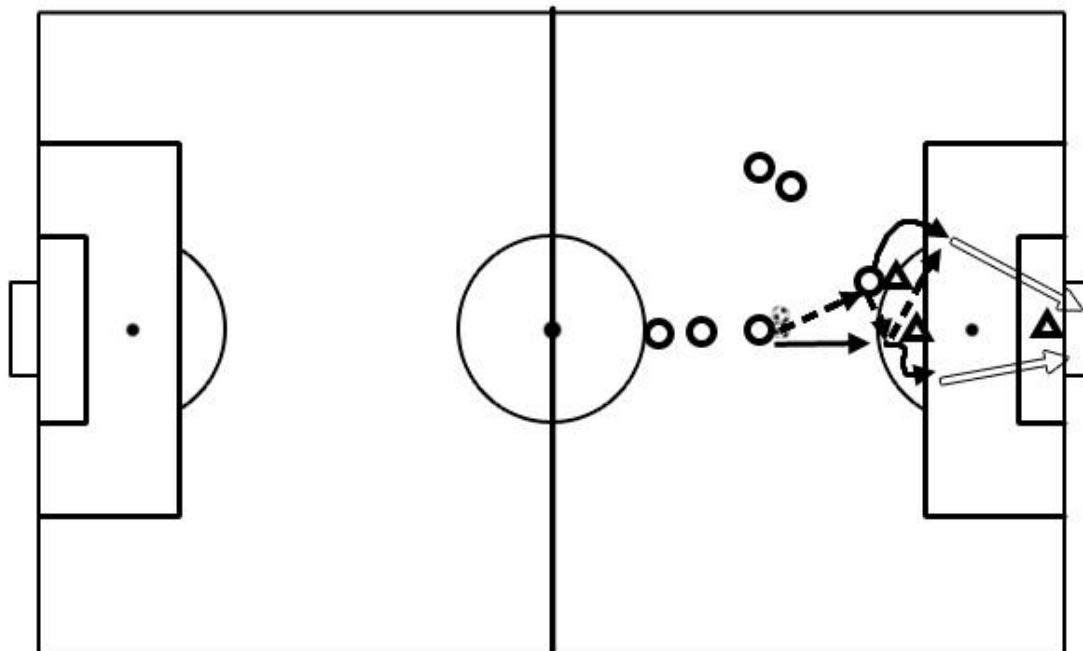
Obr. č.21. hra 2 na 2 s nahrávači

Cíl herního cvičení – Zdokonalování kombinace pod tlakem obránce, výběr místa a kombinace z prvního dotyku.

Popis herního cvičení – Hráči hrají na zmenšeném hřišti 2 na 2 a snaží se vstřelit branku. Dvojice, která má v držení míč, má k dispozici tři nahrávače, se kterými si může narazit míč a překonat obránce.

Varianty – Měníme počet hráčů v poli, počet dotyků s míčem, zvětšení či zmenšení hřiště.

C) Herní cvičení – kombinace s hráčem pod tlakem a překonání obrany

Obr. č.22. kombinace s hráčem pod tlakem a překonání obrany

Cíl herního cvičení – Zdokonalení součinnosti dvou útočících hráčů, z nichž jeden je pod tlakem obránce.

Popis herního cvičení – Před pokutovým územím jsou připraveni dva bránící hráči, z nichž jeden vytváří tlak na před ním čekajícího útočníka A. Tento útočník pod tlakem kombinuje s přibíhajícím útočníkem B. Následně se uvolňuje kolem obránce. Útočník B volí na základě postavení obránců mezi průnikovou přihrávkou na útočníka A či zakončení střelbou, kličkou obránci.

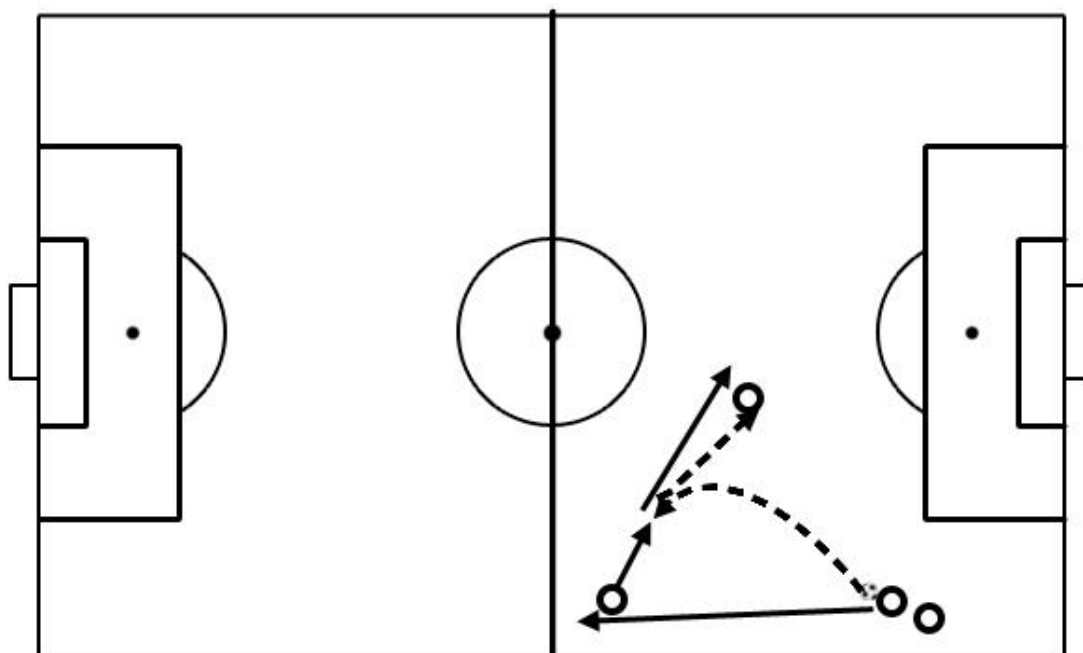
Varianty – Měníme aktivitu obránců, upřednostňujeme jednu variantu řešení.

6.2.2 Model zakončení založený na průniku k brankové čáře a centru do pokutového území

Tento model je založený na vedení míče uvnitř pokutového území směrem k jeho rohu u brankové čáry a následném centru před brankové území na nabíhajícího hráče. Důraz je kladen na kvalitu vedení míče, krátkou přihrávkou vzduchem a správné časování náběhu a předskočení obránce.

Tréninková cvičení

A) Průpravné cvičení – kombinace v trojúhelníku

Obr. č.23. kombinace v trojúhelníku

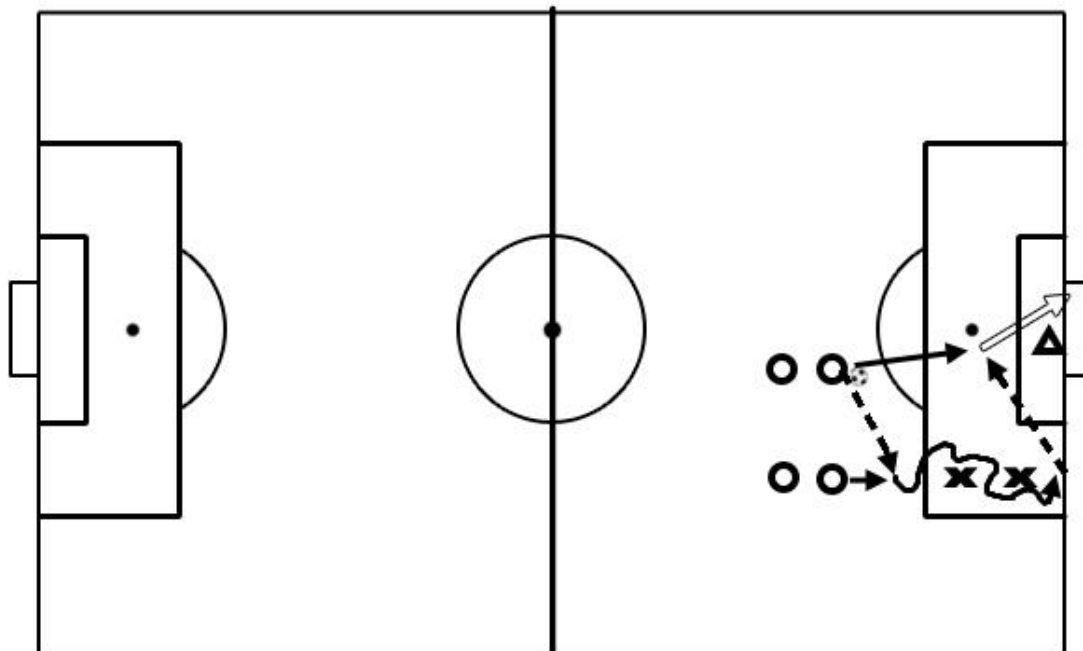
Cíl průpravného cvičení – Zdokonalování krátkého centrovaného míče na hlavu běžícího hráče a hry hlavou.

Popis průpravného cvičení – Hráči stojí v trojúhelníku. Hráč A přihrává vzduchem na půli cesty mezi hráče B a C na nabíhajícího hráče B, který hlavou přihrává na hráče B. Hráč A po odehrání míče přebíhá na pozici, kde stál hráč B, hráč B po odehrání míče hlavou se řadí za hráče C. Hráč C pokračuje stejným způsobem jako na začátku.

Varianty – Můžeme měnit vzdálenost hráčů.

B) Průpravné cvičení – kombinace s vedením míče k brankové čáře

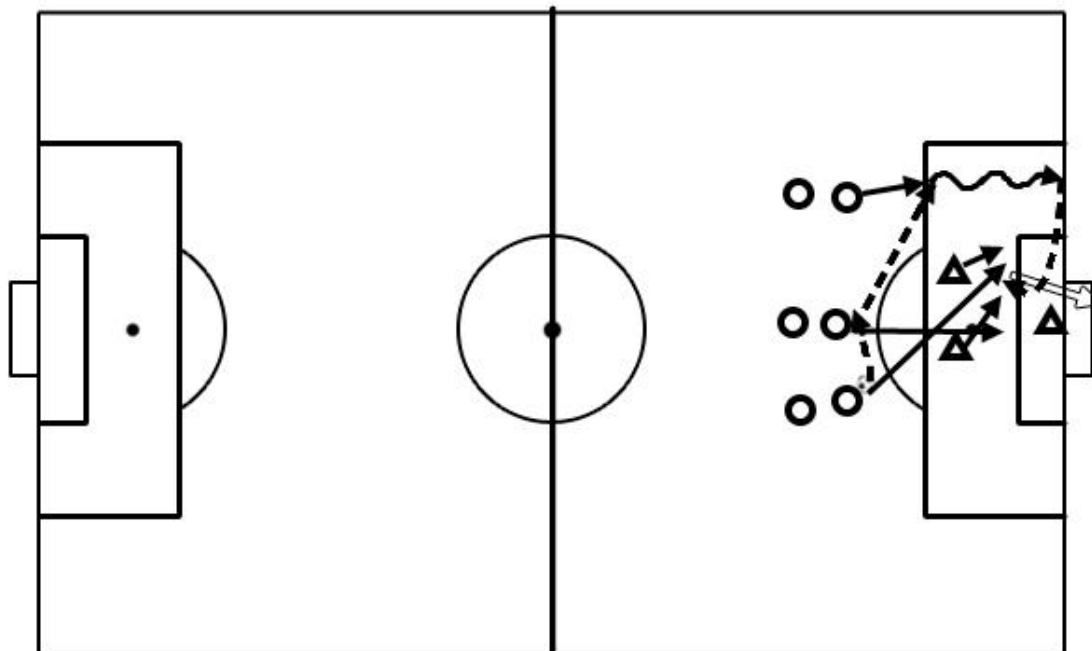
Obr. č.24. kombinace s vedením míče k brankové čáře

Cíl průpravného cvičení – Zdokonalování vedení míče, centrování pod sebe a hra hlavou.

Popis průpravného cvičení – Hráči stojí ve dvou zástupech. Hráč A přihrává hráči B, který vede míč slalomem k brankové čáře, odkud centruje před brankové území na nabíhajícího hráče A.

Varianty – Měníme pravou a levou stranu, místo náběhu hráče A, prostor pro centrování míče, obtížnost slalomu, můžeme přidat bránícího hráče.

C) Herní cvičení – kombinace s předskočením obránců a výběrem místa

Obr. č.25. kombinace s předskočením obránců a výběrem místa

Cíl herního cvičení – Zdokonalení centrování míče, náběhu do pokutového území, hry hlavou, předskočení obránce.

Popis herního cvičení – Hráči stojí ve třech zástupech, na hranici pokutového území jsou připraveni dva bránící hráči. Útočící hráč A přihrává hráči B, který vysílá do pokutového území hráče C. Hráč C vede míč k brankové čáře a přihrává do pokutového území na nabíhající hráče A či B. Obránci zachycují náběh hráčů A a B a snaží se o odehrání míče do hřiště či za branku.

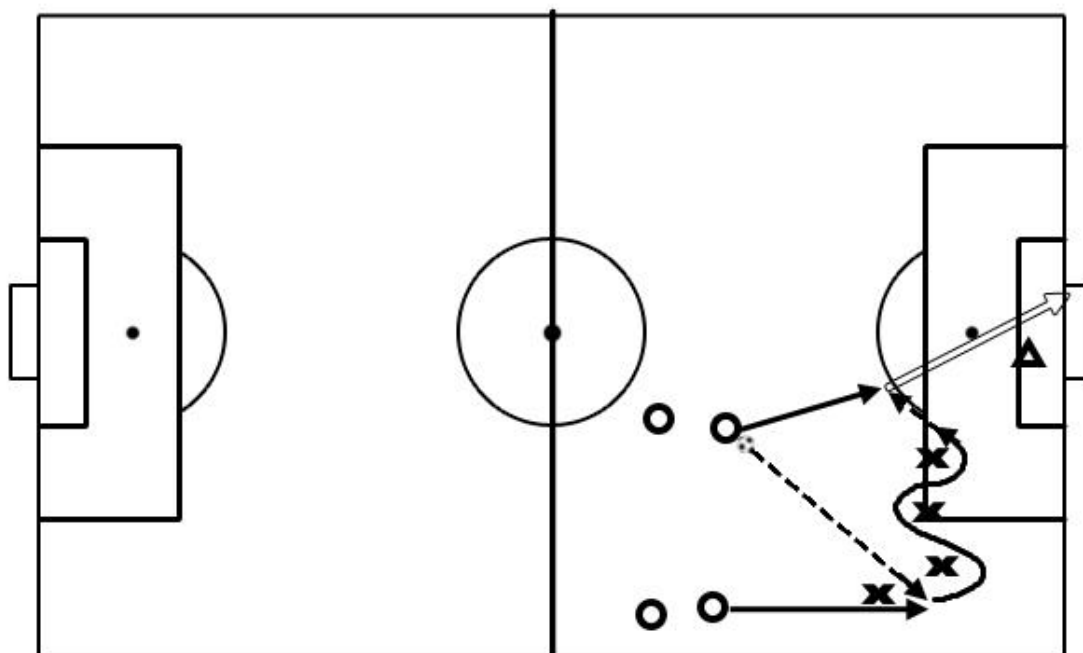
Varianty – Měníme aktivitu obránců.

6.2.3 Model zakončení založený na vedení míče z křídelního prostoru před pokutové území zakončený střelbou nebo krátkou přihrávkou na střelu z první

Tento model je založený na vedení útoku křídelním prostorem s následným průnikem podél hranice pokutového území s následnou střelbou či přihrávkou na střelu na připraveného volného hráče. Důraz je kladen na perfektní driblink s míčem, vedení míče a střelbě ze střední a větší vzdálenosti.

Tréninková cvičení

A) Průpravné cvičení – vedení míče, slalom a přihrávka

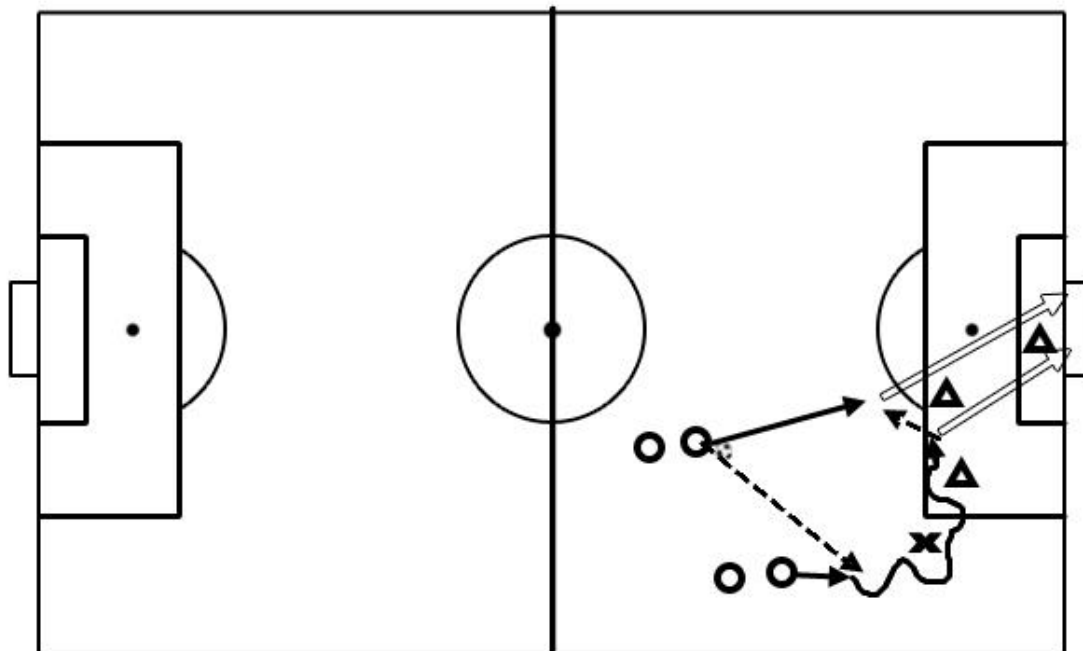
Obr. č.26. vedení míče, slalom a přihrávka

Cíl průpravného cvičení – Zdokonalování vedení míče, driblinku s míčem, krátké přihrávce na střelbu a střelby.

Popis průpravného cvičení – Hráči stojí ve dvou zástupech. Hráč A přihrává do běhu časovanou přihrávku hráči B, který vede míč slalomem souběžně s pokutovým územím a přiřukává ke střelbě nabíhajícímu hráči A.

Varianty – Můžeme měnit vzdálenost met, složitost slalomu.

B) Herní cvičení – kombinace 2 na 2 z křídelního prostoru

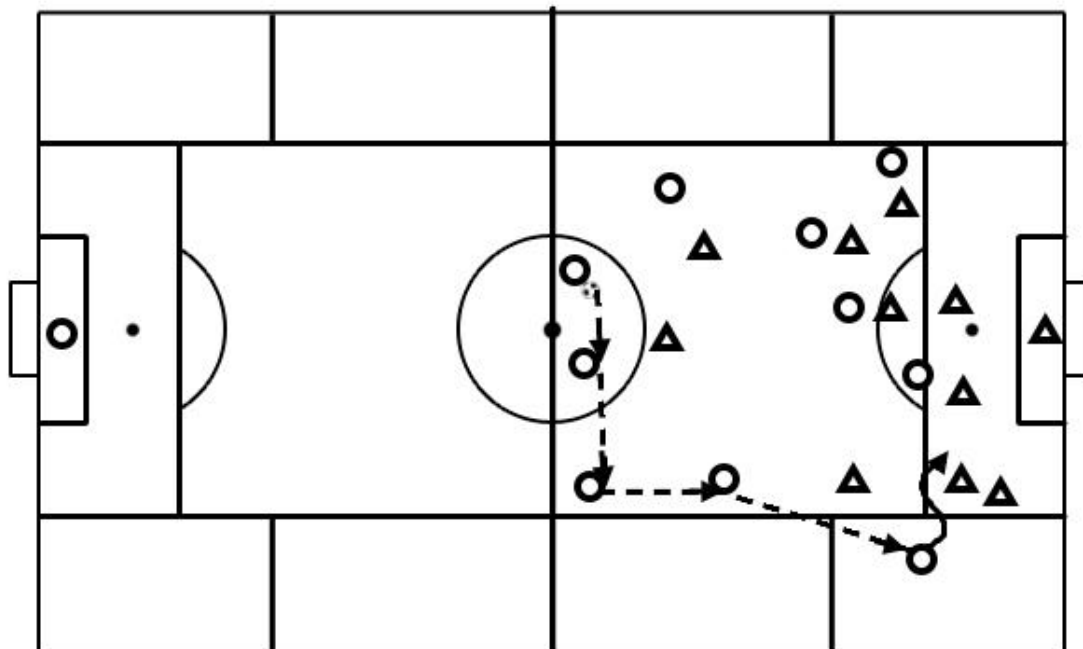
Obr. č.27. kombinace 2 na 2 z křídelního prostoru

Cíl herního cvičení – Zdokonalování vedení míče, obcházení soupeře, střelby.

Popis herního cvičení – Hráči stojí ve dvou zástupech. V pokutovém území jsou připraveni dva bránící hráči. Hráč A přihrává do křídelního prostoru hráči B a nabíhá před pokutové území. Hráč B vede míč kolem mety, obchází směrem na střed prvního obránce a na základě vyhodnocení situace (délce kličky, pozici obránců) buď střílí na branku, nebo přihrává na střelbu hráči A.

Varianty – Měníme aktivitu bránících hráčů.

C) Průpravná hra – hra s využitím vedení míče z křídelního prostoru

Obr. č.28. hra s využitím vedení míče z křídelního prostoru

Cíl průpravné hry – Osvojení vedení míče z křídelního prostoru ve hře.

Popis průpravné hry – Hra na zúženém prostoru. Do křídelních prostorů mohou pouze útočící hráči, kteří musí z tohoto prostoru vyběhnout s míčem u nohy ve vymezeném prostoru v rohu hřiště. Branka platí pouze po provedení této akce.

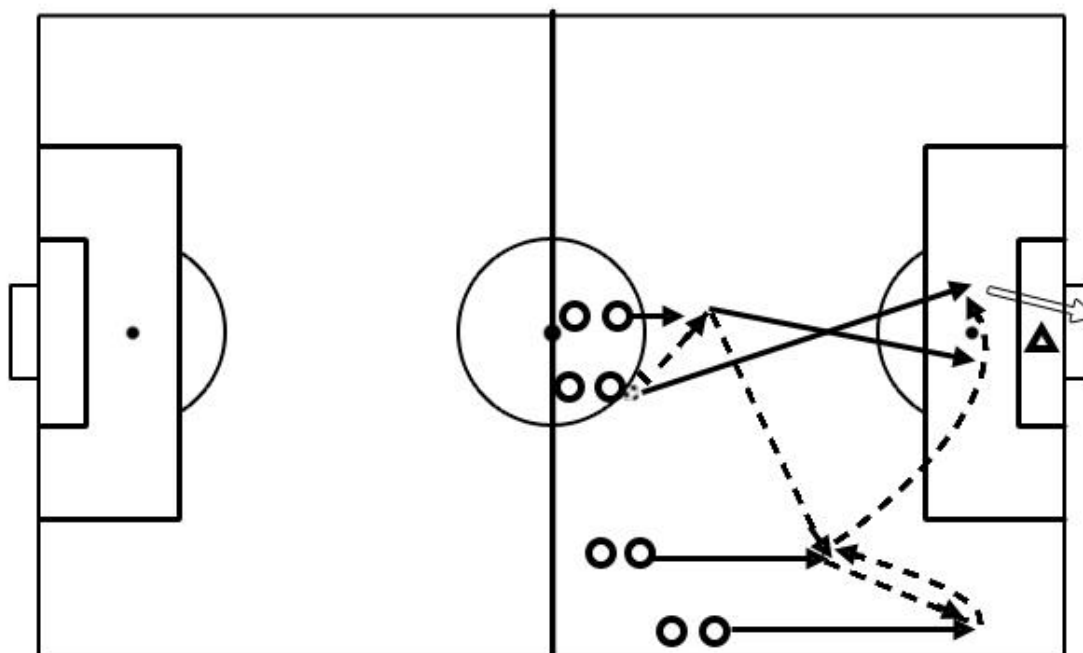
Varianty – Měníme počet hráčů, velikost hřiště.

6.2.4 Model zakončení založený na centrovaném míči do pokutového území

Tento model je založený na centrovaném míči dopředu za obrannou linii soupeře na nabíhajícího hráče. Důraz je kladen na přesně časovaný, přesnost provedení, trajektorii letu míče a na včasný náběh za branku.

Tréninková cvičení

A) Průpravné cvičení – kombinace s centrováním míče

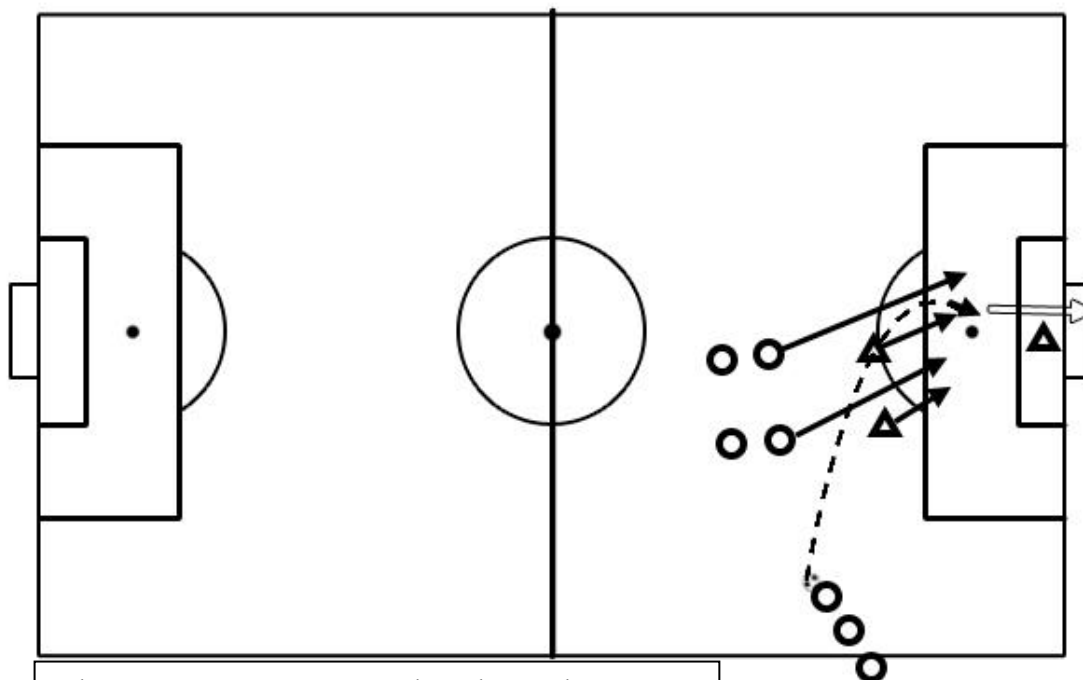
Obr. č.29. kombinace s centrováním míče

Cíl průpravného cvičení – Zdokonalení přihrávky vzduchem za obranu na běžícího hráče a zakončení

Popis průpravného cvičení – Hráči stojí ve čtyřech zástupech. Hráč B rozehrává na hráče A, který přihrává do křídelního prostoru hráči C. Hráč C si vymění míč s hráčem D, simulujícím útok po křídle, a po zpětné přihrávce centruje do pokutového území na nabíhající hráče A a B.

Varianty – Provedení z pravé či levé strany, můžeme měnit počet zapojených hráčů.

B) Herní cvičení – centrování míče do pokutového území

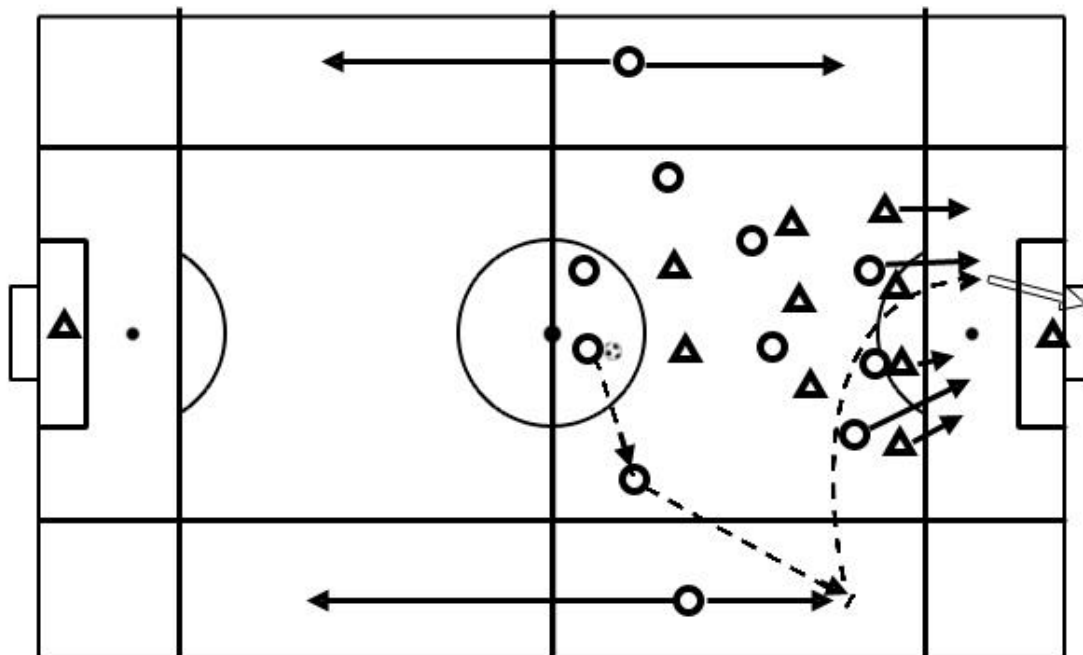
Obr. č.30. centrování míče do pokutového území

Cíl herního cvičení – Zdokonalování centrování míče za obranu, nabíhání do pokutového území, důraz v zakončení a přesnost.

Popis herního cvičení – Hráči stojí ve třech zástupech, před pokutovým územím jsou připraveni bránící hráči. Hráč A centruje do pokutového území na nabíhající spoluhráče. Obránci se snaží zachytit náběh útočících hráčů.

Varianty – Měníme aktivitu obránců, centrování z pravé a levé strany.

C) Průpravná hra – hra se zakončením po centrovaném míči za obranu

Obr. č.31. hra se zakončením po centrovaném míči za obranu

Cíl průpravné hry – Aplikace toho modelu do herní praxe. Automatizace provedení.

Popis průpravné hry – Hra dvou týmů na zúženém prostoru. V křídelním prostoru hrají dva nahrávači. Útočící družstvo musí po zisku míče v prostoru před útočným pokutovým územím přihrát do křídelního prostoru. Nahrávač centruje do pokutového území, kam obránci i útočníci mohou až v době letící fáze míče od nahrávajícího hráče.

Varianty – Měníme velikost hřiště, počet hráčů, nahrávače.

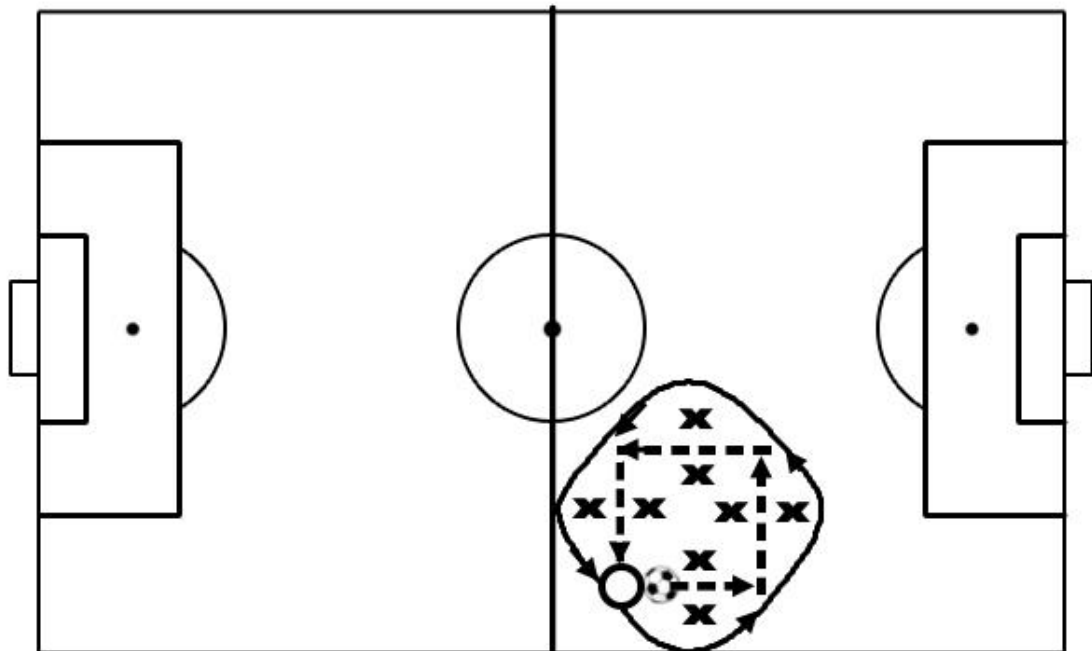
6.2.5 Model zakončení založený na kolmé přihrávce za obranu na nabíhajícího hráče

Tento model spočívá v perfektním načasování přihrávky nabíhajícímu hráči středem obrany. Důraz je kladen na přesný náběh, součinnost nabíhajícího a přihrávajícího hráče, přesnost, razanci a časování průnikové přihrávky a zpracování míče v plné rychlosti nabíhajícím hráčem.

Tréninková cvičení

A) Průpravné cvičení – časovaná přihrávka

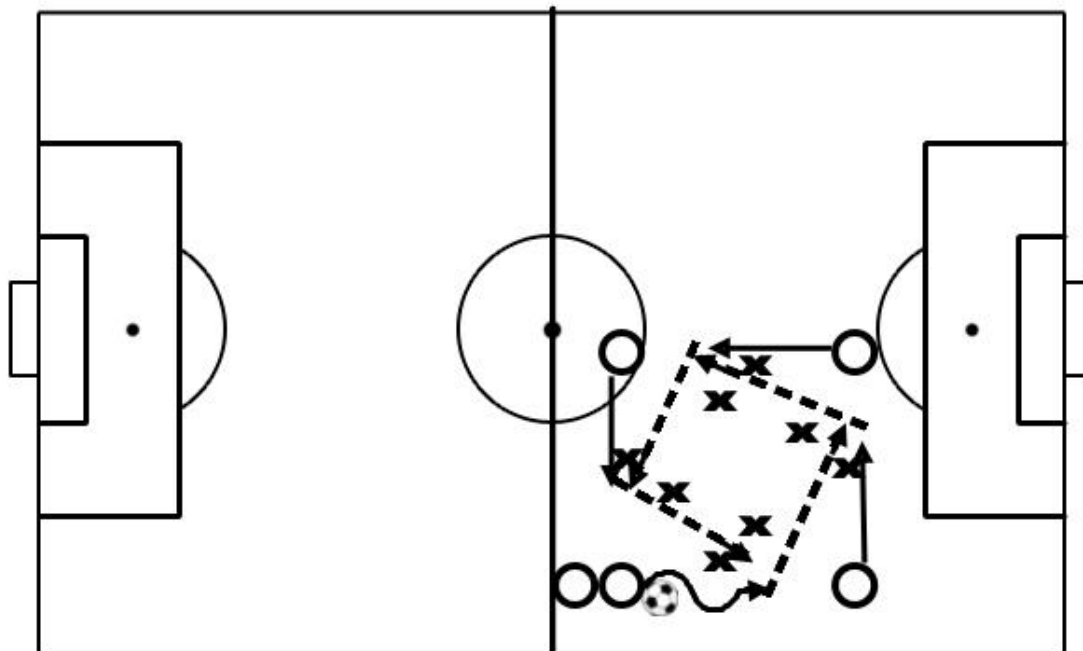
Obr. č.32. časovaná přihrávka

Cíl průpravného cvičení – Zdokonalování časování přihrávky a její přesnost, cit pro míč.

Popis průpravného cvičení – Hráč s míčem přihrává sám sobě mezi dvě mety tak, aby stihl vnější metu oběhnout a dostihnout míč v pohybu tak, aby mohl z prvního či druhého doteku provést další takovou přihrávku.

Varianty – Můžeme měnit vzdálenost met, přidat druhého hráče.

B) Průpravné cvičení – čtverec s časovanými přihrávkami

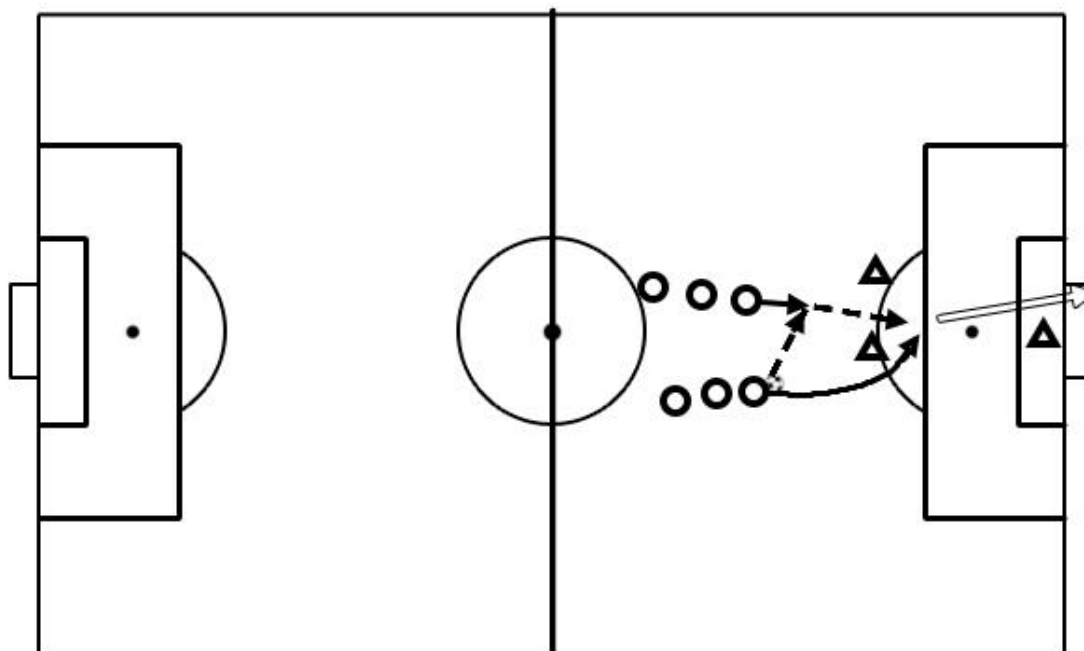
Obr. č.33. čtverec s časovanými přihrávkami

Cíl průpravného cvičení – Zdokonalování časování přihrávky a její přesnost.

Popis průpravného cvičení – Hráči stojí ve čtverci. První hráč vyvádí míč a přihrává prudkou časovanou přihrávkou mezi mety na běžícího spoluhráče, který druhým dotykem či z první činí totéž.

Varianty – Vzdálenost met, směr provedení, přidání druhého míče.

C) Herní cvičení – kombinace 2 na 2 s využitím průnikové přihrávky

Obr. č.34. kombinace 2 na 2 s využitím průnikové přihrávky

Cíl herního cvičení – Zdokonalení součinnosti dvou útočících hráčů, průnikové přihrávky a překonání obrany

Popis herního cvičení – Hráči stojí ve dvou zástupech, před pokutovým územím jsou připraveni dva bránící hráči. Útočící hráč A přihrává hráči B a okamžitě se vydává za obranu. Hráč B prvním dotykem či po zpracování průnikovou přihrávkou nachází hráče A, který zakončuje.

Varianty – Měníme aktivitu obránců, přidáváme varianty provedení.

7 ZÁVĚR

Práce splnila zadané cíle. Podařilo se splnit všechny úkoly tak, jak jsem si je zadal v kapitole 3. Stejně tak se podařilo nalézt odpovědi na položené výzkumné otázky.

Týmy Španělska i Nizozemí podle výsledků nepředváděly totožné činnosti v zakončování útoků na ME 2012 jako na MS 2010. V porovnání s těmito týmy se předvedená hra českých fotbalistů značně lišila. Jediným aspektem, ve kterém čeští reprezentanti předčili ostatní sledované celky, se stala efektivita, produktivita v zakončování – na jednu vstřelenou branku potřebovali nejméně zakončených útoků, střel na branku.

Každý ze sledovaných celků předváděl jiné modely zakončení, které opakovaně realizoval. Španělé často využívali kombinaci před pokutovým územím či centr do pokutového území od brankové čáry po průniku podél pokutového území. Holanďané útočili křídelními prostory a následně vyváželi míč před pokutové území či centrovali za obrannou linii soupeře. Češi nejvíce uspěli průnikovými přihrávkami středem soupeřovy obrany.

Hypotéza H1 byla vyvrácena, hypotézy H2, H3 a H4 byly potvrzeny.

Společnými výsledky všech sledovaných týmů jsou: systém vedení útoků - nejčastěji postupným útokem, který však není nejefektivnější, efektivní zakončení útoků - střelbou prvním či druhým dotykem uvnitř pokutového území po přihrávce po zemi a velký podíl v zakončení hráčů záložní řady.

POUŽITÁ LITERATURA

1. BANGSBOO J., PEITERSEN B. *Offensive soccer tactics*, United States: Human Kinetics. 2004, 210 s. ISBN: 0-7360-0309-6
2. BANGSBOO J., PEITERSEN B. *Soccer systems & strategies*, United States: Human Kinetics, 2000. 132 s. ISBN: 0-7360-0300-2
3. BAUER, G., *Richtig Fußballspielen*, Munchen: BLV. 1996, 128 s. ISBN: 9783405145132
4. BOKŠA, M., MENDLÍK, J. *Střelba v kopané*. Praha: Olympia, 1989
5. BUZEK, M. et al. *Trenér fotbalu „A“ UEFA licence*, Praha: Olympia, 2007. 324 s. ISBN: 978-80-7376-032-8
6. BUZEK, M., PROCHÁZKA, L., *Česká fotbalová škola*, Praha 1: Olympia. 1999, 124 s. ISBN: 80-7033-596-3
7. CABAN, R. *Analýza vstřelených branek v kopané z pohledu mistrovství světa 2006*. Praha, 2007. 77 s. Diplomová práce na UK FTVS. Vedoucí diplomové práce PhDr. Mario Buzek, CSc.
8. CARLING, CH., WILLIAMS, A. M., REILLY, T. *Handbook of Soccer Match Analysis*, Abingdon: Routledge. 2005, 163 s. ISBN: 0-415-33908-1
9. DOBRÝ, L., SEMINGOVSKÝ, B. *Sportovní hry výkon a trénink*, Praha: Olympia 1988. 198 s.
10. DOVALIL J. et al., *Výkon a trénink ve sportu*. Praha, Olympia: 2009. 336 s. ISBN: 978-80-7376-130-1
11. HARVEY, G. Et all. *Velká škola fotbalu*, Praha 3: Svojtka&Co. 2002, 258 s. ISBN: 80-7237-462-1
12. HARVEY, G., DUNGWORTH, R., *Škola fotbalu*, Praha 3: Svojtka&Co. 1999, 129 s. ISBN: 80-7237-209-2
13. HENDL, J., *Kvalitativní výzkum*. Praha, Portál: 2008. 408 s. ISBN: 978-80-7367-485-4
14. HENDL, J., *Přehled statistických metod*. Praha, Portál: 2009. 696 s. ISBN: 978-80-7367-482-3
15. HUGHES, M., BARTLETT, R. *The use of performance indicators in performance analysis*, Journal of sports Sciences, Special Edition, 20, 739-54

16. CHOUTKA, M., *Moderní kopaná*, Praha: Olympia. 1970, 184 s.
17. CHOUTKA, M., *Základy specializace v kopané*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1968. 154 s.
18. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007.
19. JANSÁ, P., DOVALIL, J. *Sportovní příprava*, Praha: Q-Art, 2007. 270 s. ISBN: 80-903280-8-3
20. KAČÁNI, L., HORSKÝ, L., *Tréning vo futbale*, Banská Bystrica: Šport, slovenské telovýchovné nakladateľstvo. 1988, 288 s
21. KOLLATH, E. *Fotbal technika a taktika hry*. Praha: Grada Publishing a.s., 2006. ISBN 80-247-1336-5
22. LENNOX, J. W. *Soccer skills & drills*, Champaign: Human Kinetics. 2006, 162 s. ISBN: 0-7360-5629-8
23. LUCCHESI, M. *Attacking Soccer: a tactical analysis*. Spring City: Reedswain Publishing, 2001. 217 s. ISBN: 1-890946-71-0.
24. LUXBACHER, J.A. *Attacking soccer*. Champaign: Human Kinetics, 1999. 198 s. ISBN: 0-7360-0123-9
25. LUXBACHER, J. A. *Soccer: steps to success*, Champaign: Human Kinetics. 1996, 161 s. ISBN: 0-87322-763-8
26. MATOUŠEK, F. a kolektiv *Základy kopané*, Praha: Olympia. 1973, 377 s
27. NAVARA, M., BUZEK, M., ONDŘEJ, O. *Kopaná (teorie a didaktika)* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 184 s.
28. PRESIGIACOMO, L. *Coaching Soccer: Match Strategy and Tactics*, Michigan: Data reproductions. 2003, 264 s. ISBN: 1-59164-055-5
29. PSOTTA, R., VELENSKÝ, M. et al. *Základy didaktiky sportovních her*, Praha: Karolinum, 2009. 150 s. ISBN: 978-80-246-1694-0
30. REILLY, T., WILLIAMS, A. M. *Science and Soccer*, Abingdon: Routledge. 2003, 332 s. ISBN: 0-415-26231-3
31. SLEPIČKA, P. *Úvod do sociální psychologie sportu*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. 156 s.
32. TÁBORSKÝ, F. et al. *Základy teorie sportovních her*, Praha: Univerzita Karlova, 2007. 130 s. ISBN: 80-86317-48-X
33. VEČEŘA, K., NOVÁČEK, V. *Sportovní hry III. Kopaná*, Brno: Masarykova Univerzita v Brně. 1995, 90 s. ISBN: 80-210-1076-2

34. VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence* Praha: Olympia, 2005. 264 s.
ISBN:80-7033-921-7
35. WEIN, H. *Developing game intelligence in soccer*, Spring City: Reedswain Publishing, 2004, 318 s. ISBN: 1-59164-071-7